

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Obnova venkova příklad malé obce

Bc. Monika Richtrová, DiS.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Monika Richtrová, DiS.

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Obnova venkova příklad malé obce

Název anglicky

Rural Renewal a Small Village Case Study

Cíle práce

Cílem diplomové práce je shromáždit a analyzovat informace o rozvojových projektech obce Kuks, zhodnotit význam čerpání z jednotlivých programů a navrhnout možnosti dalšího rozvoje. Výzkumným cílem je ověření hypotézy o vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatelstva a jejich spokojenosti s životem v obci.

Metodika

Studiem odborné literatury budou získány potřebné informace, které se týkají problematiky obnovy a rozvoje venkova. Z těchto dat bude vypracována první část práce a budou definovány hlavní pojmy zkoumané oblasti. Následně, na základě studia dalších dostupných zdrojů, bude podrobně popsáno území obce Kuks, ve které je stav rozvoje a obnovy hodnocen. Pomocí empirického šetření budou shromážděna data, bude analyzován současný stav a vyhodnoceny rozvojové aktivity obce. Po zpracování a interpretaci výsledků empirického šetření budou potvrzeny nebo vyvráceny předem stanovené hypotézy.

Harmonogram práce:

Březen 2019 – specifikace metodiky, stručný obsah teoretické části práce

Srpen 2019 – zpracování teoretické části DP (úvod, popis metodiky, literární rešerše),

Říjen 2019 – vlastní terénní šetření

Prosinec 2019 – zpracování a odevzdání empirické části v první verzi

Březen 2020 – odevzdání kompletní DP se zpracovanými připomínkami

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

venkov, obnova venkova, příklad, obec, Kuks, program, projekt, rozvoj

---

Doporučené zdroje informací

- BAŠE, M. Sídla a stavby na venkově. Praha: ČVUT, 2006. ISBN 80-01-03390-2.
- BEZDĚK, F. – František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta. Kuks: Řád svatého Huberta se sídlem v Kuku, 1998. ISBN 80-238-3664-1.
- BINEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru : paradoxy rozvoje venkova : kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-6-0.
- BRYMAN, A. Social research methods. Oxford: Oxford University Press, 2012. ISBN 978-0-19-958805-3.
- ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD, – MAJEROVÁ, V. – MAJER, E. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství. část II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze , Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1698-0.
- HORÁKOVÁ, H. – FIALOVÁ, D. *Transformace venkova : turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-537-1.
- KLUFOVÁ, R. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-733-1.
- LOŠŤÁK, M. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD, – ŠEVČÍKOVÁ, A. – HUDEČKOVÁ, H. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 978-80-213-1413-9.
- SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV (AKADEMIE VĚD ČR), – UNIVERZITA KARLOVA. *Velký sociologický slovník. II, P-Ž*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- TOMŠÍK, K. *Vývoj a perspektivy evropského venkova : aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-495-6.
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Obnova venkova příklad malé obce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. března 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí diplomové práce paní prof. PhDr. Ing. Věře Majerové, CSc. za odborné vedení, cenné připomínky a rady poskytované při zpracování této práce. Taktéž bych chtěla poděkovat za poskytnutí mnoha cenných informací panu Jiřímu Beranovi, starostovi obce Kuks.

Obnova venkova příklad malé obce

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou obnovy venkova na příkladu malé obce Kuks. Předmětem práce je představit konkrétní projekty čerpající z prostředků na obnovu venkova, analyzovat je, zhodnotit a navrhnout obci možnosti dalšího rozvoje. Dalším cílem je na základě empirického výzkumu veřejného mínění obyvatel obce Kuks zjistit, zda je platná hypotéza o pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatelstva a o jejich spokojenosti s životem v obci. Teoretická část práce je věnována vymezení pojmů ve vztahu k obnově venkova, koncepčním nástrojům a aktérům, které k obnově venkova významnou měrou přispívají, obci Kuks po stránce historické, geografické i místní a spolkům, v nichž má obec členství. V empirické části jsou představeny konkrétní projekty financované z prostředků na obnovu venkova, provedena jejich analýza a předložen návrh dalšího rozvoje. Na základě dotazníkového šetření je aplikován empirický výzkum k ověření hypotézy o pozitivním vnímání zmíněných projektů obyvateli a o jejich spokojenosti s životem v obci. V závěru práce je provedena syntéza zjištěných skutečností a poznatků, jejich vyhodnocení, závěry a zobecnění.

Klíčová slova: venkov, obnova venkova, příklad, obec, Kuks, program, projekt, rozvoj

Rural Renewal a Small Village Case Study

Abstract

The topic of the thesis is the rural renewal on the example of a small village of Kuks. The presentation of current projects having been funded from the recourses for rural renewal, their analysis, evaluation and proposal for further development are the subject of this work. The other aim consists in checking up whether the hypothesis of positive comprehension by the population of both completed and prepared projects, as well as their satisfaction with life in the community of the village is correct. This was done via empirical research of public opinion of Kuks residents. The theoretical part is focused on the terms definition that refer to rural renewal, on conceptual tools and actors contributing to rural renewal significantly, as well as on the village of Kuks in terms of history, geography and location, and associations in which the municipality is a member. There are the current projects, being financed from the funds for rural renewal, described in the empirical part; their analysis and further development proposal. An empirical research, based on the opinion survey, is applied in order to prove the hypothesis of a positive comprehension of these projects by the population and their satisfaction with life in the municipality. There is a synthesis of the facts and knowledge, their evaluation, conclusions and generalization at the end of the thesis.

Keywords: countryside, rural renewal, example, village, Kuks, program, project, development

Obsah

I ÚVOD	13
II CÍL PRÁCE A METODIKA	15
III TEORETICKÁ VÝCHODISKA	17
1 Vymezení pojmů	17
1.1 Venkov	17
1.1.1 Transformace venkova.....	19
1.2 Obnova venkova	21
2 Koncepční nástroje	23
2.1 Celostátní úroveň	23
2.1.1 Program obnovy venkova	23
2.1.2 Operační program přeshraniční spolupráce (ČR – Polsko)	25
2.1.3 Integrovaný regionální operační program.....	26
2.2 Regionální úroveň.....	27
2.2.1 Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje.....	27
2.2.2 Program rozvoje Královéhradeckého kraje.....	31
2.2.3 ROP NUTS II Severovýchod	34
3 Aktéři obnovy venkova	36
3.1 Svaz měst a obcí	36
3.2 Spolek pro obnovu venkova	36
3.2.1 Soutěž Vesnice roku	37
3.3 Školy obnovy venkova	39
3.4 Venkovské mikroregiony	39
4 Kuks.....	40
4.1 Historie Kuksu	40
4.2 Údaje o obci.....	42
4.3 Spolky, sdružení, nadace a zájmové subjekty	42
4.4 Atraktivita cestovního ruchu v obci.....	44
4.4.1 Turistické zajímavosti.....	44
5 Kuks jako součást spolků.....	47
5.1 Podzvičinsko, z. s.....	47
5.2 Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Hustřanka.....	47

5.3 Euroregion Glacensis	48
5.4 Místní akční skupina Královédvorský	49
5.5 Revitalizace Kuks o. p. s.	49
IV EMPIRICKÁ ČÁST	51
6 Projekty a jejich investoři v rámci obce Kuks	51
6.1 Projekty obnovy venkova	51
6.1.1 Projekty obce Kuks.....	51
6.1.2 Projekty Revitalizace Kuks o. p. s.....	55
6.1.3 Projekty ostatních subjektů	61
6.2 Vybrané projekty cestovního ruchu	65
6.3 Shrnutí projektů a jejich investorů v rámci obce Kuks	68
7. Analýza dotazníkového šetření	73
7.1 Cíl výzkumu a formulace hypotéz	73
7.2 Metodologie.....	74
7.3 Charakteristika výzkumného vzorku	74
7.4 Zpracování empirických dat	78
7.4.1 Vyhodnocení dat dotazníkového šetření.....	79
7.4.2 Vyhodnocení hypotéz	93
V ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ.....	95
8 Výsledky, doporučení, limity a náměty.....	95
8.1 Výsledky uceleného přehledu projektů v Kuksu	95
8.2 Výsledky dotazníkového šetření.....	96
8.3 Doporučení pro obec	98
8.4 Limity provedeného šetření a náměty pro další zkoumání.....	101
ZÁVĚR	102
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	104
PŘÍLOHY	108
Příloha č. 1 Mapa s umístěním obce Kuks	108
Příloha č. 2 Most přes Labe	108
Příloha č. 3 Fasáda lázeňského domu č. p. 3, 4	109
Příloha č. 4 Jeschkeho vila.....	109
Příloha č. 5 Kaskádové schodiště.....	110

Příloha č. 6 Socha poustevníka Garina v Braunově Betlémě	110
Příloha č. 7 Kukský vinohrad Nad zámekm	111
Příloha č. 8 Hospitál Kuks	111
Příloha č. 9 Bylinná a ovocnářská zahrada	112
Příloha č. 10 Rentzovo muzeum barokního tisku Kuks	112
Příloha č. 11 Ucelený souhrn projektů obnovy venkova.....	113
Příloha č. 12 Ucelený souhrn projektů cestovní ruchu ovlivňujících život v obci	114
Příloha č. 13 Dotazník „Spokojenost s životem a revitalizací v obci Kuks“.....	115
Příloha č. 14 Bývalá výrobná vánočních ozdob spodní pohled	119
Příloha č. 15 Bývalá výrobná vánočních ozdob vrchní pohled	119

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Znázornění síly vazeb mezi specifickými cíli POV KHK a strategickými cíli Strategie KHK	30
Tabulka č. 2 Realizace ukončených projektů obnovy venkova v letech 2010 – 2019.....	69
Tabulka č. 3 Výdaje a zdroje financování ukončených projektů obnovy venkova	70
Tabulka č. 4 Výdaje a zdroje financování probíhajících projektů obnovy venkova.....	71
Tabulka č. 5 Demografický vývoj v obci Kuks ke dni 31. 12.	75
Tabulka č. 6 Věkové složení dotazovaných obyvatel	75
Tabulka č. 7 Stupeň dosaženého vzdělání dotazovaných obyvatel.....	77
Tabulka č. 8 Místo výkonu povolání a způsob dopravy.....	78
Tabulka č. 9 K otázce č. 7.....	79
Tabulka č. 10 Co se obyvatelům obce líbí/nelíbí.....	80
Tabulka č. 11 Navrhované akce k získání podpory	87
Tabulka č. 12 Rozbor odpovědí	90
Tabulka č. 13 Přehled dobrovolných komentářů k obci Kuks.....	92

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Přehled počtu účastí zdrojů na financování jednotlivých ukončených projektů	71

Graf č. 2 Přehled počtu účastí zdrojů na financování jednotlivých probíhajících projektů	72
Graf č. 3 Rozdělení respondentů dle délky žití v obci	76
Graf č. 4 Zdroj informací o dění v obci.....	81
Graf č. 5 Hodnocení obce dle vybraných kritérií.....	82
Graf č. 6 Účast na dění a ochota účasti na dění v obci.....	83
Graf č. 7 Přehled o zájmu k účasti na pořádaných akcích v obci Kuks	85
Graf č. 8 Vybraná rizika	86
Graf č. 9 Navrhované akce k získání podpory	87
Graf č. 10 Způsob vnímání uskutečněné revitalizace v rámci obce Kuks.....	88
Graf č. 11 Ovlivnila uskutečněná revitalizace život místních obyvatel?	89
Graf č. 12 Přehled o setrvání v obci Kuks	91

SEZNAM ZKRATEK

ČEZ	České energetické závody
č. p.	číslo popisné
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU	Evropská unie
FD	Fórum dárců
IOP	Integrovaný operační program
IROP	Integrovaný regionální operační program
KHK	Královéhradecký kraj
MAS	Místní akční skupina
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZe	Ministerstvo zemědělství
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci
OPPS	Operační program přeshraniční spolupráce
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
o. s.	občanské sdružení
POV	Program obnovy venkova
PRK	Program rozvoje Královéhradeckého kraje
ROP	Regionální operační program
SMO	Svaz měst a obcí
SPOV	Spolek pro obnovu venkova
SV	Severovýchod
ŠOV	Škola obnovy venkova
z. s.	zapsaný spolek

I ÚVOD

Venkov je specifický a výrazně různorodý společenský, ekonomický, kulturní i ekologický prostor. Tuto skutečnost odráží nespočet rozličných definic, kterými je venkov vymezen. Venkovským prostorem se rovněž zabývá mnoho institucí. Kromě ministerstev na úrovni státní správy jsou to také kraje, jež podporují venkovské obce, svazky obcí a místní akční skupiny pomocí programů obnovy a rozvoje venkova. Na oživení venkova se svými aktivitami podílí i samotné obce. Uvedené subjekty usilují o obnovu a rozvoj venkova, to je o znovuvytvoření původních hodnot, jako jsou tradice, historická kontinuita a samotný význam venkova, zvýšení kvality života na venkově, rozvoj lidských zdrojů, rozvoj podnikání atd. Ve skutečnosti nejde o návrat do minulosti, nýbrž o regeneraci venkova jako ekosociálního systému. Jednotlivé instituce k tomu využívají široké škály nástrojů a směřují na venkov značné finanční prostředky.

V roce 1991 byl Vládou České republiky (dále jen „ČR“) přijat Program obnovy venkova, který zahrnuje celou řadu oblastí, do nichž následně plynou finanční prostředky. Patří sem především údržba venkovské zástavby, občanské vybavenosti a zeleně, obnova místních služeb, podpora podnikání, vytváření nových pracovních míst, ale také obnova pospolitého života na venkově. Přesto je zřejmé, že finance poskytnuté ze strany státu a Evropské unie budou vždy tvořit menšinu toho, co je nutné vynaložit na obnovu venkova. Efektivita dotačních peněz je na venkově zpravidla velmi vysoká, to znamená, že hodnota výsledného díla je mnohem vyšší než poskytnutá dotace. Důvodem je, že se na venkově k prostředkům, které do projektu dá stát, kraj či obec, často přidá dobrovolná práce občanů. Kdyby obyvatelé necítili soudržnost se svou obcí, nebyly by zde dnes sokolovny, hasičské zbrojnice, kostely či kapličky. Proto je důležité podporovat obyvatele v této aktivitě, snažit se je v obci udržet, a především se zajímat o jejich názor.

Ideální je ukázat si tuto problematiku na příkladu malé obce, v tomto případě obce Kuks. Její výběr není náhodný. Kuks je místo, které mnoho lidí vnímá pouze jako kulturní památku s barokním hospitém a řadou historických budov. Většina návštěvníků vidí v proběhlé revitalizaci Kuksu obrovský přínos pro památku, a díky kvalitnější silnici i četnějšímu turistickému zázemí, také pro sebe. Málokdo si ovšem připustí a vůbec uvědomí, že zde také žijí stálí obyvatelé, kteří by aktivním cestovním ruchem mohli být omezováni či jinak

ovlivnění. Dále vzniká otázka, které projekty byly realizovány v rámci obnovy venkova, z jakých prostředků bylo čerpáno, a kolik jich bylo vynaloženo.

Důvodem výběru tohoto tématu je stoupající vliv změny venkova na společnost a možnost ukázat si tento fenomén na konkrétním příkladu. Obec Kuks je velice zajímavá tím, že za její obnovou stojí několik skupin, které mají odlišné pohnutky pro opravy, ale jejich práce vede k totožnému cíli, to je k revitalizaci Kuksu. Navíc v rámci této obce dosud nebyl vytvořen celistvý souhrn projektů zaměřených výhradně na obnovu venkova a nebyla důsledně provedena analýza názorového průzkumu místního obyvatelstva. Vzhledem k tomu, že se jedná o velice známé a obdivované místo, je doplnění těchto informací novým úhlem pohledu.

II CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem diplomové práce je shromáždit a analyzovat informace o vybraných projektech obce Kuks, které již byly v rámci obnovy venkova realizovány nebo jsou teprve ve fázi přípravy, zhodnotit význam čerpání z jednotlivých programů a navrhnout možnosti dalšího rozvoje. Výzkumným cílem je ověření hypotézy o pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatelstva a o jejich spokojenosti s životem v obci.

Praktický přínos práce lze spatřit v předložení získaných výsledků představitelům obce Kuks, kdy obdrží ucelený přehled projektů čerpaných z prostředků na obnovu venkova se zhodnocením jejich významu. Rovněž uvidí zpětnou vazbu, jak obnovu obce hodnotí sami obyvatelé, což je velmi důležitý bod pro směřování dalších kroků. Účelem práce není radit, co je dobré nebo špatné, ale pouze prozkoumat, co je za stanovených podmínek důležité.

Teoretická část diplomové práce je věnována vymezení pojmů ve vztahu k obnově venkova, koncepčním nástrojům a aktérům, které k obnově venkova významnou měrou přispívají, a to s vytyčením role státu, kraje a obce. Dále je v této části stručně představen Kuks po stránce historické, geografické a místní. Navazuje výčet místních spolků, v nichž má obec členství. Jelikož se jedná o popis dosavadních poznatků, je pro tuto část použita metoda deskriptivní interpretace výsledků, tj. rešerše odborné literatury, on-line zdrojů a aktuální legislativy.

Empirická část je zaměřena na konkrétní projekty obnovy venkova v Kuksu, a to jak realizované, tak ve fázi přípravy. Zjišťuje, z jakých prostředků byly tyto projekty financovány, jejich výši, efektivitu a možnosti dalšího využití do budoucna. Pro rozbor informačních zdrojů a dat a následné spojení získaných dat slouží metoda analyticko-syntetická. K analýze poslouží výroční zprávy obce Kuks a společnosti Revitalizace o. p. s. za jednotlivé roky. Nejedná se tedy o dokumenty, které by byly primárně vytvořeny výzkumníkem pro potřeby tohoto výzkumu, slouží však k prohloubení znalostí o dané problematice. Následné zpracování tabulek a grafů se řídí metodou statistickou.

Dalším výstupem empirické části je ověření hypotézy o pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatel a o jejich spokojenosti s životem v obci. Jedná se o kvantitativní výzkum veřejného mínění, kdy je při sběru primárních dat použit dotazník. Tento empirický model je plně standardizovaný, vychází tedy ze stanoveného postupu, který má své jednotlivé fáze. Koncepce použitého dotazníku obsahuje 20 otázek.

Zkoumaným vzorkem jsou všichni obyvatelé obce Kuks, kteří jsou starší 15 let. To v současnosti činí 230 dotazovaných. Finální počet respondentů bude pravděpodobně nižší, vzhledem k částečné návratnosti dotazníků a absenci některých obyvatel v době provádění průzkumu. Z důvodu zajištění vyšší návratnosti jsou dotazníky předávány a vybírány osobně, případně vhozeny do schránky s požadavkem zpětného odeslání. Na základě následného statistického zpracování zodpovězených otázek dojde k ověření nebo zamítnutí stanovené hypotézy.

III TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V této části diplomové práce jsou v teoretické rovině popsány pojmy vztahující se k venkovu, koncepčním nástrojům a aktérům, které k obnově venkova významnou měrou přispívají, a to s vytyčením role státu, kraje a obce. Vzhledem k tomu, že bude obnova venkova aplikována na příkladu malé obce Kuks, následuje stručný popis Kuksu po stránce historické, geografické a místní a také výčet místních spolků, v nichž má obec členství.

1 Vymezení pojmů

1.1 Venkov

Venkov je velmi široký pojem, ke kterému se váže celá řada definic, a to v závislosti na tom, v jakém kontextu je vnímán. Jinak na něj pohlížejí sociologové, jinak geografové, jinak politici a jinak obyčejní lidé. Jedná se o složitě strukturovaný systém, a to jak prostorový, tak společenský. Vymezení pojmu venkov je věnováno mnoho odborných publikací a článků, kdy pro tuto práci jsou vybrány definice nejvíce relevantní k danému tématu.

Velký sociologický slovník (Maříková, Petrusek, Vodáková, 1996, s. 1380) definuje venkov jako obydlený prostor mimo městské lokality s menší hustotou obyvatel a jinou sociální strukturou. Tradičně je orientován na zemědělství a na způsob života v propojení s přírodou. Vyznačuje se vyšší mírou vzájemné sociální závislosti, menší variabilitou profesních možností, nižší sociální diferenciací a sociální mobilitou, dále silnější provázaností s tradicemi a slabšími sklony k sociálním změnám, a zároveň vyšší závislostí na přírodním prostředí.

Obdobně charakterizuje venkov Hudečková a kol. (2015, s. 38, 39), a to ze dvou úhlů pohledu. Za prvé jako fyzické prostředí žití lidí, které má blíže k přírodě než fyzický prostor města (převaha přírodních porostů, otevřená krajina, nekompletní technická infrastruktura, nízká hustota zástavby a osídlení). Jedná se o prostředí méně umělé, méně přetvořené a minimálně poznamenané procesy industrializace a urbanizace, které se pojí s moderní společností. Za druhé jako sociální prostředí žití lidí, které si zachovává jisté svébytné kulturní rysy odlišné od sociálního prostoru města. Projevují se v institucionalizovaném i organizovaném jednání venkovanů, v jejich symbolické komunikaci a normativní subkultuře (nedůvěra ke změnám, důvěra v lokální záležitosti atd.).

Baše (2006, s. 15) definuje venkov jako prostor, kde je převážná část území nezastavěná městskou zástavbou, přičemž tato „volná krajina“ je doplněná původním venkovským osídlením zemědělského charakteru a plochami, na kterých dochází k výstavbě, nebo aktivitám, které nesměřují k podobě a funkcím budoucích městských (urbánních) celků.

Při srovnání těchto tří definic je patrné, že mají mnoho společných ukazatelů. Poukazují zejména na nízkou hustotu osídlení, blízkou provázanost s přírodou a specifickou kulturou místních obyvatel. Obdobné kvalitativní znaky jsou obsaženy i v jiných definicích ze sociální oblasti. Oproti tomu existují definice, které zahrnují především kvantitativní znaky, jež spočívají ve vymezení číselných hodnot ve vztahu k počtu obyvatel a rozloze. Číselné údaje jsou důležitým kritériem v socioekonomické oblasti, kde je vyžadováno stanovení konkrétních hranic.

Potřeba vymezit venkov (venkovské obce, venkovský prostor) vyvstala v České republice zejména ve spojitosti s dotačními programy na podporu venkova a snahou etablovat venkov jako samostatný resort. (Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje, 2019)

Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013 uvádí, že pro potřeby Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje a Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 – 2013 jsou od 1. 1. 2011 vymezeny venkovské a městské obce. Venkovská obec je definována jako obec s počtem obyvatel do 2 000 obyvatel (dle ČSÚ k 1. 1. 2010). Tato varianta zohledňuje pouze velikost obce dle počtu obyvatel a nebere zřetel na hustotu osídlení, na statut obce a jiné charakteristiky či ukazatele. Dle tohoto vymezení je v Královéhradeckém kraji pod venkov zařazeno celkem 405 obcí a ostatních 43 obcí je definováno jako městské obce.

Program obnovy venkova na období 2007 – 2013 (Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje, 2019) odkazuje na dvě metody definování venkovských oblastí tak, jak jsou užívány v běžné ekonomické praxi, a to metoda vyvinutá Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) a druhá vyvinutá Eurostatem. Definice OECD je založena pouze na jediném kritériu, kterým je hustota osídlení. Obce jsou dle této metodiky považovány za venkovské, pokud je jejich hustota osídlení nižší než 150 obyvatel/km². Přístup Eurostatu je založen na stejném kritériu, ale navíc uplatňuje vymezení dle stupně urbanizace. Hustě zalidněné oblasti jsou typické sousedícími obcemi, jejichž hustota obyvatel přesahuje 500 obyvatel/km² a celková populace takové oblasti dosahuje

minimálně 50 000 obyvatel. Středně zalidněné oblasti se vyznačují obcemi s hustotou vyšší než 100 obyvatel/km², přičemž celková populace musí dosahovat nejméně 50 000 obyvatel, případně musí sousedit s hustě zalidněnou oblastí. Posledním typem jsou řídké zalidněné oblasti, kam spadají obce, jež nejsou zahrnuty ve dvou výše uvedených oblastech.

Program rozvoje venkova na období 2007 – 2013 (Ministerstvo zemědělství, 2019) využívá pro klasifikaci venkovských regionů, tak jako Evropská Unie (dále jen „EU“), metodiku OECD. Venkovský prostor vymezuje podle dvou kritérií, a to podle počtu obyvatel a hustoty obyvatel na km². Program rozlišuje tři typy venkova, které vycházejí ze základní jednotky tzv. subregionální jednotky (1000 - 1 300 obyvatel):

- Příměstský venkov – venkovské obce v rámci městských aglomerací (s více než 50 000 obyvateli);
- Odlehlý venkov – území s nepříznivými sociálně ekonomickými charakteristikami obyvatelstva a osídlení, tzv. periferní území;
- Mezilehlý prostor – zbývající území ČR.

1.1.1 Transformace venkova

Transformace venkovského prostoru probíhala v průběhu celého 20. století.

Ve vztahu k této práci je v rámci historie venkova stěžejní období od 90. let 20. století. Tehdy v Česku započala zásadní transformace od zemědělství k sektoru služeb, tzv. postproduktivistická tranzice, která významně ovlivnila další proměny venkova (Ilbery, 1998 cit. dle Horáková, Fialová, 2014, s. 31).

Postproduktivistická tranzice po roce 1989 ovlivnila vývoj všech zemí bývalého sovětského bloku, které se vydaly cestou demokracie a tržního hospodářství. Mezi klíčové složky transformace se řadí proces přesunu pracovních míst ze sekundárního sektoru hospodářství (částečně i z primárního sektoru, tj. ze zemědělství, rybolovu a těžby) do terciálních a kvartérních činností (Roberts, Hall, 2005 cit. dle Horáková, Fialová, 2014, s. 31 – 32).

V mnoha českých venkovských obcích dochází k významnému snížení výroby jak v oblasti zemědělství, tak i lehkého průmyslu. Důvodem je pokles a restrukturalizace zemědělské výroby, způsobená změnou vlastnických poměrů, transformací zemědělských družstev a privatizací státních statků. Transformace českého zemědělství způsobila proměnu všech

vrstev sociálního prostředí venkova a znamenala radikální pokles počtu ekonomicky aktivních obyvatel v zemědělství. V 90. letech například české zemědělství přišlo o dvě třetiny ekonomicky aktivních obyvatel (Jančák, Pileček, 2011 cit. dle Horáková, Fialová, 2014, s. 32).

Utlumení rozhodujících činitelů ve vývoji venkova mělo za následek významné hospodářské a sociální problémy, které způsobily odliv venkovského, a to především mladšího a vzdělanějšího obyvatelstva do měst. Došlo k výrazné proměně věkové struktury venkovské populace zvýšením podílu nejstarších obyvatel na venkově. Zároveň docházelo k obrácené migraci z měst na venkov (Binek a kol., 2007 cit. dle Horáková, Fialová, 2014, s. 32). Mezi motivátory těchto migračních toků patřily jak negativní průvodní rysy života ve městech, jako je znečištění prostředí, nedostatek volného prostoru, dopravní zatížení a jiné, tak i chápání venkova jako estetického ideálu a místa pro rekreaci (Horáková, Fialová, 2014).

Na základě výrazných změn socioekonomického prostředí bylo možné sledovat narůstající diferenciaci venkova, která byla nejmarkantnější především v oblasti využití půdy, sociálního složení a ekonomických činností (Roberts, Hall, 2005 cit. dle Horáková, Fialová, 2014, s. 32). V příměstských obcích docházelo k výstavbě nových rezidenčních lokalit pro střední a vyšší vrstvy městských obyvatel, což vedlo k celkové revitalizaci těchto obcí. Hůře se dařilo malým odlehlým venkovským obcím, a to především v pohraničních oblastech dosídlených po 2. světové válce. Toto území zahrnuje jak turisticky atraktivní oblasti, tak i zásadní problémy socioekonomického rázu, jako je vysoká míra nezaměstnanosti, nízká vzdělanost a vysoký průměrný věk obyvatel (Perlín a kol., 2011 cit. dle Horáková, Fialová, 2014, s. 32 - 33).

K zastavení ekonomického propadu, odlivu obyvatel a celkového úpadku navrhovaly obce alternativní rozvojové možnosti spočívající v odlišném využití venkovské krajiny a prostoru, za účelem oživení místní ekonomiky, odvrácení vylidňování venkova a nastartování jeho rozvoje. Důležitou roli v oblasti změn hrály místní samosprávy, jejichž nová demokratická podoba díky zákonu o obcích z roku 1990 umožnila, aby byla rozhodovací pravomoc, včetně hospodaření s obecním majetkem, přenesena na jednotlivé obce (Horáková, Fialová, 2014).

V obcích, kde se nachází atraktivní přírodní prostředí a venkovská krajina využitelná v cestovním ruchu, se ústředním tématem debat o rozvojových prioritách stala rekreační a turistická funkce venkovského prostoru. Výsledkem těchto debat bylo pronikání nových

forem a typů tzv. zeleného turismu do konceptů cestovního ruchu v bývalých zemích střední a východní Evropy, jako je ekoturistika, ekoagroturistika, hippoturistika, cykloturistika, vinařské stezky, skanzeny, či venkovské památkové rezervace (Horáková, Fialová, 2014).

1.2 Obnova venkova

V souvislosti s připravovanými, probíhajícími nebo ukončenými činnostmi v obcích (opravy, úpravy, pořádané akce atd.) jsou spojovány především dva pojmy, a to obnova venkova a rozvoj venkova. Byť se zdá být zřejmé, že každý z uvedených pojmů má jiný význam, tak v celkovém důsledku spolu více než úzce souvisí. Zatímco obnovou venkova lze rozumět obnovení nebo znovuvytvoření původních hodnot jako jsou tradice, historická kontinuita a samotný význam venkova, tak rozvoj venkova lze naproti tomu chápat jako pohyb kupředu s cílem nastolit podmínky k zajištění řady funkcí důležitých pro trvale udržitelné aktivity. Vývoj společnosti ovlivněný globalizací si žádá změny, které budou čelit nepříznivým situacím, a to nejen v souvislosti s odchodem obyvatel z venkova do měst. Potřeby obyvatel, zejména těch mladých, se mění a komfort žití, který poskytují města, je vyžadován i na venkově. Proto je nutné zvýšit atraktivitu venkova a dosáhnout vyšší kvality života v lokalitě. Rozvoj je tak nedílnou součástí venkova, a byť v duchu zachování toho tradičního, nevyhne se venkov přeměně. Nejužší spojení mezi obnovou a rozvojem používají politické dokumenty (strategie, programy obnovy i rozvoje venkova), které v souvislosti s rozvojem spojují i obnovu venkova a naopak.

Baše (2006, s. 18) vysvětluje rozdíl mezi pojmy „obnova“ a „rozvoj“ tak, že obnovit lze něco, co již existovalo anebo stále ještě existuje, naproti tomu rozvíjet znamená vytvářet něco nového. Obnovu lze tedy vyjádřit dalšími pojmy (regenerace, rekonstrukce, restaurace, revitalizace, modernizace a jiné), které vyjadřují různé možnosti nebo formy obnovy:

Regenerace – pojem, který se užívá pro obnovu se zásahy stavební i nestavební povahy. Lze ji chápat jako ozdravení v širším slova smyslu, kdy provedené zásahy mají prodloužit životnost nejrůznějšími formami. Regenerovat tak lze například sídla, která již nejsou plně funkční a zároveň stojí za obnovu.

Rekonstrukce – pojem, jehož používaným ekvivalentem je „přestavba“, znamená znovuvytvoření narušeného celku (například po mimořádné události). U nás se vykládá jako základní pojem pro celkovou památkovou obnovu, a to zvláště šetrnou.

Restaurace – pojem označující zásah do původního stavu objektu nebo většího souboru. Při restauraci dochází také k odstraňování částí staveb nebo jejich prvků, které nevycházejí z původní koncepce, vzhledu či uspořádání. Správně se tento pojem vztahuje pro obnovu památek.

Revitalizace – pojem užívaný pro oživení určitých souborů zástavby (více staveb). Vyjadřuje snahu obnovit určité sociální jevy, které byly dříve pro určité sídlo nebo region typické, obvyklé, charakteristické atp.

Modernizace – pojem, který vyjadřuje nahrazení prvků (částí), které již dosloužily nebo tzv. dožívají. Dožívání může být z pohledu technického nebo morálního, proto se řada staveb modernizuje. U domů to bývá konstrukce a konstrukční prvky, přičemž při nárocích na původní a požadovaný stav může dojít až k úplné demolici, kdy modernizace pak spočívá v totální obnově, respektive náhradě staré stavby stavbou novou.

Baše (2006, s. 18) závěrem uvádí, že obnova je v opozici rozvoji, přičemž rozvoj se odehrává na plochách, které jsou dosud volné, např. nezastavěné plochy krajiny kolem vesnice. Pokud se cokoliv děje v rámci již existující zástavby, mělo by se jednat o obnovu nebo o přestavbu.

2 Koncepční nástroje

Koncepční nástroje v oblasti regionálního rozvoje mají za úkol formulovat a koordinovat rozvojové představy a limity. Patří do nich strategie, programy, plány, politické deklarace, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy. (Binek, 2011, s. 40).

Ve vztahu k danému tématu budou v práci blíže představeny koncepční nástroje veřejné správy v podobě programů, které nejvíce přispívají k obnově, potažmo i rozvoji obce Kuks. Za předpokladu použití definice obnovy, která ji ztotožňuje s pojmy revitalizace, regenerace, rekonstrukce, restaurace a modernizace, lze mezi konkrétní koncepční nástroje zařadit dokumenty vztahující se k regionálnímu rozvoji, neboť rozvojové strategie, akční plány, programy ve svých vizích i cílech takovou obnovu obsahují, a to jak na nadnárodní, národní, regionální i lokální úrovni. V následující podkapitole jsou představeny některé z nich, zejména v podobě programů.

2.1 Celostátní úroveň

2.1.1 Program obnovy venkova

Program obnovy venkova (dále jen „POV“) se týká regionálního rozvoje soustředěného primárně na venkov a podporuje akce a programy obcí, které nelze dotovat z ostatních resortů. POV je pokračováním Programu obnovy vesnice, který byl přijat Vládou ČR v roce 1991 a byl zaměřen především na jednotlivé vesnice. Cílem Programu obnovy vesnice byla snaha o vytvoření organizačních a ekonomických podmínek k podnícení a k podpoře obyvatel venkova a samospráv venkovských obcí k tomu, aby se za využití vlastních sil snažili o harmonický rozvoj zdravého životního prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot venkovské krajiny a rozvoj ekologicky nezávadného hospodářství. POV oproti Programu obnovy vesnice rozšiřuje kladený důraz o podporu na úrovni mikroregionů. (Hudečková a kol, 2006)

Hlavním koordinátorem POV se stalo dne 1. listopadu 1996 nově zřízené Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“), které přepracovalo původní program a v roce 1998 připravilo jeho novelizované znění. (Novela, 1998)

Novela POV (1998) ve své preambuli¹ vyjadřuje svůj záměr, postoj, který dále rozvíjí ve svých následných opatřeních.

Pro naplnění cíle programu byly POV definovány následující oblasti, které by obce ve svých místních programech měly zohlednit:

1. udržení, obnova a rozvoj místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti obyvatel obce a vědomí vlastní odpovědnosti za obnovu a rozvoj obce;
2. rozvíjení partnerských vztahů se sousedními obcemi i městy, se sousedícími mikroregiony a se spřátelenými obcemi za hranicí České republiky;
3. rozvoj hospodářství, zejména využívajícího místních hmotných zdrojů a zaměstnávajícího místní obyvatele, rozvoj podnikání zemědělského i nezemědělského, služeb, cestovního ruchu apod., rozvoj místního marketingu, klientely a distribučních sítí místních výrobků;
4. zachování a obnova vlastního obrazu obcí, jejich sepětí s krajinou, zachování a obnova specifického rázu venkovské zástavby, jeho přirozené a jedinečné působivosti v místě a v krajině, obnova kulturních památek na venkově;
5. úprava veřejných prostorů a staveb, zlepšení občanské vybavenosti a technické infrastruktury, včetně technických zařízení zajišťujících ochranu životního prostředí;
6. udržení, obnova a účelné využití produkčního potenciálu okolní zemědělsky využívané krajiny v návaznosti na vhodnou organizaci a využití pozemků při zachování a rozvíjení jejich přírodní, obytné a estetické hodnoty;
7. převzetí spoluodpovědnosti za udržování a rozvoj regenerační, rekreační a terapeutické funkce venkovského prostoru. (Kašparová, 2005)

Do roku 2004 byl Program obnovy venkova v gesci MMR. Po změně zákona² byla od roku 2005 tato kompetence přenesena do působnosti krajů a činnost MMR v rámci programu se zúžila na podporu obcí, které uspěly v soutěži Vesnice roku, na projekty obcí se zaměřením

---

¹ Preambule – „Venkovské osídlení a celý venkovský prostor mají nezastupitelný společenský, kulturní, ekologický a hospodářský význam. Program obnovy venkova (dále jen Program) je založen na vědomí svébytných hodnot venkova a na nezbytnosti jeho zdravého a komplexního vývoje v rámci trvale udržitelného rozvoje společnosti a v celkovém kontextu regionální politiky České republiky a Evropské unie.“

² Zákon č. 1/2005, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

na vzdělávání a poradenství v oblasti obnovy a rozvoje vesnice s celostátním významem a dále na pilotní projekty integrace venkovských mikroregionů. Podpora je soustředěna především na osvětu, vzdělání a poradenství v oblasti obnovy vesnice a rozvoje venkova, obecně pojato jako zvyšování kulturního i sociálního kapitálů účastníků výše zmíněných aktivit. POV se přitom opírá o:

- Svaz měst a obcí ČR
- Spolek pro obnovu venkova
- soutěž Vesnice roku
- Školy obnovy venkova

2.1.2 Operační program přeshraniční spolupráce (ČR – Polsko)

Operační program přeshraniční spolupráce ČR – Polsko (dále je „OPPS“) umožňuje financování přeshraničních projektů v česko-polském příhraničí pod záštitou MMR ČR. Podporované oblasti jsou rozděleny do čtyř prioritních os, přičemž na každou z nich je alokována jiná celková částka.

Pro tuto práci je stěžejní prioritní osa 2 – Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti. Cílem je zvýšení návštěvnosti regionu prostřednictvím vyššího využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů. Mezi podporovaná opatření spadá:

- zachování a obnova kulturních atraktivit;
- podpora využití nematného kulturního dědictví;
- infrastrukturní opatření pro přeshraniční zpřístupnění a využívání kulturního a přírodního dědictví příhraničního regionu;
- společná informační, marketingová a propagační opatření v oblasti využití přírodních a kulturních zdrojů;
- studie, strategie, plány směřující k využití přírodních a kulturních zdrojů.

Projekty vztahující se k ose 2 by měly podporovat hospodářský růst, který zprostředkovaně přispěje k růstu zaměstnanosti v území. (o OPPS, 2019)

2.1.3 Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program (dále jen „IROP“) je široce zaměřený program, který směřuje k vylepšení kvality života v různých částech ČR. Řídícím orgánem IROP je MMR ČR. Usiluje o vyvážený rozvoj území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy, zkvalitnění infrastruktury a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Jeho cílem je posílit regionální konkurenceschopnost a kvalitu života všech obyvatel. Podpora je směřována do všech krajů České republiky, kromě hlavního města Prahy (s výjimkou e-governmentu, který má dopad na celé území ČR). IROP v rámci své podpory využívá dotace a inovativní formy využívání finančních prostředků v podobě finančních a integrovaných nástrojů. (IROP, 2019)

Finanční nástroje jsou založené na principu opakovaného využití prostředků návratným způsobem, jako jsou například zvýhodněné úvěry, kdy jejich splácením se finanční prostředky vrací zpět k dalšímu obdobnému využití. Tento nástroj sleduje zvýšené zapojení soukromých investorů do financování projektů, které se vyznačují finanční návratností.

Integrované nástroje jsou způsobem pro soustředění prostředků EU ve specifických typech území s cílem podpory dalšího rozvoje těchto oblastí, který zároveň přispívá k vyrovnání územních rozdílů.

Program se člení na 5 prioritních os:

- Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony
- Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
- Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí
- Komunitně vedený místní rozvoj
- Technická pomoc

Zaměření na venkovský prostor představuje prioritní osa – Komunitně vedený místní rozvoj, která počítá se zapojením místních akčních skupin zastupujících veřejné a soukromé zájmy, a to s cílem zaměřit podporu na potřeby daného venkovského území a rozvoj spolupráce aktérů na místní úrovni. (IROP, 2019)

2.2 Regionální úroveň

Na regionální úrovni plní cíle v oblasti obnovy a rozvoje venkova kraje, které mají lepší povědomí o problémech a potřebách vesnic a mikroregionů spadajících do jejich obvodu, a mohou tak lépe přizpůsobovat podmínky a dotační tituly v rámci programů.

Mezi nejvýznamnější nástroje v rámci přidělování dotací pro obce patří již od roku 2004 vyhlášený Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje, v jehož rámci mohou žádat venkovské obce s méně než 2 000 obyvateli.

2.2.1 Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje

V úvodu dokumentu „Program obnovy venkova na období 2009 -2013“ se uvádí, že *„Politika rozvoje venkova je v evropském kontextu víceoborovým konceptem rozvoje, který je aplikován vícesektorově v rámci daného území. Politika venkovského rozvoje je primárně zaměřena na změny v zemědělském sektoru, diverzifikaci ekonomických činností zejména ve smyslu malých a středních podniků a venkovských služeb, jako je např. správa přírodních zdrojů, zvýšení přírodních funkcí, propagace kultury, turismu a rekreace. Jedním z aspektů podpory venkova je podpora aktivit místních samospráv, které vytvářejí základní podmínky pro další všestranný rozvoj spravovaného území. Smyslem Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje (dále jen „POV KHK“) je primárně poskytnout prostředky místním samosprávám pro naplnění svých vizí rozvoje.“*

V souladu s vydaným POV KHK je vydán i dokument nazvaný „Zásady poskytování dotací z Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje“, který vymezuje okruh žadatelů dotací uvedených v programu, obecné podmínky poskytnutí dotací, určuje podporovanou oblast v podobě dotačních titulů a určuje podmínky pro podání žádostí.

Aktuální POV KHK je pro období 2014 – 2020 a vychází z úspěšné realizace POV KHK na období 2007 – 2013, který věcně navázal na Program obnovy vesnice z roku 1991. Zaměřuje se zejména na podporu venkovských obcí při uskutečňování projektů nezbytných pro kvalitní zajištění potřeb obyvatel, které často nelze realizovat z jiných dotačních programů. Současný POV KHK zároveň přispívá ke spolupráci obcí a snižování jejich zadluženosti, ochraně přírody a krajiny, zvýšení bezpečnosti obyvatel i snižování energetické náročnosti

staveb. Program navazuje na Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020. (POV KHK, 2019)

Zaměření a cíle POV KHK 2014 - 2020

Zaměření na úrovni obcí:

- Zkvalitnění občanské vybavenosti na úseku školství, zdravotnictví, péče o seniory, děti a mládež, dále tělovýchovy, kultury, cestovního ruchu, spolkové činnosti, služeb a obchodu;
- Zachování, obnova a údržba venkovské zástavby, do které spadají kulturní památky, doklady lidového stavitelství, veřejné budovy vytvářející obraz obce, drobná historická architektura, historická urbanistická struktura, náprava stavebních a architektonických nešvarů, přizpůsobení nevyužívaných budov k novému využití atd.);
- Úprava veřejných prostranství (návsi, parků, vodních ploch a vodotečí, výsadba zeleně apod.);
- Zkvalitnění technické infrastruktury;
- Rozvoj sounáležitosti místních obyvatel s obcí a regiony, osvětové, kulturní a společenské akce, které přispívají k informovanosti občanů o přípravách a realizacích programů a podněcují jejich ochotu spolupodílet se na obnově a rozvoji (místní zpravodaj, kronika obce, propagační činnosti apod.);
- Obnova a ochrana kulturní krajiny;
- Rozvoj hospodářství obce (rozvoj vhodných druhů nezemědělské výroby a průmyslu, obnova řemesel, rozvoj obchodu a služeb, včetně služeb pro cestovní ruch, rozvoj pracovních příležitostí, podpora podnikání, stabilizace obyvatelstva, zemědělská činnost a zpracování produkce). (POV KHK, 2019)

Zaměření na úrovni spolupráce obcí a dalších subjektů:

- Obnova a hledání regionální identity, osvěty, vzdělávání a poradenství pro oblast obnovy a rozvoje venkova;

- Příprava a realizace programů sociálně ekonomického rozvoje a integrovaných projektů cílených na socioekonomický rozvoj, propojujících obnovu občanské vybavenosti a technické infrastruktury s aktivní politikou zaměstnanosti, podporou malého a středního zemědělského i nezemědělského podnikání, cestovního ruchu a s péčí o krajinu a kulturní hodnoty v území. Dané dokumenty řeší problémy přesahující rámec jednotlivých obcí s ohledem na zpracované dílčí programy obnovy vesnice.

Zaměření na úrovni kraje:

- Podpora osvěty, vzdělávání a poradenství v oblasti obnovy a rozvoje venkova s využitím Svazu měst a obcí ČR (umožňuje komunikaci mezi představiteli obcí), Spolku pro obnovu venkova (zprostředkovává komunikaci k problematice obnovy a rozvoje venkova zaměřených odborníků, praktiků, úředníků, politiků a publicistů) a Soutěže Vesnice roku (k inspiraci a motivaci pro ostatní). (POV KHK, 2019)

Cíle

Obecným cílem v globálním pojetí je vytvoření organizační podmínky vedoucí k podpoře a podnícení samospráv venkovských obcí a obyvatel venkova k tomu, aby se aktivně podíleli na harmonickém rozvoji zdravého životního prostředí, na udržování přírodních a kulturních hodnot venkovské krajiny a rozvoji ekologicky nezávadného hospodářství.

Mezi specifické cíle patří:

- Zachování, obnovení a udržení venkovské zástavby;
- Zkvalitnění občanské vybavenosti, technické a dopravní infrastruktury;
- Zvýšení přitažlivosti a využití veřejných prostranství a kulturní krajiny;
- Přispívání ke snižování zadluženosti obcí;
- Rozvíjení spolupráce mezi samosprávou, obyvateli, subjekty působícími v obcích i mezi obcemi navzájem;
- Zavádění moderních metod řízení a vzdělávání představitelů obcí, včetně jejich pracovníků v oblasti obnovy a rozvoje venkova, za účelem zkvalitnění řízení obcí. (POV KHK, 2019)

Návaznost POV KHK na Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020 spočívá v rozvinutí strategických cílů „SC“ uvedených v tomto dokumentu:

- SC 2.2 Zlepšení stavu regionální dopravní infrastruktury s ohledem na plynulost dopravy a bezpečnost obyvatel;
- SC 5.1 Zlepšení fungování veřejné správy v KHK na všech jeho úrovních, včetně veřejného financování;
- SC 5.2 Zajištění vyváženého a integrovaného rozvoje všech částí KHK s ohledem na jejich regionální disparity;
- SC 5.3 Rozvinutí aktivního síťování a všech typů partnerských forem spolupráce na regionální i meziregionální úrovni.

Provázání strategických cílů s cíli specifickými lze vyjádřit následující Tabulkou č. 1, kde je znázorněna síla vazeb mezi jednotlivými cíli.

Tabulka č. 1 Znázornění síly vazeb mezi specifickými cíli POV KHK a strategickými cíli Strategie KHK (pozn.: ●●● – silná vazba, ●● – střední vazba, ● – slabá vazba)

Specifické cíle	SC 2.2	SC 5.1	SC 5.2	SC 5.3
Zachování, obnovení a udržování venkovské zástavby	●	●	●●●	
Zkvalitnění občanské vybavenosti		●	●●●	
Zkvalitnění technické a dopravní infrastruktury	●●●		●●●	
Zvýšení přitažlivosti a využití veřejných prostranství a kulturní krajiny	●	●	●●	
Rozvíjení spolupráce mezi samosprávou, obyvateli obcí, subjekty působícími v obcích i mezi obcemi navzájem		●		●●●
Přispívání ke snižování zadluženosti		●●●	●●	
Zkvalitnění řízení obcí prostřednictvím zavádění moderních metod řízení a vzdělávání představitelů obcí a pracovníků obecních úřadů v oblasti obnovy a rozvoje venkova		●●●	●●●	●●

Zdroj: vlastní zpracování dle POV KHK 2014 – 2020, 2019

Poskytování dotací

Při stanovování dotačních programů POV KHK byl brán zřetel na naplňování strategických cílů. Oproti předchozímu období 2007 – 2013 byl dotační titul 1 a 2 sloučen do dotačního programu 1. U jednotlivých dotačních programů bylo přijato opatření, že nebudou podporovány projekty, které mohou získat podporu v rámci dalších souběžných dotačních programů KHK.

POV 2014 – 2020 (2019) vyhlásil 5 dotačních programů „DP“:

DP1 – Obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti

DP2 – Komplexní úprava nebo dovybavení veřejných prostranství a místních komunikací, infrastruktura

DP3 – Podpora integrovaných projektů svazků obcí

DP4 – Snížení zadluženosti obcí a DSO

DP5 – Vzdělávání v oblasti rozvoje venkova.

POV KHK zhodnotil možnosti obnovy a rozvoje venkova, kde představil programy, které jsou příležitostí pro obnovu a rozvoj obcí. Mezi programy vycházející ze strukturálních fondů EU patří Program rozvoje venkova ČR, Regionální operační program NUTS II Severovýchod, Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika, Integrovaný regionální operační program. (POV KHK, 2019)

Na krajské úrovni pak obce využívaly i podporu dotačních programů z Dotační strategie Královéhradeckého kraje 2010 – 2013 a z navazující Dotační strategie 2014 – 2020. (POV KHK, 2019)

2.2.2 Program rozvoje Královéhradeckého kraje

V úvodu dokumentu Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 - 2013 (dále jen „PRK“) (2010) je uvedeno, že se jedná o implementační a akční dokument, který je nedílnou součástí koncepčního přístupu k rozvoji kraje jako regionu. PRK navazuje na schválenou

Strategií rozvoje Královéhradeckého kraje 2007 - 2015. PRK je provázán se zpracovanou Dotační strategií 2010 – 2013³, která byla schválena v roce 2009.

Mezi specifické cíle PRK (2010) řadí Zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí zlepšením kvality a dostupnosti služeb. Předpokladem pro přitažlivost venkova je zejména dostupnost a odpovídající kvalita základních služeb, sociální a zdravotní péče, dále vzdělávání a volnočasových aktivit. Tento cíl je stanoven i vzhledem ke značně zanedbanému stavu vesnické zástavby vlivem nedostatku finančních prostředků na údržbu a rekonstrukce, což přináší snížení atraktivity obce. Jako řešení se nabízí postupná regenerace venkovského prostoru jako celku a oživení stávajících objektů tradiční a historické venkovské zástavby.

- Prvním opatřením v rámci tohoto cíle je Regenerace venkovských obcí, jehož podstatou je zlepšit vzhled, image a životní prostředí v malých obcích s důrazem na zachování jejich venkovského charakteru (regenerace zanedbaných veřejných prostranství, výsadba a údržba veřejné zeleně, údržba drobných památek a prvků venkovské architektury, místních komunikací a chodníků, mobiliářů, vodotečí apod.). Cílovou skupinou tohoto opatření jsou obyvatelé venkovských oblastí, turisté a návštěvníci kraje.
- Druhé opatření, tj. Podpora rozvoje občanské vybavenosti a služeb, je zaměřeno na usnadnění přístupu venkovského obyvatelstva k základní občanské vybavenosti, což může přinést vyšší kvalitu života v malých obcích a přispět k jeho stabilizaci (podpora zřizování a provozu základních a mateřských škol, zdravotních a sociálních zařízení, kulturních a tělovýchovných zařízení, hřišť, hasičských zbrojnic, veřejného rozhlasu, obecních úřadů, sakrálních staveb apod.). Příkladem realizačních nástrojů tohoto opatření je budování, obnova a údržba venkovské zástavby a objektů občanské vybavenosti.

Dalším z cílů uvedených v PRK (2010) ve vztahu k obnově a rozvoji je Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj. Jedná se o klíčový faktor pro vyvážený a komplexní rozvoj území (obcí, měst a regionů) s ohledem na respektování zásad trvalé

---

³ Zaměřuje se na vybrané tematické oblasti (regionální rozvoj a venkov, cestovní ruch a kultura, podnikání, životní prostředí, školství a volnočasové aktivity, sociální oblast), které jsou podporovány Královéhradeckým krajem formou vyhlášených dotačních programů, případně i jinými způsoby. Poslední schválená Dotační strategie Královéhradeckého kraje je na období 2017 – 2020.

udržitelosti. Zpracováním a uplatňováním kvalitních strategických rozvojových koncepcí, územních plánů a dalších dokumentů střednědobého a dlouhodobého plánování na úrovni obcí a regionů může dojít k propojení ekonomického a sociálního růstu se zachováním kvality životního prostředí. Regiony a obce mohou při využívání těchto metod specifikovat hlavní směry a cíle rozvoje, včetně prostředků k jejich dosažení. Kvalitně zpracované plány a rozvojové koncepce mohou výrazně zlepšit jejich pozici pro získávání vnějších finančních zdrojů, zejména v podobě dotací. Umožňuje také obcím a regionům hospodařit se svými finančními prostředky a využívat svých zdrojů mnohem efektivněji a v souladu s vyváženým rozvojem všech složek života.

- Prvním z opatření výše uvedeného cíle je Podpora strategického plánování na venkově. To spočívá v promítnutí základních principů udržitelného rozvoje do tvorby a následných aktualizací koncepcí a rozvojových dokumentů na regionální i místní úrovni. Této podpory by mělo být dosaženo všestrannou metodickou pomocí zástupcům samospráv a dalším subjektům zapojeným do regionálního rozvoje. Zajištění aktuálních informací o možnostech a potřebách v regionálním plánování je samozřejmostí. Jako příklad realizačního nástroje opatření je podpora zavádění principů LEADER⁴ na venkově a rozvoj místních akčních skupin v kraji, včetně jejich aktivit a realizace strategického plánu.
- Dalším opatřením Podpory zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj je Podpora tvorby územně plánovacích dokumentů, která má, jak už název napovídá, podpořit venkovské regiony a municipality při tvorbě či aktualizaci územně plánovacích dokumentů s ohledem na současné potřeby a standardy územního plánování.

---

⁴ Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale (Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku), tj. metoda, mezi jejíž základní principy patří přístup „zdola nahoru“, tvorba místní rozvojové strategie, partnerství veřejných a soukromých subjektů, výměna zkušeností mezi aktéry rozvoje, inovativnost v řešení problémů venkovských regionů, spolupráce v rámci společných projektů místních akčních skupin na úrovni státu, EU a dalších zemí.

2.2.3 ROP NUTS II Severovýchod

Regionální operační programy (dále jen „ROP“) mají obecně za cíl zvýšit konkurenceschopnost regionů, zvýšit atraktivitu regionů a urychlit jejich rozvoj. ROP je nástrojem, který umožňuje čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů Evropské unie.

Regionální operační program regionu soudržnosti Severovýchod (dále jen „ROP Severovýchod“) je jedním ze 7 regionů, které mají za cíl zvýšit atraktivitu regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Díky programu jsou nabízeny evropské dotace pro inovativní a investiční projekty v Královéhradeckém, Pardubickém a Libereckém kraji, které tvoří NUTS II Severovýchod. ROP Severovýchod je programový dokument, který určuje prioritní osy regionu pro programovací období Evropské unie na léta 2007 – 2013. Mezi priority programu patří rozvoj dopravní infrastruktury, měst a venkova, cestovního ruchu a podnikatelského prostředí. Východiskem pro ROP Severovýchod byly strategické dokumenty ČR (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie regionálního rozvoje, Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013) a strategické dokumenty na úrovni krajů, a to Královéhradeckého, Pardubického a Libereckého (ROP Severovýchod, 2009).

Prioritní osy ROP NUTS II Severovýchod

Program je rozdělen do 5 prioritních os, které jsou dále děleny do 12 oblastí podpory. (ROP Severovýchod, 2009)

- Prioritní osa 1 – je zaměřena na rozvoj dopravní infrastruktury s podporou projektů zaměřených mimo jiné na modernizaci, rekonstrukci a výstavbu silnic II. a III. třídy, dále podporu projektů obnovy vozového parku, zlepšení infrastruktury a cyklistické dopravy a na podporu projektů rozvoje leteckého provozu.
- Prioritní osa 2 – je zaměřena na rozvoj městských a venkovských oblastí. Dále se dělí na podporu rozvoje regionálních center (určeno pro města nad 50 000 obyvatel), na podporu rozvoje města (nad 5 000 obyvatel) a rozvoje venkova (500 až 5 000 obyvatel). Všechny oblasti jsou určeny k regeneraci a revitalizaci brownfields⁵, na obnovu částí měst a infrastruktury školství, vzdělání, zdravotnictví a sociálních věcí.

---

⁵ Zanedbaná, nevyužívaná, někdy i ekologicky znečištěná nemovitost, která ztratila své původní využití.

- Prioritní osa 3 – je zaměřena na pomoc v oblasti cestovního ruchu s podporou projektů modernizace infrastruktury, revitalizace památek a jejich dostupnosti, a dále na podporu projektů zaměřených na marketingovou stránku a propagaci.
- Prioritní osa 4 – je zaměřena na podporu rozvoje podnikatelského prostředí a dělí se na podporu rozvoje infrastruktury pro podnikání, rozvoje spolupráce firem s úřady práce, vzdělávacími institucemi a dále na rozvoj inovačních aktivit v regionu.
- Prioritní osa 5 - je zaměřena na zajištění efektivní a bezproblémové realizace projektů v rámci programu, na podporu pilotních projektů a na účinnou publicitu a reklamu celého programu.

3 Aktéři obnovy venkova

3.1 Svaz měst a obcí

Svaz měst a obcí České republiky (dále jen „SMO ČR“) je celostátní, dobrovolnou, nepolitickou a nevládní organizací, jejíž členy tvoří obce a města. Podílí se na přípravě a tvorbě návrhů opatření (legislativních, nelegislativních) ve vztahu k obecním kompetencím. Aktivita starostů, primátorů a členů zastupitelstev obcí a měst je stěžejní pro činnost SMO ČR. V současné době sdružuje více než 2 700 měst a obcí a na základě získané akreditace od Ministerstva vnitra ČR je institucí pro vzdělávání úředníků samosprávných celků. (O Svazu, 2019)

Mezi hlavní cíle SMO ČR patří:

- obhajoba společných zájmů a práv měst a obcí za účelem tvorby příznivých podmínek k jejich rozvoji;
- podpora a rozvíjení samosprávné demokracie ve veřejné správě;
- podílení se na přípravě zákonů a opatření mající dopad na místní samosprávu za účelem posílení vlivu obcí v legislativní oblasti;
- informování vlády, parlamentu a institucí Evropské unie o možném dopadu jimi připravovaných opatření na kvalitu života občanů i na rozvoj jednotlivých území;
- posilování ekonomické samostatnosti měst a obcí;
- vzdělávání zastupitelů a pracovníků místních samospráv;
- podpora výměny zkušeností a příkladů dobré praxe. (O Svazu, 2019)

3.2 Spolek pro obnovu venkova

Spolek pro obnovu venkova (dále jen „SPOV“) byl založen v roce 1993, přičemž nejprve byl registrován jako občanské sdružení, a teprve po změně občanského zákoníku byl zapsán jako spolek. Při založení tvořilo členskou základnu více než 200 zájemců z různých kruhů (obecní samosprávy, projektanti, podnikatelé, zemědělci atd.), které spojovala myšlenka o realizaci Programu obnovy vesnice. Současný počet členů Spolku se blíží tisícovce. (O Spolku, 2019)

Hlavním posláním SPOV je podílet se na rehabilitaci venkova, obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově, a dále na posílení hospodářské stability a prosperity venkova. Současně přispívá k motivaci občanů žijících na venkově, aby se dobrovolně i aktivně podíleli na zdárném vývoji obce a napomáhá vzniku a činnosti místních a regionálních sdružení. Spolek se účastní evropské spolupráce při obnově venkova a snaží se podporovat a realizovat Program obnovy venkova. (O Spolku, 2019)

Mezi další aktivity spolku patří spolupráce s Evropskou pracovní společností pro rozvoj venkova a obnovu vesnice, jejímiž členy jsou spolkové země Rakouska a Německa, dále italské Jižní Tyrolsko, Lucembursko, Česká republika, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, samospráva německy mluvící části Belgie a Opolské vojvodství v Polsku. (O Spolku, 2019)

Zástupci SMO ČR společně se zástupcem SPOV jsou členy meziresortní komise, jejíž náplní je dohled na odpovědné přidělení prostředků, které jsou ve státním rozpočtu vyčleněny pro Program obnovy venkova. (O Spolku, 2019)

3.2.1 Soutěž Vesnice roku

Soutěž Vesnice roku je jednou z nejvýznamnějších akcí, kterou společně organizují SPOV, SMO ČR, MMR ČR, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo kultury, a dále později přistoupené Kancelář prezidenta republiky, Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Svaz knihovníků a informačních pracovníků, Asociace krajů ČR a Folklórní sdružení ČR. (O Spolku, 2019)

První vyhlášení soutěže bylo provedeno ze strany SPOV v roce 1995 pod názvem Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice. Od roku 1996 jsou jejími dalšími vyhlášovatelé MMR ČR a SMO ČR. V roce 2007 se k nim připojilo i Ministerstvo zemědělství. (O Vesnici roku, 2019)

Každoroční vyhlášení soutěže má za cíl povzbudit zájem obyvatel venkova o aktivní účast na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost programů obnovy vesnic a poukázat na význam venkova u široké veřejnosti. Zároveň se snaží vyzdvihnout zvelebující činnost obcí, jejich představitelů a občanů, zaměřenou na domov, rozvoj místní tradice a společenský život. (O Vesnici roku, 2019)

Soutěž probíhá ve dvou kolech, kdy první kolo je na krajské úrovni a druhé na úrovni celostátní. Po hodnocení všech přihlášených obcí v krajském kole postupuje do celostátního kola za každý kraj pouze vítězná obec, která získala nejvyšší ocenění v podobě Zlaté stuhy. Mezi další ocenění v krajském kole patří následující:

- **Modrá stuha** – za společenský život, který vede k udržení a obnově tradice a obyčejů;
- **Bílá stuha** – za činnost mládeže, tj. aktivity při výchově mladé generace;
- **Zelená stuha** – za péči o zeleň a životní prostředí;
- **Oranžová stuha** – za spolupráci obce a zemědělského subjektu;
- **Cena naděje pro živý venkov** – za místní spolkový život a občanskou společnost v obcích;
- **Zlatá cihla v Programu obnovy venkova** – ocenění příkladných staveb realizovaných v duchu Programu obnovy venkova.

V celostátním kole jsou pak obce oceněné zlatou stuhou z krajského kola hodnoceny v oblastech jako společenský život, aktivita občanů, koncepční dokumenty, podnikání, péče o stavební fond a o obraz vesnice, dále občanská vybavenost, inženýrské sítě a úspory energií, péče o veřejná prostranství, péče o krajinu, přírodní prvky a zeleň, informační technologie a připravované budoucí záměry obce. Vyhodnocena jsou následně první tři místa, přičemž vítěz postupuje do soutěže Evropská cena obnovy vesnice. K účasti v soutěži obce motivuje kromě pozitivní publicity a prestiže i finanční odměna, jejíž výše se odvíjí dle získaného ocenění. Vítěz soutěže se může přihlásit o dotaci z Programu obnovy venkova v gesci MMR ČR. (O Vesnici roku, 2019)

Obec Kuks získala na úrovni Královéhradeckého kraje ocenění Zlatá stuha v roce 1996. V celostátním kole se dále neumístila.

3.3 Školy obnovy venkova

Školy obnovy venkova (dále jen „ŠOV“) začaly vznikat průběžně od roku 1997 na základě dotačního titulu Projekty obcí na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice z Programu obnovy venkova MMR ČR. Cílem dotace bylo za pomoci poradců a škol obnovy venkova realizovat myšlenku Programu obnovy vesnice. V současné době existuje 45 škol, působících napříč všemi kraji ČR. Jejich posláním je v obecné rovině:

- podpora obnovy a rozvoje venkova v České republice;
- snaha o nalezení spolupracujících organizací s obdobným zaměřením v tuzemsku i v zahraničí;
- poradenská, konzultační a informační činnost v rámci obnovy a rozvoje venkova;
- organizování regionálních, národních a mezinárodních konferencí, seminářů, výstav, vzdělávacích, výchovných a společensko-kulturních akcí s tematickým zaměřením;
- poskytování služeb cílených na rozvoj, podporu a mobilizaci venkovské společnosti a spolkového života, sdružování lidských, materiálních a finančních zdrojů potřebných pro jeho rozvoj;
- tvorba mezisektorových lokálních partnerství na venkově;
- utváření a podpora komunitního života na venkově. (O SOV Liběšice, 2019)

3.4 Venkovské mikroregiony

Za účelem získání státní podpory vytvářejí obce od roku 1998 venkovské mikroregiony, respektive Svazky obcí s uceleným zájmovým územím, které jsou zakotveny v novele Programu obnovy venkova z téhož roku. Mezi cíle tohoto programu patřilo rozvíjení partnerských vztahů mezi venkovem a městy, mezi sousedícími mikroregiony a mezi spřátelenými obcemi po obou stranách hranic země.

Venkovské mikroregiony v pojetí EU mohou vytvářet pouze svazky obcí, které mají ucelené zájmové území a chtějí řešit problémy místního charakteru.

4 Kuks

4.1 Historie Kuksu

Historie Kuksu nesahá příliš daleko a lze ji rozdělit do dvou epoch. První má spojitost s rýžovištěm zlata, druhá mnohem zajímavější souvisí s barokním uměním, které do základu změnilo místní krajinu a Kuks jako celek.

Název Kuks, též Kukus nebo Kux, pravděpodobně pochází ze staroněmeckého výrazu pro určitý podíl z výnosu dolu, podle jiných pramenů jde o název pozůstatků tavby rudy. (O obci, 2019)

Místní panství zdědil roku 1684 hrabě František Antonín Sporck. Tento syn císařského generála patřil k největším a nejvzdělanějším osobnostem baroka. Hrabě plný protikladů měl nálepku buřiče vyhlášeného soudními procesy se sousedními jezuity. Říkalo se o něm, že je lakomý hospodář, přesto však při jeho oslavách teklo z kašen víno. Jeho vášní bylo divadlo, opera a lov. Byl zakladatelem Řádu svatého Huberta stanovujícího pravidla k provozování ušlechtilé honitby a právě on zavedl v Čechách při lovu troubení na lesní roh. Rovněž se zajímal o symboliku smrti, s čímž souvisí výzdoba i pojetí hospitálu. (Bezděk, Kovařík, 1998)

Dle záznamů místních kronik v Kuksu stála již v roce 1690 dřevěná budova chránící největší ze tří místních minerálních pramenů zvaný „Kukská studna“ (též „Knížecí“ nebo „Augustova“). Léčivé účinky této vody byly dlouhodobě známé širokému okolí. (Bezděk, Kovařík, 1998)

V roce 1694 hrabě nechal přezkoumat a potvrdit vlastnosti „Kukského pramene“ profesory pražské univerzity v čele s Janem Františkem Löwem z Elesfeldu a o rok později pověřil pražského stavitele Giovanni Battistu Alliprandiho vytvořením návrhu na výstavbu věhlasných lázní. Plán předložený roku 1696 zahrnoval komplex lázeňských budov na levém břehu Labe a návrh stavby hospitálu na břehu pravém. Výstavba prvních lázeňských budov započala v témž roce, kdy byla nad léčivým pramenem postavena centrální kaple „Nanebevzetí Panny Marie“. Za touto kaplí bylo vybudováno dřevěné stavení na ohřev vody, která byla následně rozváděna do nově postavených lázeňských domů. Roku 1702 bylo vedle hostince U Zlatého slunce postaveno dřevěné divadlo ComoedienHaus, třetí nejstarší barokní divadlo v Čechách, kde pravidelně vystupovaly německy hrající soubory z Prahy,

Vídně, Drážďan aj. V roce 1704 byla na lázeňské straně po zboření nejstarší lázeňské budovy pod léčivým pramenem zahájena stavba Sporckova zámku a později dokončena v roce 1710. Na nábřeží Labe se nacházely další atrakce jako koňská dráha, tzv. rejdiště lemované 40 sochami trpaslíků s tvářemi Sporckových nepřátel, přírodní bludiště, dům s kulečníkem i dům se střelbou na ptáky. Spojnicí mezi levým a pravým břehem byl dřevěný most. (Bezděk, Kovařík, 1998)

V březnu roku 1707 započala stavební realizace projektů na pravém břehu. Tak byla postupně vytvořena jednoduchá patrová budova hospitálu s východním, západním a jižním křídlem, které uzavíralo dvůr. Špitál byl původně určený pro vojenské veterány ze Sporckových panství. Byla zde zřízena lékárna, která fungovala až do roku 1945. Chodby hospitálu jsou pokryty nástěnnými malbami vytvořenými podle souboru 53 rytin Sporckova dvorního rytce Michaela Heinricha Rentze a znázorňují scény „Tance smrti“. V roce 1715 byl dokončen Kostel Nejsvětější Trojice, který patří k nejvzácnějším stavbám své doby, a to především díky skvělému prostorovému řešení. Pod kostelem se nachází krypta tesaná z bílých kvádrů, v níž se nachází hrobka Sporckovy rodiny a tzv. věčné světlo, jež bylo vidět přímo z hraběcí ložnice. Podél severního průčelí hospitálu byl rozestavěn unikátní soubor 24 tesaných soch Ctností a Neřestí, které vznikly v dílně věhlasného umělce Matyáše Bernarda Brauna během pouhých dvou let. V těchto alegorických plastikách znázornil morální patos, ironii, společenskou kritiku a výsměch. Sochy dokonale symbolizují jednotlivé povahové rysy. Braun byl Sporckovým dvorním sochařem a v kukském barokním areálu vytvořil množství jedinečných plastik. K nim patří i soubor sochařských zátiší zvaný Betlém. V tzv. Novém lese vznikaly po roce 1720 poustevny a další zastavení s volnými plastikami a reliéfy tesanými do pevných skal. Braun zde dokázal vyjádřit monumentalitu spojenou s pohybem, s dokonalou anatomickou modelací těl a výrazovostí tváří. Tento soubor dnes patří k vrcholným dílům českého sochařství, unikátní svým námětem, umístěním a velkorysostí uměleckého ztvárnění. (Bezděk, Kovařík, 1998)

Po smrti hraběte Sporcka roku 1738 sláva Kuksu skončila, k čemuž přispěla i velká povodeň, která v roce 1740 zničila nejen mosty, ale i veškeré zařízení a stavby v údolí. V průběhu let došlo k úpravám lázeňského břehu, převážně k rušení zahrad a boření budov. Na břehu opačném bylo v rámci hospitálu provedeno několik necitlivých oprav, které z velké části překryly původní barokní výzdobu. (Bezděk, Kovařík, 1998)

Koncem 19. století docházelo k dalším úpravám bývalých lázní, kdy bylo ke školním účelům navýšeno patro hostince „U slunce“, kamenný most byl ohraničen železným zábradlím, lázeňské a hostinské stavby byly násilně přetvořeny k praktickým účelům. V roce 1901 byl zbořen po předchozím požáru poničený zámek, čímž došlo k narušení barokního kompozičního řešení celého komplexu. Obec se přeměnila ve vesnici dělníků a řemeslníků.

V letech 1938 – 1945 patřil Kuks do říšské provincie Sudety. Po válce byla většina místních obyvatel odsunuta.

4.2 Údaje o obci

Obec s oficiálním názvem Kuks se skládá ze dvou částí Kuks a Kašov o celkové rozloze 483,2658 ha. Kuks se nachází v Královéhradeckém kraji v nadmořské výšce 283 m n. m. a leží jihovýchodně od Dvora Králové nad Labem (pověřené obce a obce s rozšířenou působností) směrem na Jaroměř (viz Příloha č. 1). Geograficky se rozkládá na dvou severních návrších břehu řeky Labe, na bývalém panství Chroustníkovo Hradiště. Protilehlé jižní návrší skýtá pohled na rozlehlý komplex hospitálu s dominantou barokního kostela. V obci žije 269 obyvatel, hustota zalidnění území je 53 obyvatel na km². Organizační strukturu obce tvoří starosta, místostarosta, 7 členů zastupitelstva a zastupitelstvu podřízené organizační složky - finanční a kontrolní výbor (O obci, 2019).

4.3 Spolky, sdružení, nadace a zájmové subjekty

Řád svatého Huberta

Posláním Řádu svatého Huberta je provozování myslivosti, honby, respektování mysliveckých tradic, myslivecké etiky a zvyklostí. V Kuksu byl znovu založen jako občanské sdružení v roce 1992. Jeho historie však sahá až do roku 1695, kdy ho založil hrabě František Antonín Sporck. Řád organizuje svou vlastní zájmovou činnost, ale i velkou říjnovou veřejně přístupnou akci Svatohubertské slavnosti, která je každoročně cílem přibývajících množství návštěvníků. (O obci, 2019)

Sporckova galerie vín

Sporckova galerie vín spadá pod Občanské sdružení Siduri, které vzniklo v roce 2009 a sídlí v Hospitálu Kuks. Cílem sdružení je provozování expozice vinného sklepa v podzemí hospitálu a rozšiřování všeobecných znalostí o víně, zejména prezentace vína, naučné degustace vín, školení sommelierů a studentů hotelových škol. Zabývá se i vinohradnickou činností na kukském vinohradu. (O obci, 2019)

Theatrum Kuks

Jedná se o umělecký spolek založený v roce 2002 při příležitosti třisetletého výročí otevření Sporckova činoherního divadla Comodien-Haus v Kuksu. Tento každoroční srpnový multifunkční festival probouzí zapomenutý fenomén uměleckých vizí hraběte Sporcka o spojení barokního divadla, opery a hudby s komponovanou barokní krajinou v celém areálu bývalých lázní Kuks. Kombinuje sporckovskou dramaturgii benátské opery, profesionálního kočovného divadla, loutkoherectví, jezuitských školských her a sporckovských árií. (O obci, 2019)

Sokol Kuks

Sokol Kuks je seskupením občanů všech věkových kategorií založený na jaře roku 2004. Zaměřuje se především na sportovně-rekreační činnost mládeže. Pravidelně pořádá nohejbalové a volejbalové turnaje a každoroční pálení čarodějnic. (O obci, 2019)

TJ Jiskra Kuks

Sportovní oddíl byl znovu založen v roce 2004, kdy se snahou několika místních obyvatel rozjel fotbalový projekt pro děti a dorost. Navázal tak na fotbalový klub z roku 1968 s názvem TJ Jiskra Kuks, který je nedílnou součástí historie obce. (O obci, 2019)

Sbor dobrovolných hasičů Kuks

Původní hasičský spolek v Kuksu byl založen Stefanem Moritzem Swertz-Sporckem roku 1877. V té době měl 96 členů, z toho 45 z Kuksu. Novodobá historie sboru sahá do roku 2005, kdy byla založena jednotka SDH Kuks o síle 5 mužů. V současnosti má 13 členů,

schází se dle potřeby, pořádá sborové schůze, jarní sběr železného šrotu a různé kulturní akce. (O obci, 2019)

Šipkařský oddíl Z Kuksu klan

Jedná se o amatérský sportovní tým, který se schází každý pátek v Kuksu ve Srubu U Fanánka. Hrát může i příchozí, pokud se zaregistruje do České šipkové organizace kvůli zápočtu do žebříčku. (O obci, 2019)

Domov svatého Josefa

Toto nestátní zdravotnické zařízení poskytuje komplexní péči lidem nemocným roztroušenou sklerózou. Ač se Domov svatého Josefa nachází v prostorách bývalé jezuitské rezidence v nedaleké Žirči, má silnou spojitost s Hospitálem Kuks. Ve zdejších vzdělávacím centru absolvují příbuzní pacientů s roztroušenou sklerózou semináře zaměřené na schopnost vyrovnat se s touto těžkou nemocí v rodině. Domov se snaží propojovat svět uvnitř a vně zařízení, proto kromě svých vlastních ošetrovatelských služeb nabízí také různé aktivity pro veřejnost, jako přednášky, výstavy, koncerty a výtvarná odpoledne. (O obci, 2019)

4.4 Atraktivita cestovního ruchu v obci

Obec Kuks díky svému kulturnímu dědictví, atraktivním místům a zajímavým akcím přitahuje stále větší počet turistů, proto je cestovní ruch její nedílnou a velmi důležitou součástí.

4.4.1 Turistické zajímavosti

Mezi největší turistické zajímavosti se řadí Hospitál Kuks, Kostel Nejsvětější Trojice, Sochy Cností a Neřestí, Barokní lékárna, Rentzovo muzeum barokního tisku, Socha Goliáše, Vinohrad nad zámekem, Domky řemeslníků, Křížová cesta 21. století a Braunův Betlém.

- **Hospitál Kuks:** Budova sloužila pro vysloužilé válečné veterány, a to až do roku 1938. Ti zde výměnou za nocleh a jídlo vykonávali drobné manuální práce. Nyní je ve správě Národního památkového ústavu a najdeme zde expozici věnovanou jeho

zakladateli hraběti Sporckovi, baroknímu umění a lékárnictví. Za hospitém se nachází znovuobnovená bylinková zahrada, která skýtá prostor k obdivování širokého spektra nejrůznějších léčivých i jedovatých rostlin. Četné lavičky nabízí příjemné místo k odpočinku. (O obci, 2019)

- **Kostel Nejsvětější Trojice:** Stavba je dílem významného italského architekta Giovanni Battisty Alliprandiho. V kryptě pod ním je pohřben i samotný zakladatel barokního Kuksu hrabě František Antonín Sporck.
- **Sochy Ctností a Neřestí:** Plastiky jsou výsledkem mistrovské práce Matyáše Bernarda Brauna a lze je považovat za naprostý vrchol barokního sochařství. Galerie 24 ženských postav znázorňuje ve stejném poměru dobré a špatné lidské vlastnosti. Na terase hospitálu se nachází kopie soch, originály jsou z důvodu ochrany před nepřízní počasí uloženy v depozitáři. (O obci, 2019)
- **Barokní lékárna:** Druhá nejstarší lékárna v České republice nese název U Granátového jablka. Měla sloužit nejen pro potřeby hospitálu, ale i pro lidi z okolí. Uvnitř je umístěna expozice Českého farmaceutického muzea, největšího svého druhu u nás. V jeho sbírce se nachází řada kuriózních ingrediencí. (O obci, 2019)
- **Rentzovo muzeum barokního tisku:** V dřívějším lázeňském domě je možné obdivovat díla Sporckova dvorního tiskaře a mědirytce Michaela Heinricha Rentze. Díky tomuto vrcholnému evropskému umělci se věhlas Sporckovy knihovny šířil daleko za hranice Čech. Bohužel, velkou část sbírky knih odnesla voda při povodni roku 1740. Multifunkční sál nabízí prezentaci ukávek dalších druhů barokního umění – hudby, divadla a historických řemesel. (O obci, 2019)
- **Socha Goliáše:** Socha Matyáše Bernarda Brauna původně představovala Herkomanna, patrona nepoctivých právníků. To pobouřilo advokáty a nejvyšší úřad ve Vídni rozhodl, že musí být socha odstraněna. Proto ji Braun přetvořil na postavu obra Goliáše. Socha je umístěna před hostincem U Zlatého slunce. (O obci, 2019)
- **Vinohrad nad zámekem:** Ve svahu nad dřívějším zámekem vznikl vinohrad, k jehož obdělávání jsou využívány tradiční metody. Na nejvyšším bodě stojí veřejně přístupný altán, ze kterého je přímý výhled na hospitál. Zda se víno v Kuksu pěstovalo i za hraběte Sporcka, není známo. V době zářijového vinobraní teče stejně jako za života hraběte Sporcka po kaskádovém schodišti místo léčivé vody víno.

- **Domky řemeslníků:** Roubené domky byly postaveny společně s lázněmi a sloužily jako domov pro služebnictvo lázeňských hostů. Bydleli zde například komorníci, lazebníci, kuchaři a další pomocný personál. (O obci, 2019)
- **Křížová cesta 21. století:** Skupina 15 soch znázorňujících tzv. Cestu naděje a utrpení člověka vznikla roku 2008. Jedná se o dílo českých sochařů v návaznosti na Braunův barokní odkaz. Plastiky jsou umístěny na louce pod lesem s jeho věhlasným betlémem a vyprávějí o životě, naději a smrti, která nemusí být nutně koncem.
- **Braunův Betlém:** Jedná se o největší evropskou sochařskou galerii pod širým nebem. Soubor skalních reliéfů a samostatných plastik tesala Braunova sochařská huť přímo do zdejších pískovců. Mezi nejpůsobivější díla se řadí sochy poustevníků Juana Garina a Onufria, které byly srovnávány s tvorbou slavného Michelangela. Mnohá díla se bohužel nedochovala nebo jsou poškozená. Roku 2001 byl Braunův Betlém zařazen na seznam 100 nejohroženějších památek světa. V současnosti dochází k čištění soch a reliéfů týmem restaurátorů. Celý areál najdeme na čekací listině pro zápis na seznam kulturního dědictví UNESCO (tj. Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu). (O obci, 2019)

Naučná stezka „Půjdem spolu do Betléma“ dovede turisty z Kuksu do Braunova Betléma a okruhem zpět. Cestou prochází podél řeky Labe a lesní krajinou s dalšími sochami od Brauna.

V obci se nachází rovněž informační centrum, Muzeum veteránů, Galerie českých vín a restaurace Baroque. Ubytovat se lze v penzionu JeschkehoVilla, Guest House Kuks nebo v soukromé Galerii Kuks.

Do Kuksu směřuje labská cyklostezka z Hradce Králové, řeka Labe zde navíc vytváří podmínky pro vodáctví. Voda je zde nenáročná, vhodná i pro začátečníky. Sjezd o délce 10 km ze Dvora Králové nad Labem do Kuksu trvá přibližně 3 hodiny. Jedná se o jeden z nejkrásnějších a nejromantičtějších splavných úseků této řeky. Díky přehradě Les Království, která průběžně vypouští vodu, zůstává řeka sjízdná i v době sucha.

5 Kuks jako součást spolků

Obec Kuks je členem několika spolků a sdružení, jejichž náplň zahrnuje i obnovu a rozvoj venkova, zejména pak v oblasti cestovního ruchu.

5.1 Podzvičinsko, z. s.

Podzvičinsko, z. s. je dobrovolným zájmovým spolkem obcí v krajinné oblasti Podzvičinska (Podkrkonoší), jehož územní působnost je vymezena hranicemi správního území jednotlivých členů, které tvoří nejen obce a města, ale také podnikatelské subjekty. Spolek se zaměřuje na spolupráci právnických osob s cílem přispět k rozvoji oblasti Podzvičinska, a to zejména v oblasti cestovního ruchu, přičemž předmět činnosti spočívá především v koordinaci všech aktivit při propagování cestovního ruchu se zajištěním příslušných komplexních služeb, informačního servisu, marketingu, a to vše při dodržování platných právních norem. Aby spolek dosáhl požadovaného poslání, spolupracuje se státem, obcemi, občany a podnikatelskou veřejností při zachování kulturních a přírodních hodnot. Zastupuje tak zájmy celého regionu navenek. Spolek dále poskytuje poradenskou a vzdělávací činnost v rámci dotačních titulů a aktivit spojených s cestovním ruchem. Spolupracuje též na vytvoření Strategie rozvoje dané oblasti (O spolku Podzvičinsko, 2012).

5.2 Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Hustířanka

Obec Kuks, v té době již člen Sdružení obcí Podzvičinsko, se v roce 2004 stala členem Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Hustířanka (dále jen „DSO Mikroregion Hustířanka“), který byl založen v roce 2001, a jehož název je odvozen od potoka, který protéká několika členskými obcemi. Nachází se na území Královéhradeckého kraje.

Důvody pro vznik Mikroregionu Hustířanka nejlépe vystihuje jeho vize, jejímž obsahem je vytváření podmínek pro hospodářský, sociální a kulturní rozvoj území dobrovolného svazku jako celku i jeho jednotlivých členských obcí tak, aby byl vytvořen stabilizovaný venkovský mikroregion s prosperujícím multifunkčním zemědělstvím v ekologicky vyvážené krajině, s lázeňskou, venkovskou a rekreační turistickou, s kvalitní technickou infrastrukturou a s neklesajícím počtem obyvatelstva. (Mikroregion Hustířanka, 2019)

Na základě uvedené vize bylo definováno 7 prioritních rozvojových cílů:

- Stabilizace počtu obyvatelstva či jeho růst*
- Rozvoj cestovního ruchu*
- Podpora podnikatelských aktivit a vytváření nových pracovních příležitostí*
- Podpora zemědělství a zvelebení krajiny*
- Podpora činnosti svazku s cílem prosazování společných zájmů*
- Zkvalitnění dopravní a technické infrastruktury*
- Využívání moderních informačních a komunikačních technologií a zavedení bezdrátového internetu*

5.3 Euroregion Glacensis

Euroregion Glacensis byl založen 5. 12. 1996 v Hradci Králové. Jedná se o nadnárodní dobrovolné zájmové sdružení měst, obcí a dalších právnických osob, působících na vymezeném území Polska a České republiky. Hlavním úkolem sdružení je podpořit česko-polskou přeshraniční spolupráci a rozvoj příhraničního území. Na české straně se to týká území 3 krajů, Královéhradeckého, Pardubického a Olomouckého (O euroregionu, 2012).

Mezi hlavní cíle sdružení patří rozvoj spolupráce obou částí euroregionu a koordinace námětů a doporučení v oblasti hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje území ve vztahu k programům, jejichž přípravu a realizaci provádí orgány příhraničního regionu v Polsku a České republice (O euroregionu, 2012).

Podpora rozvoje je zaměřena zejména na tyto oblasti:

- zachování a zlepšování životního prostředí
- spolupráce ve školství, kultuře a sportu
- spolupráce v humanitární a sociální oblasti
- územní plánování
- spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu
- výstavba a přizpůsobení infrastruktur přesahující státní hranice
- rozvoj turistiky a zřizování nových hraničních přechodů
- spolupráce při předcházení, vzniku, průběhu a odstraňování důsledků živelných pohrom a přírodních katastrof (O euroregionu, 2012).

5.4 Místní akční skupina Královédvorsko

Místní akční skupina Královédvorsko (dále jen „MAS Královédvorsko“) je občanským sdružením, jehož vznik se datuje k lednu 2013. Sledovaným cílem všech vytvořených místních akčních skupin, a to nejen v ČR, ale v celé Evropě, je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech za přispění aktivní spolupráce ze strany občanů, obcí, podnikatelských subjektů a neziskových organizací. K dosažení takového cíle slouží i jeden z důležitých nástrojů, spočívající v aktivním získávání a rozdělování různých dotačních prostředků z evropských a regionálních fondů. Získávání dotačních prostředků je pak ovlivněno sledovanými cíli vymezenými ve strategickém dokumentu sdružení a projektů z něj vycházejících (MAS Královédvorsko, 2018).

K tomu, aby se obce, města, fyzické a právnické podnikající osoby, soukromé osoby, příspěvkové a neziskové organizace mohly stát členy, musí splňovat jedinou z podmínek, kterou je místní příslušnost k obci nacházející se na území MAS Královédvorsko. Mezi členy MAS Královédvorsko patří jak obec Kuks, tak i obecně prospěšná společnost Revitalizace Kuks, která je významným aktérem v obnově a rozvoji obce Kuks (MAS Královédvorsko, 2018).

5.5 Revitalizace Kuks o. p. s.

Obecně prospěšná společnost Revitalizace Kuks vznikla ze spojení obce Kuks a Královéhradeckého kraje. Jejím posláním je propagace Kuksu jako celku, pomáhat s rozvojem obce a jejího území a získat pro tuto významnou památkovou lokalitu finanční prostředky z grantů, dotací a příspěvků (Revitalizace Kuks, 2019).

Již první slovo u názvu spolku napovídá, že rozvojem je myšlena i obnova, neboť připravované, probíhající nebo skončené projekty zahrnují i záchranu stávajících památek a částí obce.

Z preambule zakládací smlouvy: *„Královéhradecký kraj a obec Kuks vědomi si významu cestovního ruchu v životě jednotlivců i pro rozvoj společnosti jako celku tímto vyjadřují zájem na revitalizaci území Kuksu spočívající zejména ve zkvalitnění turistické infrastruktury na levém, případně pravém břehu a zajištění aktivit vedoucích k rozvoji celého území Kuksu a okolí.*

Zakladatelé tímto vyjadřují vůli podílet se na financování a podpoře činností této společnosti ze svých rozpočtů a zabezpečit tak realizaci výše uvedeného záměru včetně případného zabezpečení provozu. S ohledem na výše uvedené skutečnosti zakladatelé zároveň vyjadřují svou vůli poskytnout součinnost při přípravě a realizaci projektů a při přípravě podkladů k podání žádosti o dotace.“ (Revitalizace Kuks, 2019)

IV EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část zahrnuje konkrétní projekty obnovy venkova v Kuksu, a to jak realizované, tak ve fázi přípravy. Zjišťuje, z jakých prostředků byly tyto projekty financovány, jejich výši, efektivitu a možnosti dalšího využití do budoucna. Součástí empirického výzkumu je dotazníkové šetření a následné ověření hypotézy o pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatelstva a o jejich spokojenosti s životem v obci.

6 Projekty a jejich investoři v rámci obce Kuks

V obci Kuks došlo k realizaci projektů financovaných z různých programů na podporu obnovy a rozvoje venkova i z dalších zdrojů. Součástí této práce jsou projekty v rámci obnovy venkova, ale zároveň i rozvojové projekty cestovního ruchu, které významnou měrou ovlivňují život obyvatel obce. Cílem této kapitoly je přinést informace o vybraných projektech s údaji o jejich realizaci a následně je shrnout v uceleném přehledu ve formě tabulky.

6.1 Projekty obnovy venkova

Realizace projektů v rámci Revitalizace Kuksu je největší investicí do obnovy tohoto území od založení a vybudování barokního areálu Kuks před více než 300 lety v roce 1712. Velice často dané projekty souvisí i s rozvojem, a to především svým zaměřením na cestovní ruch, který přináší do obce další finanční prostředky. Hlavním partnerem při uskutečnění těchto projektů je Královéhradecký kraj. Zadavateli projektů jsou nejen obec Kuks a Revitalizace Kuks o. p. s., ale i ostatní subjekty.

6.1.1 Projekty obce Kuks

Zajištění dostupnosti atraktivit cestovního ruchu v obci Kuks

V rámci projektu došlo k opravě a vydláždění všech hlavních ulic a cest v historickém centru obce. Zároveň vznikl nový vycházkový okruh pro pěší a úsek Labské stezky z jedné strany obce na druhou. Cílem projektu bylo především zlepšení podmínek cestovního ruchu, což byl také hlavní záměr poskytovatele dotace.

Zadavatelem projektu a příjemcem dotace byla obec Kuks. Revitalizace Kuks o. p. s. spolufinancovala opravu komunikací poskytnutím dalších finančních prostředků.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2011 – 2013
- celkové výdaje 24 000 000 Kč
- zdroj financování ROP NUTS II Severovýchod, dotace Královéhradeckého kraje, obec Kuks

Oprava mostu přes Labe

Most přes Labe v Kuksu je složen ze dvou částí: kamenné a ocelové (viz Příloha č. 2). Klenutá kamenná část, postavená nad záplavovým územím údolní nivy řeky Labe, byla opravena již v roce 2014 v rámci projektu Kuks – Granátové jablko. Příhradová část z dnes už raritní svářkové oceli nahradila v 19. století původní dřevěný barokní most se sochami harlekýnů. Tato kulturní památka přes řeku Labe zůstala i po obnovení barokního areálu v havarijním stavu a hrozila zřícením. Protože neměla majitele, snažilo se ji vedení Kuksu získat do svého vlastnictví. V roce 2012 obec poslala most do ztrát a nálezů. Nikdo se o něj nepřihlásil, a tak ho obec jako nálezce přijala do svého vlastnictví. V roce 2017 proběhla citlivá rekonstrukce mostu, jehož původní podoba zůstala zachována, avšak vložené výztuhy zvýšily jeho nosnost. Pokud by došlo k požáru v Hospitálu Kuks, mohou po něm přejet hasičské cisterny o váze až 26 tun.

Údaje o realizaci příhradového ocelového mostu

- stav projektu ukončen
- realizováno 2015 – 2017
- celkové výdaje 5 930 000 Kč
- zdroj financování dotace Královéhradeckého kraje (90 %), obec Kuks (10 %)

Čerpací stanice a vodovodní přivaděč Kašov

Jedná se o stavbu vodovodního přivaděče z nově vybudované jímací šachty v osadě Kašov. Voda je vedena do stávajícího vodojemu Kašov ve vzdálenosti cca 700 m. Projekt zahrnuje zprovoznění čerpací stanice v jímací šachtě, oplocení nového vodního zdroje a vybudování přípojek k jednotlivým objektům na cestě. Cílem bylo doplnit pitnou vodu do stávajícího vodojemu a zajistit tak nepřetržité zásobování obyvatel.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2017 – 2018
- celkové výdaje 3 850 231 Kč
- zdroj financování obec Kuks, Královéhradecký kraj (poskytl 1 600 000 Kč)

Obnova dětského hřiště

Jedná se o výměnu herních prvků, laviček a úpravy terénu v rámci obnovy dětského hřiště.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2019
- celkové výdaje 250 000 Kč
- zdroj financování obec Kuks (60 000 Kč), Nadace ČEZ (190 000 Kč)

Obnova a údržba pískovcového kříže v Kašově

V rámci projektu byl restaurován pískovcový kříž v Kašově. Tato památka z roku 1837 se nachází na křižovatce cest při vjezdu do osady a tvoří tak dominantu místa.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2019
- celkové výdaje 82 000 Kč

- zdroj financování obec Kuks, Ministerstvo zemědělství ČR z programu 12966 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků (57 400 Kč)

Obnova fasády lázeňského domu č. p. 3, 4

Tento projekt (viz Příloha č. 3) je složený z pěti etap.

I. etapa Výměna výplní otvorů - byla dokončena, došlo k výměně oken a dveří.

II. etapa Sanace objektu proti vlhkosti - k dokončení sanace objektu č. p. 3 došlo v roce 2017 a objektu č. p. 4 v roce 2018.

III. - IV. etapa Oprava fasády - nebyla realizována pro nedostatek financí.

V. etapa Zpevněné plochy - byla realizována pouze částečně pro nedostatek financí.

Údaje o realizaci

- stav projektu I., II. etapa ukončena, III. – IV. etapa nerealizována, V. etapa realizována částečně
- realizováno 2017 - 2018
- celkové výdaje 2 144 822 Kč
- zdroj financování obec Kuks s využitím příspěvku poskytnutým Ministerstvem kultury v rámci Programu regenerace památkových rezervací (I. etapa), dotace Královéhradeckého kraje (1 450 000 Kč) a finance obce Kuks (II. etapa)

Oprava opěrné zdi torza zámku

Původní opěrná zeď je součástí kulturní památky torza zámku s terasou a schodištěm. Její obnova má dvě etapy. V první z nich byla v roce 2019 odstraněna stávající zeď v havarijním stavu a vybudován základ zdi nové. Ve druhé etapě, která proběhne v roce 2020, bude postavena nová opěrná zeď v souladu s projektovou dokumentací.

Údaje o realizaci

- stav projektu v realizaci

- realizace 2019 - 2020
- celkové výdaje 1 894 129 Kč
- zdroj financování obec Kuks, dotace Královéhradeckého kraje (430 000 Kč)

6.1.2 Projekty Revitalizace Kuks o. p. s.

Záchrana drobné architektury

V rámci projektu došlo k opravě dvou neschůdných historických schodišť od nábřeží Labe k cestě nad vinohradem, Braunovy sochy Davida a dvou poškozených barokních studánek s lázeňskými prameny. Současně byl proveden stavebně-historický průzkum schodiště, kdy bylo zjištěno, že materiál na kamenné stupně pochází ze strženého zámku.

Obecně prospěšná společnost Revitalizace Kuks získala z Programu rozvoje venkova téměř 4 miliony korun, projekt byl však v průběhu realizace převeden na obec Kuks. Důvodem tohoto převodu bylo, že Revitalizace Kuks o. p. s. získala podporu v režimu de minimis⁶ a hrozilo, že nebude moci žádat o další dotace. Společnost však projekt i nadále metodicky řídila, pomáhala obci s administrací a poskytla finanční prostředky na jeho spolufinancování.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2010 – 2013 (od roku 2012 je příjemcem dotace obec Kuks)
- celkové výdaje 3 848 200 Kč
- zdroj financování Královéhradecký kraj, Evropská unie z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci opatření III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova Programu rozvoje venkova (2 886 150 Kč)

---

⁶ Podpora de minimis neboli podpora malého rozsahu je finanční podpora poskytovaná ze státních prostředků v maximální výši 200 tis. EUR, a to za tři po sobě jdoucí účetní období.

Braunův kraj II.

Cílem projektu Braunův kraj II. byla obnova dvou historicky cenných budov na nábřeží Labe. Jedná se o barokní lázeňský dům č. p. 57, který je národní kulturní památkou. Od roku 1720 sloužil jako hostinec, od 70. let 20. století tzv. hostinec U Prďoly dle provozovatele a výčepního v jednom. Dnes se v něm nachází stylová restaurace Baroque, víceúčelový sál a veřejné toalety. Druhou z opravených budov je secesní Jeschkeho vila (viz Příloha č. 4) s turistickým informačním centrem, výstavními prostory a ubytováním pro turisty. Projekt získal třetí místo v anketě Hvězdy Severovýchodu, kdy veřejnost vybírala trojici nejzdařilejších projektů realizovaných s podporou ROP Severovýchod.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2013 - 2014
- celkové výdaje 45 767 125 Kč
- zdroj financování ROP NUTS II Severovýchod (z dotace EU 31 420 701 Kč), Královéhradecký kraj

Kukská Madona

Důležitým úkolem je i zachování drobných památek, které dotvářejí kulturní a uměleckou rozmanitost zdejší krajiny a připomínají postbarokní dějiny Kuksu. Jednou z nich je socha Madony s děťátkem na kraji lesa, která byla v havarijním stavu.

Cílem projektu realizovaným Revitalizací Kuks o. p. s. bylo sochu zachránit a vytvořit u ní zastávku naučné stezky z Kuksu do Braunova Betléma. Finanční prostředky byly čerpány z programu „ERA pomáhá regionům“ a souběžně probíhala veřejná sbírka. V rámci jednoho roku proběhly nezbytné restaurátorské práce, domodelování zničeného obličejce a byly vykáceny nálety v okolí sochy. Tím došlo k odvrácení bezprostřední zkázy památky. Do budoucna bude společnost pokračovat s jejími dalšími úpravami.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončena 1. etapa
- realizováno 2014 - 2015
- celkové výdaje 72 000 Kč

- zdroj financování Fórum dárců programu ERA pomáhá regionům (45 000 Kč), veřejná sbírka (4 300 Kč), informační cedule pořízena z projektu Baroko bez hranic (10 000 Kč)

Obnova ploch před informačním centrem Kuks

Cílem projektu bylo umístění uvítací cedule označující turistické informační centrum Kuks a založení tzv. Jeschkeho zahrádky před jeho vstupem. Zahrádka je díky své pestré bylinkové výsadbě, štěrkovým cestičkám a úhledně stříženému zimostrázu malou obdobou rozsáhlé bylinkové zahrady u Hospitálu Kuks. Zároveň jsou v ní rozmístěny ukázky místních pískovců, z nichž byly vytvořeny sochy a stavby v Kuksu.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2015 - 2016
- celkové výdaje 100 000 Kč
- zdroj financování ROP NUTS II Severovýchod, Královéhradecký kraj

Poznej baroko

Tento společenský kulturně-rekreační mikroprojekt je zaměřen na posílení identity a tradice při setkávání českých a polských obyvatel, navázání kontaktů a na tvorbu nových přeshraničních vazeb. Souvisí s ním kukská letní celodenní slavnost Baroko naoko, která díky projektu získá přeshraniční přesah. Polští sousedé se zapojí s účastí na tvorbě programu, ale i jako publikum. Propagace akce proběhne na obou stranách hranice.

Údaje o realizaci

- stav projektu v realizaci
- realizace 2018 +
- celkové výdaje 1 100 000 Kč
- zdroj financování OPPS ČR-Polsko, Královéhradecký kraj

Revitalizace kaskádového schodiště

Toto schodiště (viz Příloha č. 5), umístěné v centru památkové rezervace, je z uměleckého hlediska srovnatelné se sochami Ctností a Neřestí. Za jeho kamenosochařskou výzdobou stojí Matyáš Bernard Braun. Schodiště je v dezolátním stavu a hrozí, že jeho destrukce bude pod náporom přibývajících turistů pokračovat. Je třeba provést jeho konzervaci a obnovu původního vzhledu z poloviny 18. století. V rámci projektu byla v roce 2015 podána žádost o grant z tzv. Norských fondů, která ovšem nevyšla. Žádost musela být zamítnuta pro nedostatek finančních prostředků ve výzvě. V březnu 2016 podala Revitalizace Kuks o. p. s. žádost v rámci nové výzvy IROP, jež byla následně rovněž zamítnuta. V současnosti je revitalizace kaskádového schodiště zahrnuta do projektu Dveře do baroka a žádost podána v rámci OPPS ČR-Polsko.

Údaje o realizaci

- stav projektu čeká na schválení, byla podána žádost
- realizace 2019 - 2022
- celkové výdaje 11 500 000 Kč
- zdroj financování OPPS ČR-Polsko

Obnova a infrastruktura Braunova Betléma

Záměrem projektu je obnova Braunova Betléma (viz Příloha č. 6), který vlivem klimatických podmínek a nevhodných zásahů člověka postupně chátrá. Projekt zároveň počítá s obnovou celého areálu, tj. stavbou moderního minimalistického objektu ve tvaru tří elips s informačním centrem, toaletami, kavárnou a promítacím sálem na opraveném parkovišti u vstupu a dále s vytvořením částečně bezbariérového dvoukilometrového okruhu v Novém lese u Kuksu. Ten vznikne spojením stávající cesty vedoucí areálem Betléma s novou lesní pěšinou doplněnou vyhlídkami. Okruh získá přírodní povrch a bývalé lomy se změň na odpočinková místa s pískovcovými balvany nahrazujícími lavičky.

Jedinečné reliéfy M. B. Brauna z let 1718 - 1732 tvoří památku evropského významu, která byla roku 2001 vyhlášena národní kulturní památkou a zároveň zařazena na indikativní

seznam dědictví UNESCO⁷. Na záchraně památky se podpisem memoranda o spolupráci v březnu 2018 shodli zástupci památkové péče, Královéhradeckého kraje, společnosti Revitalizace Kuks a místních samospráv (Kuksu, Dvora Králové nad Labem, Stanovic a Hřibojed). Nositelem projektu by měla být právě společnost Revitalizace Kuks, která má zkušenosti s čerpáním dotací v rámci celé řady evropských projektů. Dle vedení společnosti by k realizaci mohlo dojít během dvou až tří let. Zástupci památkové péče předpokládají začátek realizace do pěti let, a to zejména z důvodu, že obnova soch musí probíhat souběžně s úpravou terénu v okolí soch i s řešením celého přírodního prostředí. Je třeba odstranit velké množství náletových dřevin, které jeho stav zhoršují.

Od začátku práce na projektu došlo k narovnání majetkoprávních vztahů na území památky (je ve vlastnictví státu), nalezení shody na způsobu její obnovy a zajištění finanční pomoci Královéhradeckého kraje na přípravu projektové dokumentace. Dvacetičlenná komise složená z památkářů, zástupců okolních obcí a odborníků na restaurování oslovila pět architektonických kanceláří, ze kterých vybrala studio Zahrada Olomouc. Toto studio předložilo začátkem roku 2018 velmi zdařilou studii, nyní architekti připravují projektovou dokumentaci pro územní řízení a stavební povolení. Revitalizace Kuks plánuje získat peníze z česko-polského programu v rámci spolupráce s polskou obcí Bardo.

Na obnově skalních skulptur se od roku 2014 podílejí studenti z pardubické univerzity, jejichž zásluhou získávají podobu, kterou měly naposledy před více než padesáti lety. Restaurátoři vyčistili hlavní reliéf od vrstev mechů a lišejníků, stejně ošetří i další sochy.

Údaje o realizaci

- příprava projektové dokumentace pro územní řízení a stavební povolení
- realizace 2020 - 2022
- celkové výdaje odhad 60 000 000 Kč
- zdroj financování MMR ČR, eurofondy
- partneři projektu Národní památkový ústav, Královéhradecký kraj, Dvůr Králové nad Labem, Stanovice, Hřibojedy, Kuks

---

⁷ Výčet památek a unikátních krajinných a historických celků ucházejících se za Českou republiku o zápis na seznam nejvýznamnějších světových památek.

Parkovací systém v Kuksu

V době konání různých akcí je v Kuksu nedostatek parkovacích míst. Staré parkoviště pojme pouze desítky aut. Cílem projektu je plán rekonstrukce starého parkoviště a výstavba nového.

Údaje o realizaci

- stav projektu projektový záměr
- realizace 2019 +
- celkové výdaje 10 000 000 – 20 000 000 Kč
- zdroj financování eurofondy

Obnova Kaple sv. Anny

Toto poutní místo s léčivým pramenem se nachází ve velmi špatném stavu. Cílem projektu je kapli obnovit, proto se zaměří na projektovou dokumentaci, stavebně-historický průzkum, statické zajištění svahu, rekonstrukci původního schodiště, obnovu prameniště a celkovou rekonstrukci kaple sv. Anny.

Údaje o realizaci

- stav projektu projektový záměr
- realizace 2019 +
- celkové výdaje 1 000 000 Kč
- zdroj financování MMR ČR, eurofondy

Dveře do baroka

Projekt virtuálně propojí návštěvníky Kuksu, Broumova a Ksiáže formou rozšířené reality. V Kuksu dojde v rámci tohoto projektu k obnově vycházkových tras a ke generálnímu restaurátorskému zásahu na kaskádovém schodišti, včetně soch obrů Tritonů. Na vycházkových trasách v Kuksu budou nové rozcestníky, mobiliář, na přibližně kilometrovém úseku budou provedeny terénní úpravy, dále dojde k zrestaurování schodiště ke kapli sv. Anny a obnově mostků pro pěší. Na loukách pod hospitém dojde k obnově historicky doloženého a zaniklého bludiště.

Údaje o realizaci

- stav projektu čeká na schválení, byla podána žádost
- realizace 2019 – 2022
- celkové výdaje 56 000 000 Kč pro 3 partnery
- zdroj financování OPPS ČR-Polsko
- partneři Agentura pro rozvoj Broumova, zámek Książ

Veřejné osvětlení a mobiliář

Cílem projektu je zajistit základní servis desetitisícům turistů, na který malá obec nemá prostředky. Jde tedy o vytvoření vícejazyčného orientačního systému, funkčního mobiliáře a veřejného osvětlení.

Údaje o realizaci

- stav projektu projektový záměr
- realizace 2019 +
- celkové výdaje 1 000 000 – 5 000 000 Kč
- zdroj financování eurofondy.

6.1.3 Projekty ostatních subjektů

Kukský vinohrad Nad zámekem

S myšlenkou Kukského vinohradu (viz Příloha č. 7) přišel v roce 1999 Stanislav Rudolfský z Jaroměře, předseda Cechu českých vinařů. Podařilo se mu získat od Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, jenž zřizování vinohradů povoluje, certifikát vinařské oblasti ještě před vstupem České republiky do Evropské unie. Tak se Kukský vinohrad stal první oficiálně zaregistrovanou vinicí v Královéhradeckém kraji, která spadá pod společnost Vinné sklepy Kutná Hora, jejímž zakladatelem je právě pan Stanislav Rudolfský.

Přímo v Kuksu se víno nepěstovalo. Přesná poloha Sporckova vinohradu není známa, ale dle dobových zmínek se nacházel v blízkém okolí. V roce 2005 byl slavnostně zahájen provoz Kukského vinohradu v lokalitě zvané Nad Zámkem. Jedná se o vinici o velikosti 0,35 ha s výhledem do kukského údolí a na budovu hospitálu na protějším kopci. V Kuksu se pěstují burgundské odrůdy jako Rulandské modré, šedé, bílé a starobylá odrůda Tramín bílý, neboli Bryně. Raritou je i to, že vinné keře jsou pěstovány starobylým způsobem, takzvaně „na hlavu“, to znamená, že se vinná réva vyvazuje k jedinému kůlu a pne se do výšky. Zároveň tudy vede vinařská stezka s množstvím zajímavých informací o vinařství.

V rámci tohoto projektu byl rovněž zpřístupněn altán umístěný do vinice nabízející nádherný výhled do okolí. Od října 2017 se ve vinici nachází socha zvaná Bohyně vína, kterou pro kukský vinohrad vytvořil akademický sochař Petr Novák z Jaroměře.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 1999 - 2005
- celkové výdaje 1 680 000 Kč (zastřešený viniční altán na kukském vinohradu)
- zdroj financování Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova v rámci opatření III. 1.3. Podpora cestovního ruchu Programu rozvoje venkova ČR (Naučná vinařská stezka v Kuksu), adopce veřejností (vinohrad)
- nositel projektu Stanislav Rudolfský, jednatel firmy Vinné sklepy Kutná Hora

Kuks – Granátové jablko

Hlavním cílem projektu Kuks – Granátové jablko bylo obnovit nevyužívané a zchátralé části barokního Hospitálu Kuks. Projekt byl úspěšně dokončen a jeho slavnostní otevření proběhlo v březnu 2015. Obnovené prostory slouží k rozvoji aktivit spojených s původní funkcí hospitálu a zároveň maximálně respektují povahu této významné památky.

Jednotlivé uskutečněné cíle projektu:

- 1) vzorová obnova národní kulturní památky
- 2) vznik vzdělávacího centra
- 3) zpřístupnění depozitáře a knihovny konventu

- 4) obnova bylinné a ovocnářské zahrady
- 5) vznik střediska farmaceutické výuky
- 6) podpora environmentálních aktivit

ad 1) Vzorová obnova národní kulturní památky

Komplex Hospitálu Kuks (viz Příloha č. 8) je jednou z nejvýznamnějších barokních památek ve střední Evropě. V rámci projektu došlo k její komplexní rekonstrukci.

ad 2) Vznik vzdělávacího centra

V nových prostorách probíhá výuka dějin a uměleckých oborů, tematické přednášky a semináře pro odbornou i laickou veřejnost a výukové programy pro základní a střední školy. Na těchto aktivitách se podílí Národní památkový ústav, Nadace Český barok o. p. s. a Revitalizace Kuks o. p. s. Centrum je využíváno i pro umělecké workshopy, např. v rámci Keramického studia Jaroslavy Tyrnerové, prezentaci výsledků žáků Základní umělecké školy F. A. Šporka z Jaroměře, semináře Královéhradeckého kraje, školení o tradičních postupech v pěstování vinné révy a jejím zpracování v rámci vinařského sdružení Siduri. Místo zároveň slouží příbuzným pacientů s roztroušenou sklerózou, kteří zde díky Domovu sv. Josefa z Žirče absolvují semináře zaměřené na schopnost vyrovnat se s touto těžkou nemocí.

ad 3) Zpřístupnění depozitáře a knihovny

Depozitář a knihovna kukského konventu jsou otevřeny pro badatele z řad odborné veřejnosti. Badatelské centrum slouží k dalšímu výzkumu historie Kuksu a Sporckova panství Hradiště.

ad 4) Obnova bylinné a ovocnářské zahrady

Hospitální zahrada (viz Příloha č. 9) byla znovu navracena do své původní podoby z pol. 18. století, kdy ji milosrdní bratři používali jako zásobárnu plodin a léčivých rostlin. Zachovalou kompozici zahrady tvoří šestnáct pravidelných polí s ovocným sadem po obvodu. V rámci projektu je obnovena původní náplň zahrady s pěstováním léčivých bylin. Zároveň je místem výuky, poznání a odpočinku. Vypěstované rostliny jsou zpracovávány a využívány ve výukových programech pro studenty.

ad 5) Vznik střediska farmaceutické výuky

Studenti Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy zde absolvují část výuky vztahující se k dějinám zdravotnictví a farmacie. Ve středisku zpracovávají a využívají byliny z obnovené hospitální zahrady.

ad 6) Podpora environmentálních aktivit

Netopýří kolonie ve sklepení hospitálu slouží k environmentálním aktivitám Muzea východních Čech.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2010 - 2014
- celkové výdaje 440 082 059 Kč
- zdroj financování Evropská unie z Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu ČR v rámci Integrovaného operačního programu, oblast intervence 5.1b.
- nositel projektu Národní památkový ústav
- partneři projektu Revitalizace Kuks o. p. s., Královéhradecký kraj, obec Kuks, Keramické studio Jarmily Tyrnerové v Kohoutově, Muzeum Východních Čech v Hradci Králové, Nadace Český Barok, Oblastní charita Červený Kostelec, Siduri, o. s., Univerzita Karlova, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Základní umělecká škola F. A. Šporka v Jaroměři
- Na projektu spolupracují: Biskupství Královéhradecké, Řád svatého Huberta

Rekonstrukce objektu č. p. 58 – Rentzovo muzeum barokního tisku Kuks

Tento projekt byl iniciován a organizován panem prof. PhDr. Stanislavem Bohadlem, CSc., vedoucím Kabinetu barokních studií na Hudební katedře Univerzity Hradec Králové a ředitelem Festivalu barokního divadla, opery a hudby Theatrum Kuks. Předmětem projektu byla revitalizace lázeňské budovy č. p. 58, zapsané národní kulturní památky (viz Příloha č. 10). S pomocí evropských peněz vzniklo unikátní muzeum barokního tisku pro účely využití kulturního cestovního ruchu. Expozice muzea se pevně pojí s místní historií, uměním a kulturou a je doplněna multifunkčním sálem pro prezentaci ukázek barokního umění

(divadla, hudby a historických barokních řemesel spojených s tiskem a výrobou knih). Místo je zasvěceno Michaelu Heinrichovi Rentzovi, který byl dvorním mědirytcem hraběte Sporcka na Kuksu. V zahradě domu bylo zřízeno venkovní barokní pouliční divadlo, kde si návštěvníci mohou zahrát a natočit záznam barokní hry.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2012 - 2014
- celkové výdaje 19 178 555 Kč
- zdroj financování ROP NUTS II Severovýchod, spolufinancován ze státního rozpočtu a Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj (15 966 147 Kč)
- nositel projektu prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

6.2 Vybrané projekty cestovního ruchu

Obec Kuks je turisticky zajímavá především svými unikátními historickými památkami, mezi které bezesporu patří Hospital Kuks, galerie soch od Matyáše Bernarda Brauna, Braunův Betlém, lázeňské budovy a mnoho dalších. Cestovní ruch v obci se však nesoustředí pouze na revitalizované památky, ale také na sportovní aktivity, které zvyšují návštěvnost Kuksu. Obecně prospěšná společnost Revitalizace Kuks zrealizovala několik projektů cestovního ruchu, další jsou ve fázi plánování. Pro potřeby této práce jsou zmíněny ty z nich, které mají výrazný vliv na život obyvatel v obci.

Kuks – Braunův kraj

Cílem projektu bylo vytvoření destinačního managementu Kuksu, který měl zajistit rozvoj turistické infrastruktury a marketingu této lokality. Díky úspěšné realizaci projektu má nyní Kuks svoji marketingovou strategii, jednotný vizuální styl, turistické informační centrum, sjednocený soubor propagačních materiálů, internetové stránky a mobilní aplikaci pro turisty, naučnou stezku Šporkův Kuks s dvanácti informačními panely, DVD Příběh utrpení a nadějí člověka - křížová cesta, rozhlasový dokumentární cyklus Deset zastavení na Kuksu

a reklamní spot sloužící k prezentaci destinace na řadě českých i polských veletrhů a workshopů zaměřených na cestovní ruch.

Tento projekt byl na podzim roku 2010 zařazen Centrem evropského projektování a. s. mezi pilotní projekty PAAK⁸. Na základě toho byla pomoc s jeho administrací zcela zdarma.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2010 - 2014
- celkové výdaje 8 076 564 Kč
- zdroj financování ROP NUTS II Severovýchod, Královéhradecký kraj
- partneři Podzvičinsko z. s., Národní památkový ústav, Sdružení Český ráj, Agentura pro rozvoj Broumova, Krkonoše – svazek měst a obcí, BRANKA o. p. s., ZOO Dvůr Králové a. s., Hradecká kulturní a vzdělávací společnost s. r. o., Orlické hory a Podorlicko, Královéhradecká labská o. p. s., Kuckus-Baade o. s., Siduri o. s. a jiné

Labská cyklostezka z Hradce Králové do Kuksu

Od května 2013 je otevřena cyklostezka mezi Hradcem Králové a Kuksem. Je součástí dálkové mezinárodní Labské stezky, která začíná u ústí Labe v Německu a pokračuje až do Krkonoš. Celá trasa z Hradce Králové do Kuksu měří 30 km a je jednou z nejdelších souvislých cyklotras v ČR. Celou dobu vede podél řeky Labe a nejsou zde žádné prudké kopce a stoupání. Mimo cyklistů je vhodná i pro bruslaře, handbiky a kolečkové vozíky. V Kuksu cyklostezka začíná u mostu přes Labe a pokračuje po proudu Labe směrem na Jaroměř. Na začátek cyklotrasy se turisté dostanou od parkoviště u vjezdu do Kuksu a následně musí absolvovat úsek asi 300 m z kopce skrz obec. V obci vede trasa po dlážděné ulici, po opuštění památkové rezervace navazuje nový asfalt.

---

⁸ Projekt Posílení absorpční a administrativní kapacity slouží jako metodická pomoc při čerpání finančních prostředků z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. V rámci jeho vzorových pilotních projektů jsou nabízena praktická řešení, která poradí ostatním žadatelům a příjemcům, na co se zaměřit v rámci svých projektů, jak postupovat správně a čeho se vyvarovat. Pilotní projekty provedou žadatele projektem od jeho zahájení až po jeho ukončení a udržení.

Od jara 2014 probíhá příprava projektové dokumentace pro navazující úsek Kuks – Dvůr Králové nad Labem – přehrada Les Království – Vrchlabí. Začátek realizace tohoto projektu se předpokládá od roku 2020, výše výdajů dle zpracované studie, zdroj financování MMR ČR, eurofondy.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2012 - 2013
- celkové výdaje 52 228 525 Kč
- zdroj financování ROP NUTS II Severovýchod, Královéhradecký kraj

Česko-polská informační centra

Jedná se o projekt, na jehož přípravě se podíleli dlouholetí polští partneři Kuksu z města Bardo. I když je zaměřen především na Poláky, zlepšil služby pro polské i české turisty. Vznikl nový oficiální turistický portál ZKUSKUKS.cz, poutavé reklamní spoty o Kuksu i Bardu, rozcestníky, informační systém a nová sada tištěných průvodců a letáků. Kampaň na sociálních sítích v českém i polském jazyce přispěla ke zvýšení povědomí o Kuksu. Uskutečnily se výměnné stáže a jazykový kurz zaměstnanců informačních center a výměnná poznávací exkurze pro polské turisty do Kuksu a české turisty do Barda.

V obci byly nově umístěny koše, lavičky, stojany na kola, informační cedule s mapami a rozcestníky s označením všech veřejných turistických cílů.

Údaje o realizaci

- stav projektu ukončen
- realizováno 2014 - 2015
- celkové výdaje 4 464 045 Kč
- zdroj financování OPPS ČR-Polsko, Královéhradecký kraj

Kukská biketower

Projekt je zaměřený na parkovací místa pro cyklisty, kterých po cyklostezce za rok přijíždí na 100 tisíc. Kukská biketower má sloužit k bezpečné, rychlé a pohodlné úschově kol při návštěvě barokního areálu. Novou budovu v památkové zóně postavit nelze, proto je řešením revitalizace budovy sousedící s cyklostezkou. V jejím přízemí se v současnosti nachází objekt hasičské zbrojnice s jednotkou sboru dobrovolných hasičů. Oprava domu umožní transformaci stávající jednotky na jednotku požární ochrany vyšší kategorie (kategorie III. – výjezdní jednotka) a zároveň poskytne případné další prostory pro spolkovou činnost.

Údaje o realizaci

- stav projektu ve fázi vyhotovené vyhledávací studie
- realizace 2019 +
- celkové výdaje 18 000 000 Kč
- zdroj financování OPPS ČR-Polsko

6.3 Shrnutí projektů a jejich investorů v rámci obce Kuks

Z důvodu ucelení této kapitoly byl vytvořen souhrn všech ukončených, rozpracovaných a plánovaných projektů obnovy venkova jednotlivých subjektů v rámci obce Kuks, doplněný o rozvojové projekty cestovního ruchu, které dle získaných informací z dotazníkového šetření, v některých případech kombinovaného s krátkými rozhovory, významnou měrou ovlivňují život obyvatel obce. Souhrn ve formě tabulky (viz Příloha č. 11 a Příloha č. 12) přináší informace o jednotlivých projektech s údaji o jejich realizaci.

Pro lepší představu o průběhu realizace projektů obnovy venkova v čase jsou všechny ukončené projekty zobrazeny v Tabulce č. 2. Projekty v realizaci nebo v jiném stadiu před zahájením nejsou do vyhodnocení zařazeny, protože ve většině případů není jisté, zda předpokládaný termín ukončení bude splněn. Rovněž nejsou zahrnuty projekty cestovního ruchu, jelikož se nejedná o kompletní výčet, ale pouze o vybranou část ve vztahu k této práci.

Tabulka č. 2 Realizace ukončených projektů obnovy venkova v letech 2010 - 2019

Ukončené projekty obnovy venkova		Jednotlivé roky průběhu realizace									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
O B E C K U K S	Zajištění dostupnosti atraktivit cestovního ruchu v obci Kuks		x	x	x						
	Oprava mostu přes Labe						x	x	x		
	Čerpací stanice a vodovodní přívaděč Kašov								x	x	
	Obnova dětského hřiště										x
	Obnova a údržba pískovcového kříže v Kašově										x
	Obnova fasády lázeňského domu č. p. 3, 4								x	x	
R E V I T A L I Z A C E	Záchrana drobné architektury	x	x	x	x						
	Braunův kraj II.				x	x					
	Kukská Madona					x	x				
	Obnova ploch před informačním centrem Kuks						x	x			
O S T A T N Í	Kuks – Granátové jablko	x	x	x	x	x					
	Rekonstrukce objektu č. p. 58 – Rentzovo muzeum barokního tisku Kuks			x	x	x					

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018 a webových stránek obce Kuks, 2019

Z tabulky vyplývá, že nejmasivnější realizace v rámci všech subjektů probíhala v roce 2013. Při detailnějším rozboru je patrné, že ostatní subjekty realizovaly své projekty nejvíce v letech 2012 – 2014, Revitalizace Kuks o. p. s. v letech 2013 – 2015 a obec Kuks v roce 2017. Ačkoliv v rámci uvedeného období došlo k postupnému poklesu počtu realizovaných projektů směrem k současnosti, existuje mnoho projektů, které jsou teprve ve fázi přípravy, a lze očekávat jejich brzkou realizaci.

Tabulka č. 3 zobrazuje jednotlivé výdaje na ukončené projekty obnovy venkova a současně udává jejich zdroje financování. Je z ní patrné, že nejdražším projektem uskutečněným na

území obce Kuks je Kuks – Granátové jablko s vynaloženou částkou ve výši 440 082 059 Kč. Naopak nejlevněji vyšel projekt Kukská Madona v hodnotě 72 000 Kč.

Tabulka č. 3 Výdaje a zdroje financování ukončených projektů obnovy venkova

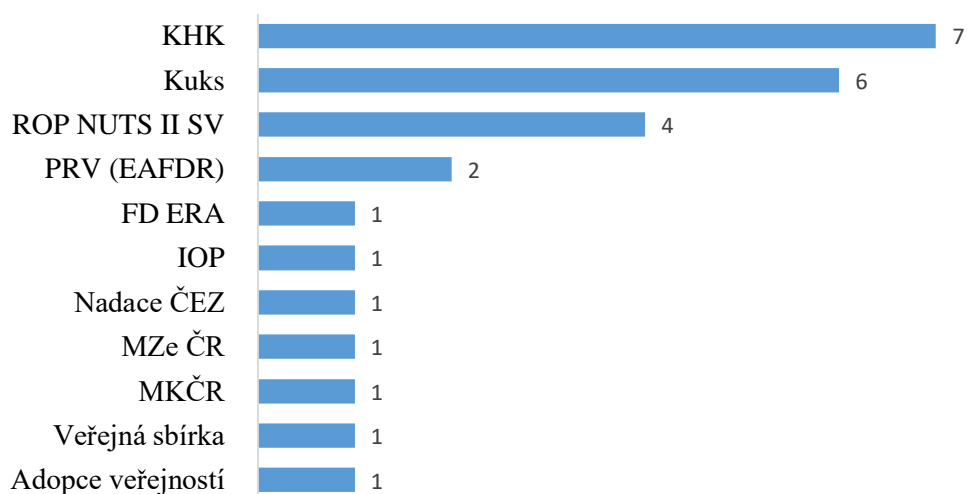
Projekty obnovy venkova		Výdaje v Kč	Zdroj financování
O B E C K U K S	Zajištění dostupnosti atraktivit cestovního ruchu v obci Kuks	24 000 000	ROP NUTS II SV, KHK, Kuks
	Oprava mostu přes Labe	5 930 000	KHK, Kuks
	Čerpací stanice a vodovodní přívaděč Kašov	3 850 231	KHK, Kuks
	Obnova dětského hřiště	250 000	Kuks, Nadace ČEZ
	Obnova a údržba pískovcového kříže v Kašově	82 000	Kuks, MZe ČR
	Obnova fasády lázeňského domu č. p. 3, 4	2 144 822	Kuks, MKČR, KHK
R E V · O P S	Záchrana drobné architektury	3 848 200	KHK, EU PRV
	Braunův kraj II.	45 767 125	ROP NUTS II SV, KHK
	Kukská Madona	72 000	FD ERA, Veřejná sbírka
	Obnova ploch před informačním centrem Kuks	100 000	ROP NUTS II SV, KHK
O S T A T N Í	Kukský vinohrad Nad zámekem	1 680 000	PRV (EAFRD), adopce veřejností
	Kuks – Granátové jablko	440 082 059	IOP
	Rekonstrukce objektu č. p. 58 – Rentzovo muzeum barokního tisku Kuks	19 170 555	ROP NUTS II SV

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018 a webových stránek obce Kuks, 2019

Výdaje na ukončené projekty obnovy venkova v rámci obce Kuks jako investora činily 36 257 053 Kč, Revitalizace Kuks o. p. s. vydala 49 787 325 Kč a ostatní subjekty 460 932 614 Kč. Celková suma výdajů za všechny ukončené projekty je 546 967 992 Kč.

K financování ukončených projektů obnovy venkova v Kuksu využili jejich nositelé nejrozumnější zdroje financování, z nichž některé se opakují častěji. Vzhledem k jejich efektivnosti lze tedy předpokládat jejich využití a podíl na dalších plánovaných projektech i do budoucna. Pro lepší přehlednost a názornost je počet účastí jednotlivých finančních zdrojů zachycen v následujícím Grafu č. 1, ze kterého vyplývá, že Královéhradecký kraj se finančně podílel na 7 ze 13 ukončených projektů a stal se tak nejčastěji využívaným finančním zdrojem.

Graf č. 1 Přehled počtu účastí zdrojů na financování jednotlivých ukončených projektů

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018 a webových stránek obce Kuks, 2019

Plánované výdaje na probíhající projekty obnovy venkova se pohybují v rozmezí 142 494 129 – 157 794 129 Kč. Následující Tabulka č. 4 zobrazuje předpokládané výdaje na probíhající projekty obnovy venkova a současně udává jejich zdroje financování. Nejdražším projektem v realizaci je Obnova a infrastruktura Braunova Betléma, u kterého je předpoklad finální částky cca 60 000 000 Kč. Nejnižší částka 1 000 000 Kč by měla být investována do projektu Obnova Kaple sv. Anny.

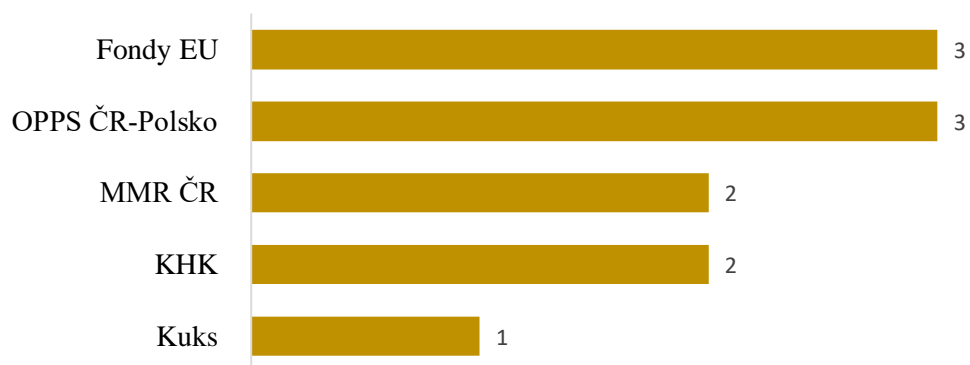
Tabulka č. 4 Výdaje a zdroje financování probíhajících projektů obnovy venkova

Projekty obnovy venkova	Výdaje v Kč	Zdroj financování
Oprava opěrné zdi torza zámku	1 894 129	KHK, Kuks
Revitalizace kaskádového schodiště	11 500 000	OPPS ČR-Polsko
Poznej baroko	1 100 000	OPPS ČR-Polsko, KHK
Obnova a infrastruktura Braunova Betléma	60 000 000	MMR ČR, Fondy EU
Parkovací systém v Kuksu	10 – 20 mil.	Fondy EU
Obnova Kaple sv. Anny	1 000 000	MMR ČR, Fondy EU
Dveře do baroka	56 000 000	OPPS ČR-Polsko
Veřejné osvětlení a mobiliář	1 – 5 mil.	Fondy EU

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018 a webových stránek obce Kuks, 2019

V podrobnějším rozkladu je počet účastí jednotlivých finančních zdrojů na probíhajících projektech obnovy venkova zachycen v následujícím Grafu č. 2.

Graf č. 2 Přehled počtu účastí zdrojů na financování jednotlivých probíhajících projektů

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018 a webových stránek obce Kuks, 2019

Fondy EU i OPPS ČR-Polsko svým finančním podílem figurují nezávisle na sobě ve 3 z 8 různých probíhajících projektů a jsou tak nejčastěji využívanými finančními zdroji.

7. Analýza dotazníkového šetření

7.1 Cíl výzkumu a formulace hypotéz

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit názory občanů, jejich pohled na dění v obci i na uskutečněnou revitalizaci, jak jsou spokojeni s životem v Kuksu, a zda jsou ochotni se aktivně podílet na péči o vzhled obce. Zároveň se mohli libovolným komentářem vyjádřit k jakémukoliv tématu, který v rámci obce považují za přínosný.

Na základě stanovených cílů a získaných informací jsou v diplomové práci vymezeny základní výzkumné otázky.

- 1) Jak vnímají obyvatelé Kuksu uskutečněnou revitalizaci?
- 2) Které nepříznivé faktory revitalizace ovlivňují život obyvatel v obci?
- 3) Jak jsou obyvatelé Kuksu spokojeni s životem v obci?
- 4) Plánují obyvatelé Kuksu zůstat v obci i do budoucna?

K dosažení cíle výzkumu byly ještě před samotnou tvorbou dotazníku formulovány hypotézy, které zahrnují předpokládaný pohled obyvatel Kuksu na uskutečněnou revitalizaci a jejich postoj k životu v obci. Nezanedbatelnou úlohu zde hraje právě obnova a s ní spojený rozvoj obce, které mají významný vliv na zvýšení počtu turistů směřujících do Kuksu.

Hypotézy pro výzkumné šetření:

1. H1: Větší počet obyvatel Kuksu vnímá uskutečněnou revitalizaci pozitivně a minimum má negativní stanovisko.
2. H2: Za nepříznivý faktor revitalizace ovlivňující život v obci většina obyvatel označuje zvýšený pohyb turistů a považuje tento faktor za významnější než všechny ostatní.
3. H3: Větší počet obyvatel Kuksu pocítuje spokojenost s životem v obci a minimum z nich má negativní postoj.
4. H4: Větší počet obyvatel chce zůstat v obci a minimum z nich zvažuje odstěhovat se.

Zmíněné hypotézy budou ověřeny na základě zpracovaných dat z dotazníku a přispějí k ověření obecné hypotézy o pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatel a o jejich spokojenosti s životem v obci.

7.2 Metodologie

K získání primárních dat je zvolena metoda standardizovaného dotazníku. Jedná se o kvantitativní výzkum veřejného mínění. Tento empirický model vychází ze stanoveného postupu, který má své jednotlivé fáze. Dotazník (viz Příloha č. 13) se skládá z 20 otázek a je pomyslně rozdělen na tři části. První část je věnována získání informací o respondentech. Druhá je zaměřena na spokojenost a hodnocení života v obci. V poslední části mají občané možnost uvádět své komentáře, náměty a požadavky na libovolné téma týkající se života v obci. Dotazník je doplněn průvodním dopisem s žádostí o spolupráci při provádění výzkumu a s instrukcemi k vyplnění dotazníku.

Samotný kvantitativní výzkum byl započat pretestem, kdy byla srozumitelnost a případné nedostatky vyzkoušeny na vzorku osmi náhodně vybraných obyvatel Kuksu. Po jeho vyhodnocení došlo k úpravě některých otázek a opravě menších chyb. Vznikla tak tedy konečná podoba dotazníku vhodná pro tuto diplomovou práci.

V listopadu 2019 bylo distribuováno celkem 230 dotazníků. Z důvodu zajištění vyšší návratnosti byly dotazníky předávány a vybírány osobně, případně vhozeny do schránky s požadavkem zpětného odeslání. Po zpracování a vyřazení chybně vyplněných dotazníků jich zůstalo 90, návratnost tedy činila 39 %.

7.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Pro dotazníkové šetření byl zvolen záměrný výběr. Zkoumaným vzorkem jsou všichni obyvatelé obce Kuks ve věku nad 15 let, u kterých se předpokládá alespoň základní představa o kvalitě života v obci. To v současnosti činí 230 dotazovaných. Finální počet respondentů je 90, tj. 39 %, a to vzhledem k částečné návratnosti dotazníků a absenci některých obyvatel v době provádění průzkumu. Výzkumný vzorek je reprezentativní.

K získání přehledu o demografickém vývoji v obci Kuks se zaměřením na počet, věkové složení a migraci obyvatelstva slouží Tabulka č. 5, která obsahuje statistická data Českého statistického úřadu. Pro účely této práce je sledováno období v rozmezí let 2010 - 2018, které koresponduje s realizací projektů obnovy, převážně revitalizace v Kuksu. Z tabulky je patrné, že se na celkovém počtu obyvatel Kuksu významnou měrou podílí kladné a záporné hodnoty migračního přírůstku. Zajímavé je, že v roce 2013 došlo k největšímu odlivu

obyvatel migrací, tedy ve stejném roce, kdy bylo realizováno nejvíce projektů v rámci revitalizace Kuksu. Od té doby, vyjma roku 2017, docházelo pouze ke kladným migračním přírůstkům. Současný údaj o počtu obyvatel je nejvyšší za posledních 8 let.

Tabulka č. 5 Demografický vývoj v obci Kuks ke dni 31. 12.

Období	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Počet obyvatel	261	254	255	243	244	255	263	261	269	
Přistěhovalí	9	0	8	3	7	12	17	11	12	
Vystěhovalí	6	4	7	17	5	4	8	15	6	
Migrační přírůstek stěhováním	3	-4	1	-14	2	8	9	-4	6	
Muži	132	129	127	123	124	130	131	131	136	
Ženy	129	125	128	120	120	125	132	130	133	
V Ě k	0-14 let	45	36	33	28	26	31	39	37	39
	15-64 let	182	182	186	176	179	179	177	179	179
	nad 65 let	34	36	36	39	39	45	47	45	51

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Českého statistického úřadu, 2019

Pro lepší představu o zkoumaném vzorku obyvatel slouží otázky číslo 1 až 6 z první části dotazníku, které se zaměřují na pohlaví, věkové složení, stupeň vzdělání, délku žití v obci, typ a místo výkonu povolání a způsob dopravy. Tabulka číslo 6 vychází z dotazníkových otázek 1 a 2 v kombinaci s daty Českého statistického úřadu a ilustruje celkový počet respondentů v porovnání s počtem dotazovaných.

Tabulka č. 6 Věkové složení dotazovaných obyvatel

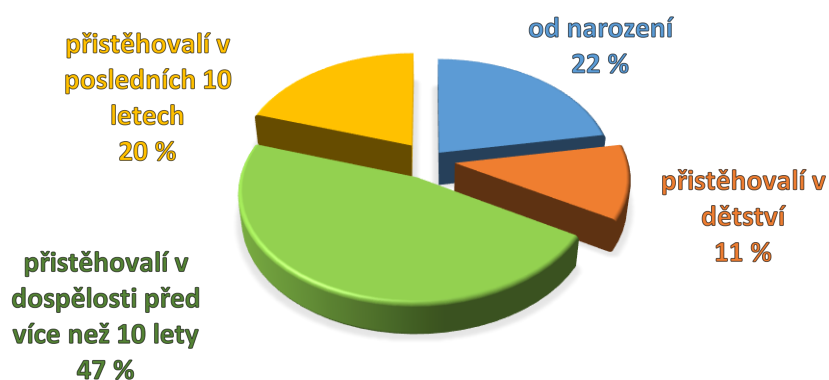
Věková skupina		15-24		25-34		35-44		45-54		55-65		Nad 65		Celkem	
Počet obyvatel		28		33		46		43		29		51		230	
														100%	
muži	ženy	13	15	16	17	26	20	23	20	15	14	22	29	115	115
														50% 50%	
Odpovědělo na dotazník		6		10		24		12		16		22		90	
														39%	
muži	ženy	0	6	6	4	12	12	6	6	6	10	8	14	38	52
														16,5% 22,5%	

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Českého statistického úřadu a z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Rozložení dotazovaných občanů dle pohlaví je vyrovnané, tedy shodně 50% z celkového počtu 230 obyvatel. Je patrné, že kromě střední generace, v obci převažují obyvatelé nad 65 let a dle Českého statistického úřadu jejich počet, až na malé výjimky, každoročně stoupá. Vzhledem k tomu, že od roku 2014 převažuje spíše migrační přírůstek, dochází kromě stárnutí obyvatel i ke stěhování obyvatel důchodového věku do Kuksu. Tato skutečnost byla potvrzena i krátkými rozhovory při převzetí dotazníků. Ve všech případech se jednalo o důchodce z Prahy, kteří měli v Kuksu chalupu, a na stáří se do ní přestěhovali. Jak bylo zmíněno v teoretické části, k rozhodujícím faktorům migrace z měst na venkov patří jak negativní průvodní rysy života ve městech, jako je znečištění prostředí, nedostatek volného prostoru, dopravní zatížení a jiné, tak i chápání venkova jako estetického ideálu a místa pro rekreaci (Horáková, Fialová, 2014). Právě čistota prostředí a estetika místa, jak bude patrné z vyhodnocených dat dotazníku, je jednou z nejvíce oceňovaných předností Kuksu.

Z hlediska délky žití respondentů, čemuž se v dotazníku věnuje **otázka č. 4**, v obci výrazně převažují přistěhovalí v dospělosti před více než 10 lety. Rodáci či obyvatelé žijící v obci od dětství mohou mít jiný pohled na změny a celkový vývoj dění v obci než obyvatelé přistěhovalí v pozdějším věku či v době kratší 10 let. Graf č. 3 je zpracován z odpovědí všech respondentů v počtu 90 (relativní četnost = 100%).

Graf č. 3 Rozdělení respondentů dle délky žití v obci

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Jedním z kritérií dotazníku bylo i dosažené vzdělání respondentů v **otázce č. 3**, ze kterého vyplynulo, že nejvíce osob ochotných vyplnit dotazník dosáhlo středního vzdělání s maturitou, tj. 51,11 % (Tabulka č. 7). Vyjma toho, že se dle Českého statistického úřadu

jedná o nejvíce zastoupenou skupinu obyvatel v ČR, lze tuto skutečnost vysvětlit i tím, že se osoby se středním vzděláním velice často angažují v aktivitách spojených s životem v obci.

Tabulka č. 7 Stupeň dosaženého vzdělání dotazovaných obyvatel

Stupeň vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Základní	12	13,33%
Střední bez maturity	20	22,22%
Střední s maturitou	46	51,11%
Vyšší odborné	2	2,22%
Vysokoškolské	10	11,12%
Celkem odpovědělo	90	100,00%
Celkem respondentů	90	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Výkonu povolání respondentů se v dotazníku věnuje **otázka č. 5**. Ta je zaměřena zejména na typ a místo výkonu povolání a jeho vzdálenost od obce. Na tuto otázku navazuje **otázka č. 6**, která je zaměřena na způsob dopravy do místa povolání. V obou případech pak mohli respondenti vybrat vždy jednu z navrhovaných možností, kdy předem definované možnosti a počet odpovědí jsou vloženy do přehledné tabulky níže. Na obě otázky, odpovědělo všech 90 respondentů, odpovědi jsou vyjádřeny v absolutních četnostech.

Tabulka č. 8 tak podává velmi cennou informaci o možnostech pracovního uplatnění v obci Kuks. Vyplývá z ní, že se v obci nachází jen velmi omezené množství pracovních míst pro místní obyvatele. Většina obyvatel je nucena za prací dojíždět, a to i přes velmi rychle se rozvíjející rozvoj cestovního ruchu v obci. Nejvíce respondentů sice odpovědělo, že do místa zaměstnání nedojíždějí, do této nejpočetnější skupiny se však řadí především obyvatelé ve starobním nebo invalidním důchodu, rodič na mateřské dovolené a několik málo osob s místem povolání v obci Kuks. Nejvíce využívaným prostředkem je vlastní dopravní prostředek, veřejnou dopravu pak využívá jen minimální počet dotazovaných, kteří jsou v pracovním poměru nebo jsou studenty. Jak bude uvedeno v dalším vyhodnocení výzkumu, jednou z častých věcí, na kterou si obyvatelé stěžují, jsou právě nedostatečné spoje veřejné dopravy. Dále nejsou spokojeni se skutečností, že rychlíky sice Kuksem projíždějí, ale ve stanici nestaví.

Tabulka č. 8 Místo výkonu povolání a způsob dopravy

Místo výkonu povolání		Způsob dopravy		
Definované možnosti	četnost	Definované možnosti	Četnost	
V obci Kuks	6	Nedojíždím	42	
Mimo obec Kuks do 10 km	8	Vlakem	0	
Mimo obec Kuks nad 10 km	28	Autobusem	0	
Bez zaměstnání	0	Vlastním dopravním prostředkem	38	
Mateřská (rodičovská) dovolená	4	K o m b i n a c e	Vlak + autobus + automobil	4
Student	6		Vlak + autobus	4
Důchodce (starobní, invalidní)	32		Automobil + pěší chůze	2
Celkem respondentů	90	Celkem respondentů	90	

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

7.4 Zpracování empirických dat

Data byla zpracována a uspořádána pomocí tzv. čárkovací metody, analyzována a následně převedena do tabulek a grafů, které prezentují výsledky dotazníkového výzkumu. Ke zpracování dat došlo pomocí počítačového programu Excel.

7.4.1 Vyhodnocení dat dotazníkového šetření

První část otázek z dotazníku byla zpracována v kapitole Charakteristika výzkumného vzorku, proto se vyhodnocení týká pouze otázek č. 7 až 20. V poslední otázce mají občané možnost uvádět své komentáře, náměty a požadavky na libovolné téma týkající se života v obci. Data jsou prezentována prostřednictvím tabulek a grafů v absolutních četnostech kladných odpovědí, a to z důvodu větší přehlednosti. Čtenář tak dokáže lépe rozpoznat relevantnost výsledku. V některých případech jsou data pro větší názornost doplněna o relativní četnosti.

Jednou z nejdůležitějších je **otázka č. 7**, která měla za cíl získat přehled o spokojenosti žití respondentů v obci, a to pouze v obecné rovině. Proto jsou vybrané možnosti odpovědí specifikovány velmi stručně, bez možnosti dalšího vyjádření. Údaje z dotazníkového šetření byly vloženy do Tabulky č. 9.

Tabulka č. 9 K otázce č. 7

Jak se vám v obci žije?	Velmi dobře	Spíše dobře	Ani dobře ani špatně	Spíše špatně	Velmi špatně
Četnost odpovědí	24	44	22	0	0

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Z tabulky vyplývá, že možnost záporných odpovědí nezvolil žádný z respondentů. Nikomu z dotazovaných se tak v obci nežije špatně. Neutrální odpověď „ani dobře ani špatně“ pak zvolilo 22 respondentů, tj. 24% a zbývajících 68 respondentů, tj. 76%, jsou s životem v obci víceméně spokojeni. To je důležitý poznatek, navzdory tomu, že existují i negativní faktory, které ovlivňují život obyvatel v obci.

Získat přehled o tom, co se obyvatelům na jejich obci líbí, bylo cílem **otázky č. 8**. K opačnému cíli pak směřovala **otázka č. 9**, která měla za cíl zjistit, co se obyvatelům na jejich obci nelíbí. Z předem definovaných možností mohli respondenti zvolit maximálně pět z nich, kdy v případě zvolení možnosti „jiné“, tedy volné odpovědi, měli doplnit vlastní názor. Této možnosti respondenti využili pouze u otázky č. 9, tedy otázky, co se jim na obci nelíbí. Koncepte níže uvedené Tabulky č. 10 nabízí přehledné uspořádání předem definovaných možností s logickou posloupností dle počtu zvolených odpovědí.

Tabulka č. 10 Co se obyvatelům obce líbí/nelíbí

LÍBÍ		NELÍBÍ		
Předem definované možnosti	Počet odpovědí	Předem definované možnosti	Počet odpovědí	
Blízkost přírody	68	Větší množství turistů	58	
Příznivé životní prostředí	52	Nedostatečné spoje veřejné dopravy	24	
Klidný život	38	Nedostatek pracovních příležitostí	22	
Kulturní a společenský život	36	Nezájem lidí o obec	18	
Vzhled obce	30	Špatné mezilidské vztahy	12	
Dobrá dopravní dostupnost	26	Nedostatečná bytová výbava	10	
Dobré mezilidské vztahy	12	Nepořádek v obci	10	
Sportovní vyžití	4	Neudržovaná zeleň	10	
Dostupnost pracovních příležitostí v okolí	2	Kvalita veřejné osvětlení	8	
jiné	0	Nedostatečný kulturní a společenský život	6	
		J I N É	Špatná kvalita silnic mimo centrum	4
			Péče o památky	2
			Absence chodníků	2
			Nicneříkající webové stránky obce	2
		Málo kvalitního životního prostředí	0	
Celkový počet odpovědí od 90 respondentů	268	Celkový počet odpovědí od 90 respondentů	188	

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

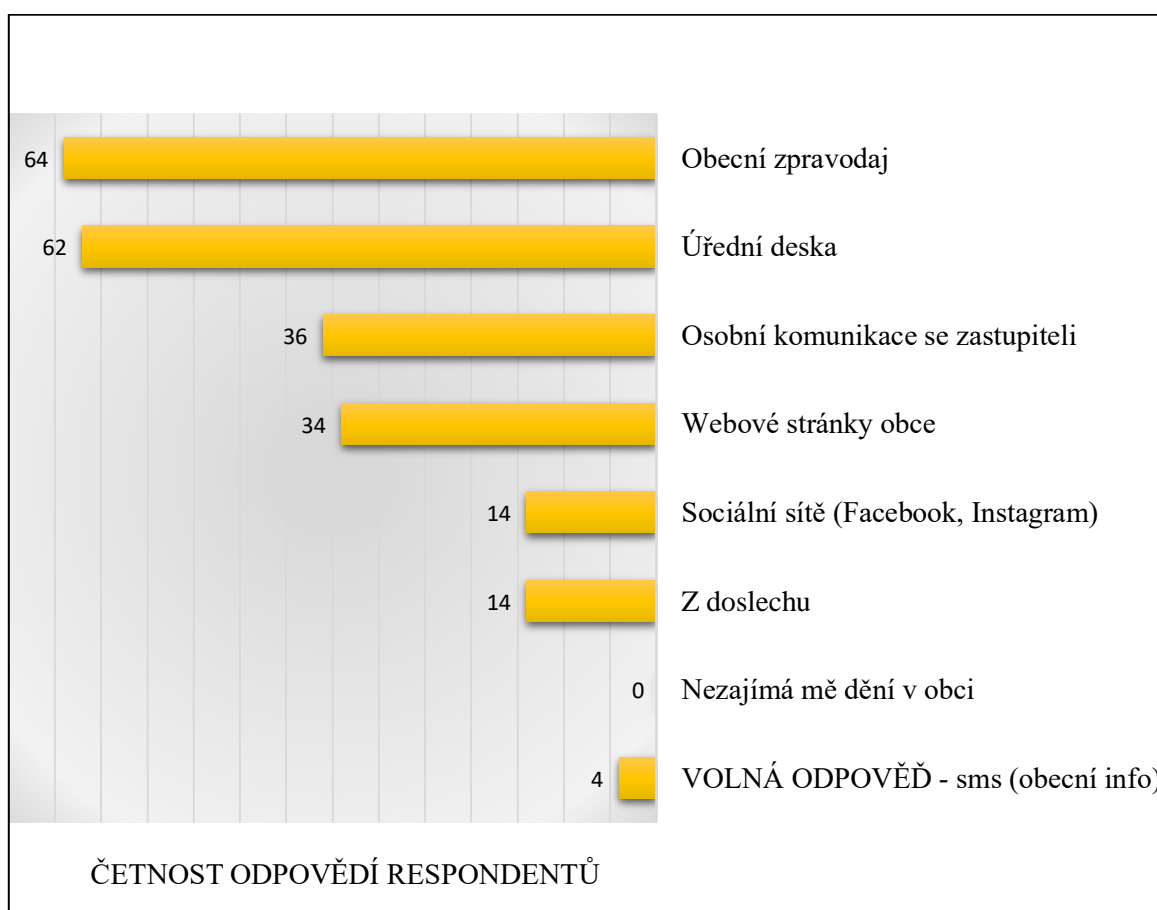
Mezi největší přednosti obce Kuks bezesporu patří její umístění v blízkosti přírody a z toho vyplývající příznivé životní prostředí. Plně tedy koresponduje s částí definice venkova od Hudečkové a kol. (2015, s. 38), kde je venkov považován za fyzické prostředí žití lidí, které má blíže k přírodě než fyzický prostor města. Právě tyto klady společně s klidným venkovským životem, kulturními a společenskými akcemi a vzhledem obce mají pozitivní vliv na spokojenost obyvatel. Celkový počet pozitivních reakcí výrazně převyšuje ty negativní, nicméně podstatnou roli v četnosti protikladů hraje větší množství turistů, které

obyvatelé vnímají jako narušení klidného života v obci. Z více frekventovaných záporných odpovědí stojí za zmínku i nedostatečné spoje veřejné dopravy a nedostatek pracovních příležitostí, o kterých již byla zmínka.

Pro každého obyvatele obce, kterému není dění a správa obce lhostejná, je důležité mít dostupný zdroj informací. **Otázka č. 10** se tedy týkala dostupnosti informací, zejména pak z jakého zdroje je obyvatele získávají. Limit počtu odpovědí nebyl stanoven. Bylo navrženo 7 předem určených odpovědí, a mimo ně i možnost uvést jiný předem nedefinovaný zdroj informací. Ve čtyřech případech odpovědí byla respondenty doplněna jako zdroj informací „sms (obecní informace)“. Výsledná data byla následně vložena do Grafu č. 4, který znázorňuje pořadí dle četnosti odpovědí o využití konkrétního zdroje informací.

Graf č. 4 Zdroj informací o dění v obci

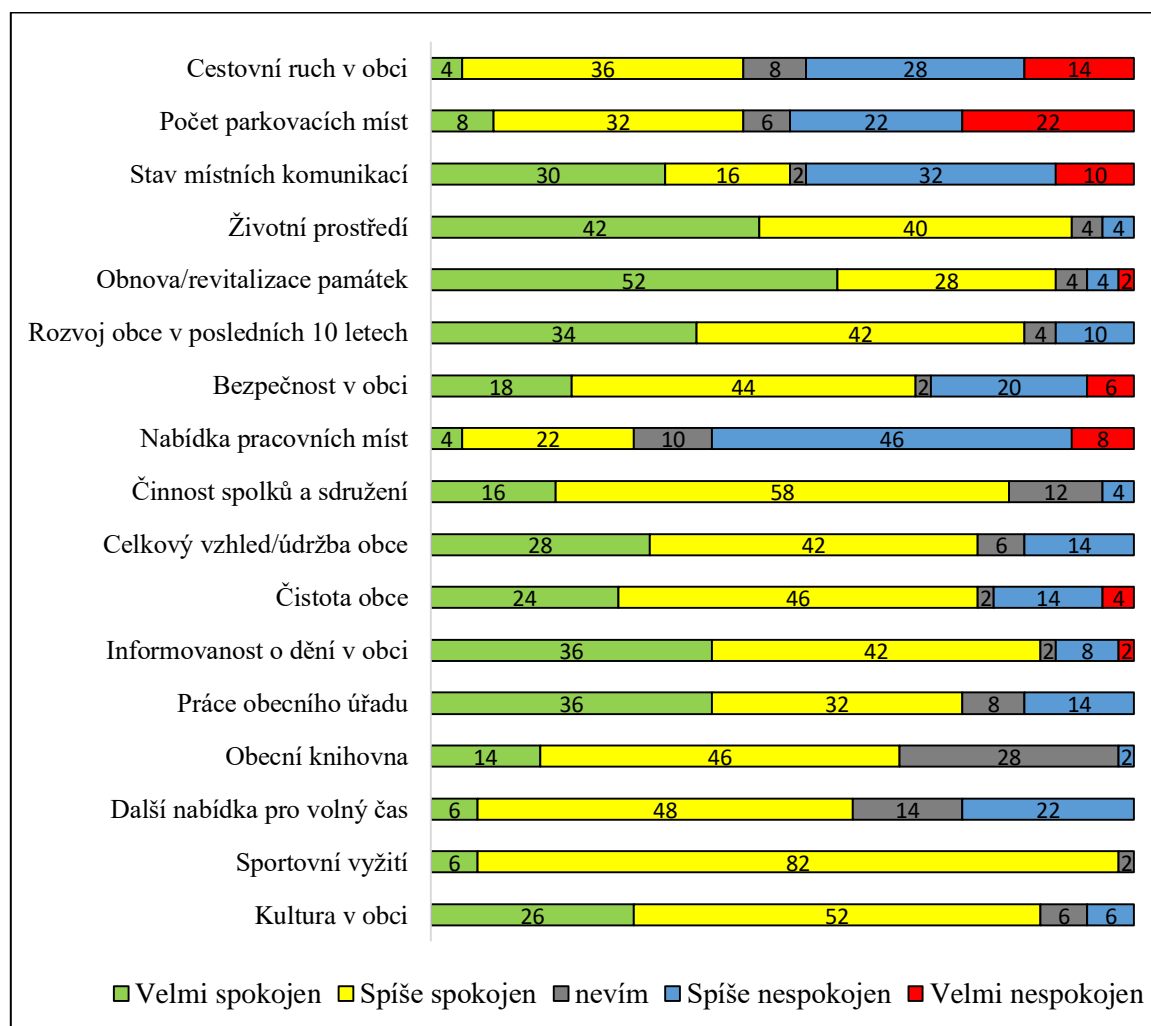

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Z odpovědí vyplývá, že všechny oslovené respondenty alespoň v obecné rovině zajímá dění v obci. Nejčastěji získávají informace přes obecní zpravodaj a úřední desku, často také osobní komunikací se zastupiteli a na webových stránkách obce. Sociální sítě jsou využívány méně, vzhledem k věkové struktuře obyvatel. Opět se zde velmi silně promítá jeden z venkovských rysů, a to osobní komunikace velkého množství obyvatel se zastupiteli. To by v rámci města nebylo v takové míře možné.

Hodnocení obce dle specifických kritérií bylo obsahem **otázky č. 11**. Celkem bylo vybráno 17 kategorií, u kterých měli všichni respondenti zvolit jednu z možností. Četnost u každé jednotlivé kategorie je 90 odpovědí a relativní četnost odpovědí u každé kategorie činí 100%.

Graf č. 5 Hodnocení obce dle vybraných kritérií

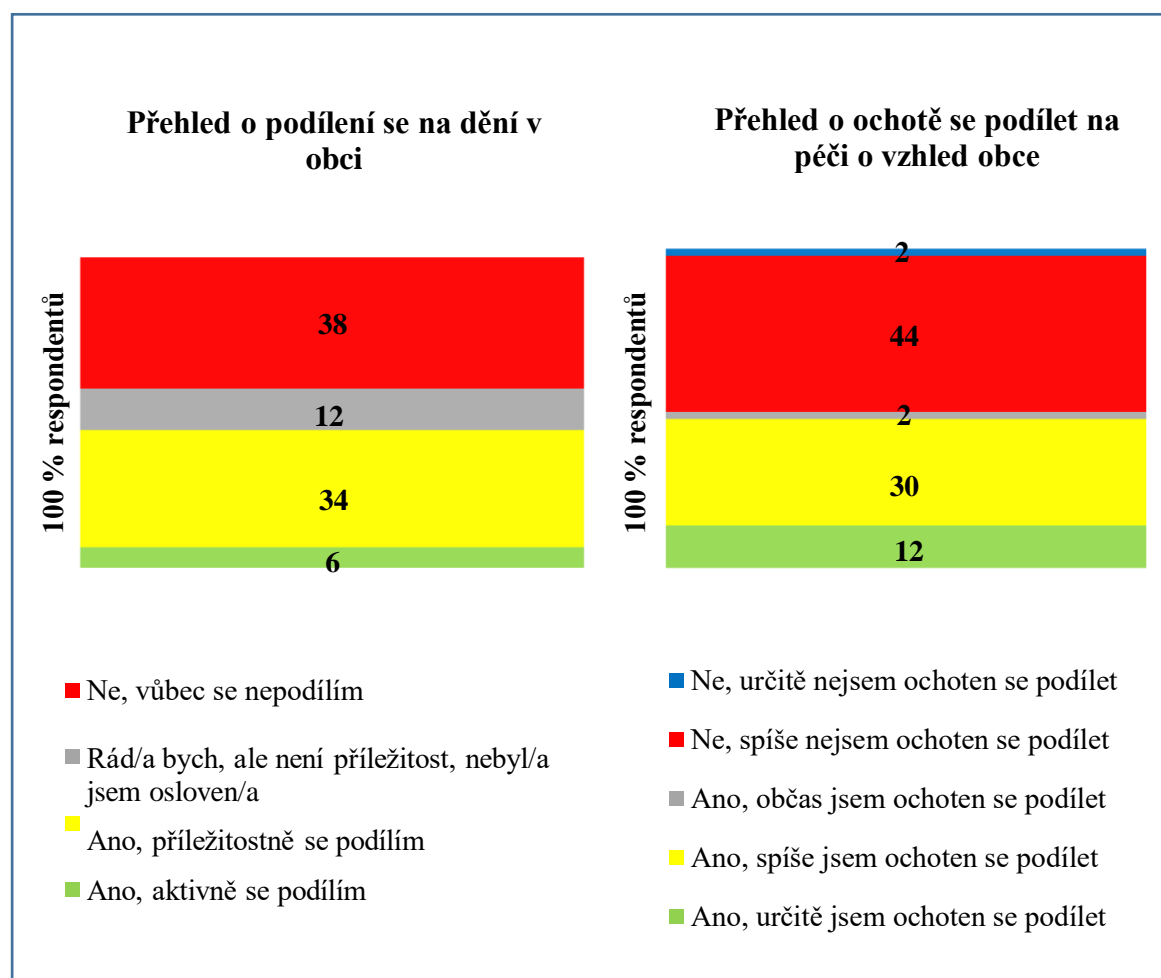

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Z Grafu č. 5 vyplývá, že největší spokojenost je spatřována v případě sportovního vyžití, životního prostředí, obnovy/revitalizace památek, kultury v obci, informovanosti o dění v obci, což stvrzuje odpovědi na otázky č. 8 a 10. Lidé jsou také velmi spokojeni s rozvojem obce v posledních 10 letech. Zatímco v případě nabídky pracovních míst, počtu parkovacích míst, okolností spojených s cestovním ruchem, stavu místních komunikací je to naopak největší nespokojenost. Zde lze spatřovat návaznost na otázku č. 9, která tyto odpovědi potvrzuje. Z grafu je patrné, že mezi obyvateli v souhrnu převládá z velké části spokojenost, tedy hodnotí obec kladně. Tím dochází k souznění s vyhodnocením otázky č. 7.

Mírou podílu obyvatel na dění v obci a ochotou aktivně se účastnit na péči o vzhled obce se zabývá **otázka č. 12 a 13**. Odpovědi jsou zahrnuty v Grafu č. 6.

Graf č. 6 Účast na dění a ochota účasti na dění v obci

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

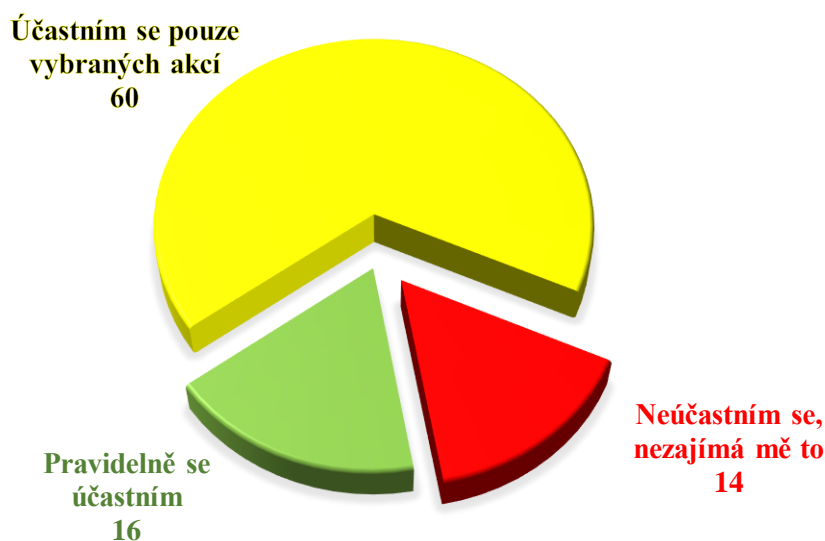
I když se nadpoloviční většina respondentů zajímá o obecní informace, nejčastější odpovědí na otázku, zda se respondenti podílejí na dění v obci, byla odpověď „ne, vůbec“. Aktivní účast na dění v obci potvrdilo pouhých 6 dotazovaných. Je zde ovšem velké množství respondentů, kteří se na dění podílí alespoň příležitostně a také 12 občanů, kteří by se rádi podíleli, pokud by byli osloveni. Zde lze spatřovat potenciál pro obec k zabezpečení nejrůznějších akcí a zároveň k většímu propojení místních lidí.

Ve vztahu k ochotě podílet se na péči o vzhled obce nejvíce respondentů zvolilo možnost „ne, spíše nejsem ochoten se podílet“. Tento negativní a spíše negativní postoj zvolila nadpoloviční většina respondentů, avšak s minimálním rozdílem od součtu kladných odpovědí, tedy těch, kteří jsou ochotni a spíše ochotni se podílet na dění v obci. I tady je tedy potenciál ke zlepšení péče o vzhled obce.

Dalším místem, kde se obyvatelé obce mohou setkávat a více poznat, jsou místní kulturní akce. Zjistit, zda je mezi obyvateli obce Kuks zájem o kulturní akce pořádané v jejich obci, bylo cílem **otázky č. 14**. V obci jsou kulturní akce pořádány v průběhu celého roku, avšak jejich největší část se koná od jara do podzimu včetně. Jedná se o různé koncerty, divadelní představení, trhy, vinobraní apod. Jejich přehled je dostupný na webových stránkách Hospitálu Kuks, obce Kuks, informačního centra a dalších webových stránkách monitorujících dění v regionech.

Níže uvedený Graf č. 7 názorně představuje přehled zájmu občanů účastnit se pořádaných akcí v obci Kuks. Možné volné odpovědi s názvem „jiné“, do které mohli respondenti doplnit vlastní názor nad rámec vybraných možností, nikdo nevyužil. Proto nebyla zahrnuta do grafu. Na otázku odpovědělo všech 90 respondentů.

Graf č. 7 Přehled o zájmu k účasti na pořádaných akcích v obci Kuks

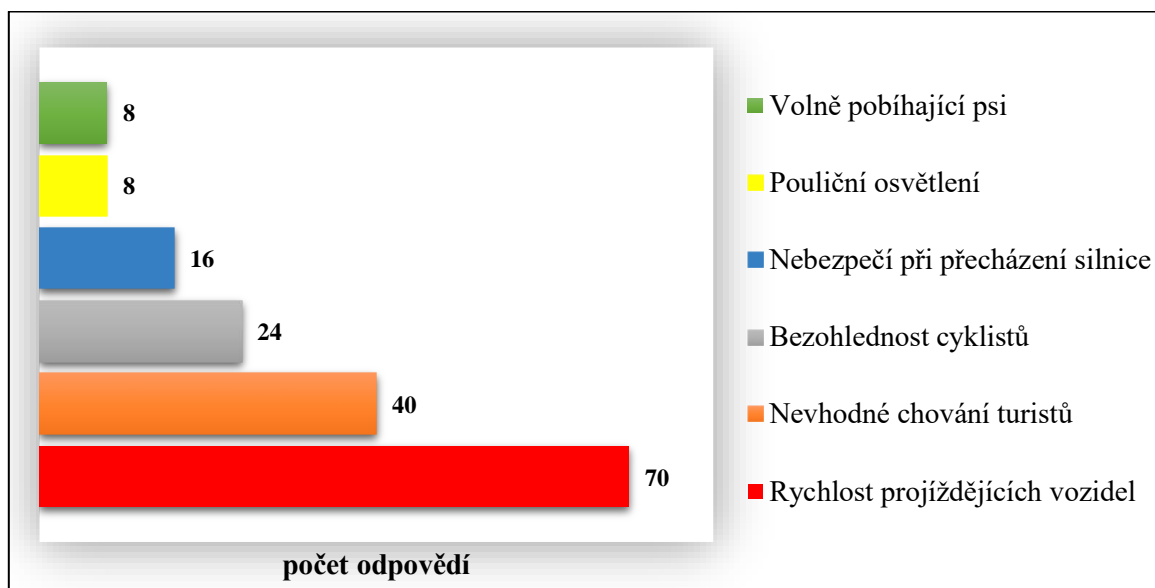

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Přehled o zájmu a účasti dotázaných obyvatel obce je z grafického vyjádření zcela jasně čitelný. Většina dotázaných obyvatel, tj. 67 %, se účastní pouze vybraných akcí, pravidelně se účastní 18 % respondentů, zbytek se neúčastní, nemá o tento typ akcí zájem. Z rozhovorů s respondenty vyplynulo, že je často komplikované najít informace o konání nejrůznějších akcí, protože neexistuje jednotný portál, který by akce prezentoval. Vzhledem k tomu, že pořadatelů akcí je více, je třeba neustále hledat na různých webových stránkách. To může způsobit, že se na kulturních akcích sejde mnohem méně místních obyvatel než za optimálních podmínek.

Kromě snahy o pospolitost místních obyvatel je velice důležitým kritériem obce její bezpečnost. Ohrožujícím faktorům bezpečnosti v obci byla věnována **otázka č. 15**. V rámci této otázky mohli respondenti vybrat maximálně tři odpovědi z předložených možností, jenž se skládaly ze sedmi předem formulovaných odpovědí a jedné odpovědi dle vlastního uvážení. Výsledkem je pak níže uvedený Graf č. 8, který názorně vyjadřuje, jak obyvatelé obce vnímají tato bezpečnostní rizika, a to včetně prioritního uspořádání. Na otázku odpovědělo všech 90 respondentů.

Graf č. 8 Vybraná rizika

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Z grafického znázornění zcela jasně vyplývá, že největší bezpečnostní ohrožení vnímají obyvatelé obce u rychle projíždějících vozidel, dále v nevhodném chování turistů a v chování, respektive bezohlednosti cyklistů. K chování cyklistů se do dotazníků vyjádřilo 24 respondentů, přičemž se jednalo o jedinou zvolenou možnost odpovědi na otevřenou otázku. Všechna tato bezpečnostní ohrožení jsou zcela jednoznačně spojena s turistickým ruchem. Řidiči nerespektující dopravní značení, vjíždějí do centra obce bez patřičného oprávnění, davy turistů nerespektují domácí obyvatelé, zcela bez ostychu narušují jejich soukromí a cyklisté se nepřiměřeně rychle řítí z kopce bez ohledu na plné ulice lidí. Dvě ze sedmi předem formulovaných otázek, konkrétně ohrožení spočívající v nevhodném chování spoluobčanů a problematiku spojenou s podomními prodejci, nezvolil žádný z respondentů.

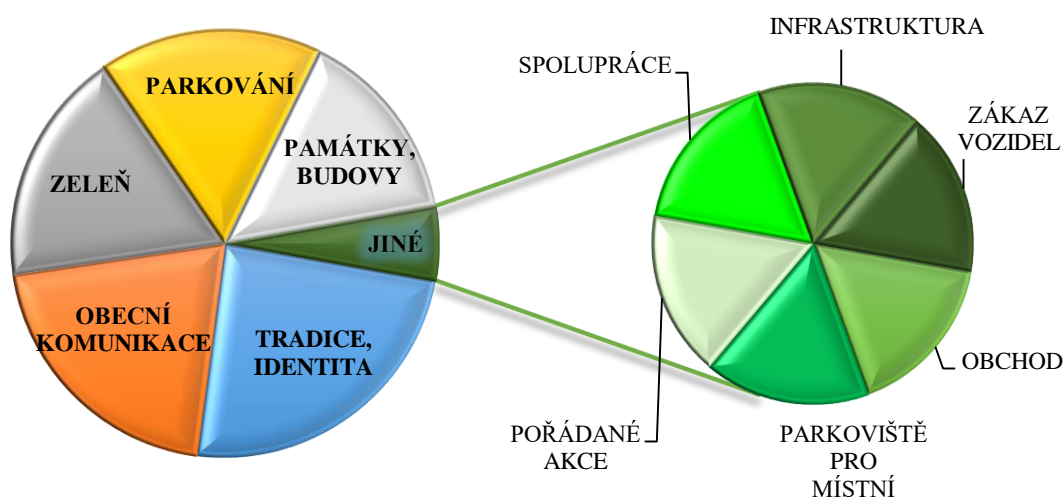
Pro lepší představu o přáních a očekáváních obyvatel Kuksu do budoucna jim byla položena **otázka č. 16**. Respondenti byli dotazováni, jaké z navrhovaných akcí by měly být podpořeny ze strany obecního úřadu. Zde byl stanoven limit v podobě maxima tří odpovědí každého jednotlivého respondenta. Do navrhovaných akcí byly vybrány ty, které spadají do problematiky obnovy venkova.

Tabulka č. 11 Navrhované akce k získání podpory

Navrhované akce	Počet odpovědí
Udržení tradic a identity	52
Oprava místních (obecních) komunikací	44
Revitalizace zeleně (redukce dřevin, výsadba nových apod.)	38
Výstavba dalších parkovacích míst	36
Další revitalizace památek a budov	32
Jiné (návrhy respondentů)	12

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Graf č. 9 Navrhované akce k získání podpory

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

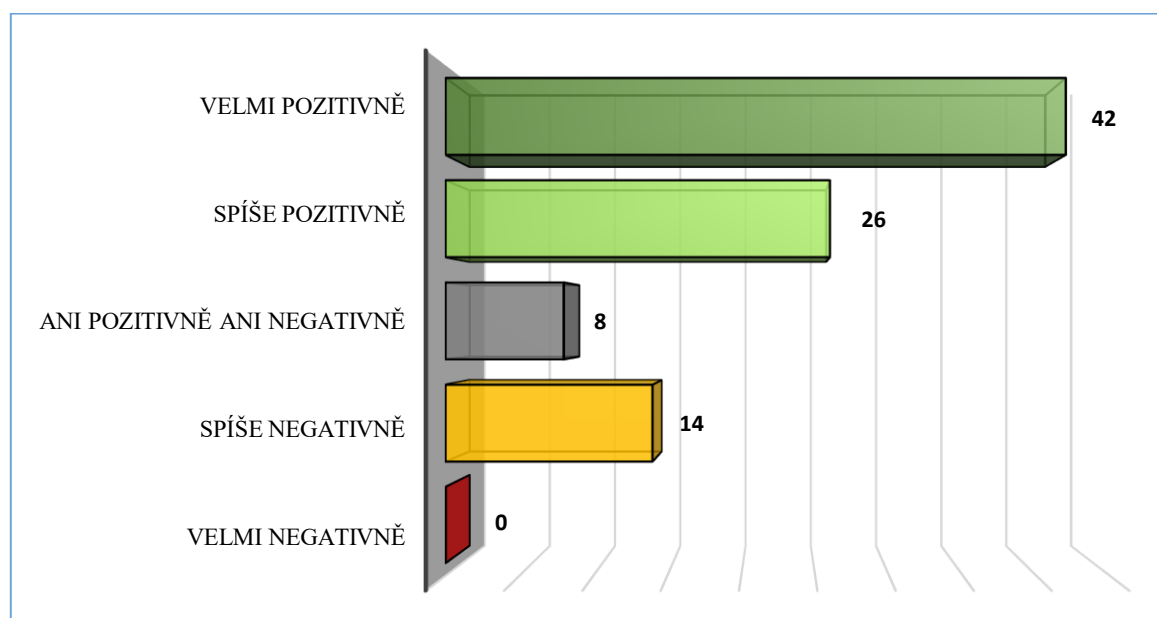
Tabulka č. 11 ukazuje, že nejvíce respondentů v počtu 52 vybralo navrhovanou akci „Udržení tradic a identity“, konkrétně hodnot typických pro obec Kuks. Ač většinu respondentů tvoří přistěhovalí obyvatelé, je patrná jejich touha po zachování totožnosti Kuksu s jeho nevyčísitelnou historickou hodnotou. Jako druhá se umístila navrhovaná akce „Opravy místních (obecních) komunikací“, kterou zvolilo 44 respondentů. V tomto případě měli respondenti na mysli obecní komunikace mimo centrum obce, neboť komunikace v centru, kde se soustředí největší počty turistů, prodělaly obnovu v podobě nového dláždění. Zde by tedy bylo vhodné zaměřením nejen na potřeby návštěvníků, ale i na spokojenost místních obyvatel. Palčivou otázkou je počet parkovacích míst v době konání nejrůznějších akcí. Vzhledem ke zvyšující se návštěvnosti dochází k přeplnění kapacity současného parkoviště a zahlcení vrchní části obce auty. Důkazem byla situace v době

provádění dotazníkového šetření. V tomto období probíhaly v Kuksu vánoční trhy a auta parkovala i za plnou čarou při hlavní silnici z Trutnova na Jaroměř. Jak již bylo zmíněno v kapitole zabývající se jednotlivými projekty, v současné době je vyhotoven projektový záměr parkovacího systému v Kuksu, kdy je v plánu rekonstrukce starého parkoviště a výstavba nového.

Jiné, respektive volitelné návrhy respondentů, jsou podrobněji zobrazeny v Grafu č. 9. Každý z návrhů získal shodně 2 hlasy. Konkrétně se jedná o návrhy jako zavedení obchodu s potravinami, vyhrazení parkovacích míst pro obyvatele, prezentace akcí na jednom místě (jednotný portál), lepší spolupráce mezi nemocnicí, obcí a dalšími organizacemi, infrastruktura podporující místní život (obecní hospoda, školka, škola, funkční hřbitov apod.) a zřetelné označení o nevjíždění do obce.

Za zásadní pro tento výzkum lze považovat **otázku č. 17**, a to jak respondenti vnímají uskutečněnou revitalizaci v rámci obce Kuks. Odpovědi byly stručně definovány do pozitivní, neutrální a negativní roviny vnímání.

Graf č. 10 Způsob vnímání uskutečněné revitalizace v rámci obce Kuks

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Z Grafu č. 10 jasně vyplývá, že provedená revitalizace je u obyvatel vnímána z drtivé většiny, tj. ze 76 %, pozitivně. U negativních odpovědí se v rámci možnosti okomentovat otázku objevilo několik ojedinělých poznámek, jako nespokojenost s prodejem obecního

majetku s potenciálem pro byty, obchod atd., upřednostňování turistů před místními obyvateli, ztráta identity obce a vznik tzv. euroobce, necitlivé zásahy v rámci architektury s důrazem na větší dohled.

K doplnění předchozího bodu dotazníku slouží **otázka č. 18**, jejímž cílem je získání přehledu o míře a způsobu možného ovlivnění života respondentů v obci v souvislosti s uskutečněnou revitalizací Kuksu. Počet kladných a záporných odpovědí je znázorněn v níže uvedeném Grafu č. 11.

Graf č. 11 Ovlivnila uskutečněná revitalizace život místních obyvatel?

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Je evidentní, že z 62 % převažuje počet respondentů, jejichž život v obci revitalizace Kuksu neovlivnila. Pakliže k ovlivnění došlo, mohli se respondenti dále vyjádřit, jak konkrétně k jejich ovlivnění dochází. Z celkového počtu 34 respondentů využilo této možnosti 28 z nich.

Jakým způsobem a v jaké míře dochází k pozitivnímu či negativnímu ovlivnění obyvatel, vyjadřuje přehledným způsobem následující Tabulka č. 12.

Tabulka č. 12 Rozbor odpovědí

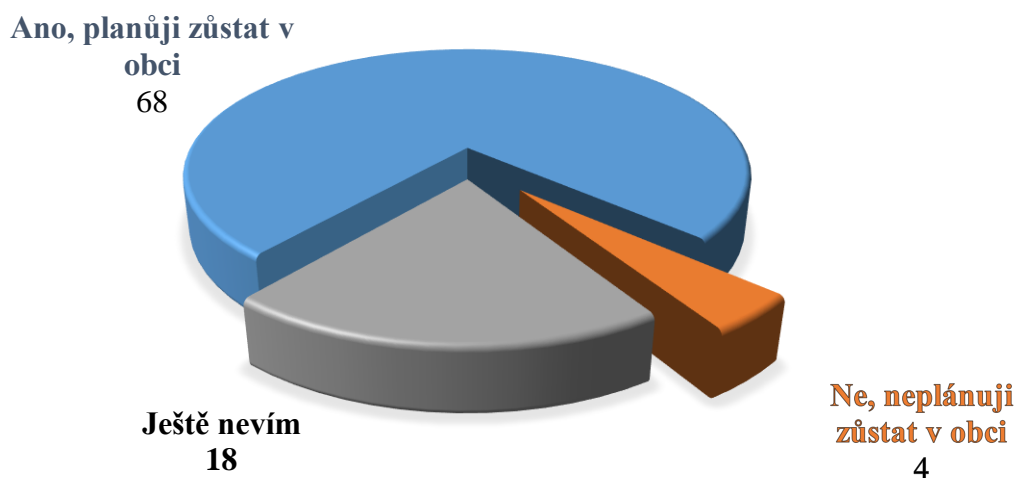
ROZBOR ODPOVĚDÍ „ANO, OVLIVNILO“			
Z P Ů S O B	negativně	Zvýšený pohyb turistů, méně soukromí	16
		Zhoršení mezilidských vztahů	2
O V L I V N Ě N Í	pozitivně	Zlepšení životního prostředí, možností procházek a posezení	2
		Obdiv ze strany turistů	2
		Zvýšení atraktivity místa pro život	2
		Zvýšení počtu akcí i pro místní obyvatele	2
		Příjemná atmosféra při konaných akcích (trhy, theatrum)	2
CELKEM ODPOVĚĎĚLO RESPONDENTŮ			28

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Z tabulky je patrné, že u respondentů, kteří se cítí být ovlivněni revitalizací Kuksu, převažují negativní vlivy revitalizace. Obyvatele nejvíce tíží zvýšený pohyb turistů, a z toho plynoucí menší soukromí. Dochází tak k potvrzení odpovědí na otázku č. 9, co se obyvatelům na obci nejvíce nelíbí.

Předposlední otázkou v dotazníku a poslední s předem definovanými možnostmi odpovědí, je **otázka č. 19**. Ta odpovídá, zda obyvatelé plánují zůstat v obci Kuks i do budoucna. Z určitého úhlu pohledu ji lze považovat za vyjádření o spokojenosti dotázaných obyvatel s životem v obci. Přehled odpovědí ve vztahu k budoucímu setrvání v obci Kuks je znázorněn v Grafu č. 12.

Graf č. 12 Přehled o setrvání v obci Kuks

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Většina, tj. 76 % z dotazovaných, plánuje i nadále zůstat v obci. Mezi obyvatele, kteří ještě nevědí, patří všech 6 studentů. To je vzhledem k jejich věku a široké škále možností uplatnění v budoucnu logické. Pouhé 4 % respondentů uvádějí, že dlouhodobější setrvání v obci pro ně nemá další smysl. Jako důvod uvádějí souhrn všech negativních vlivů s důrazem na vysoce frekventovaný cestovní ruch, velké množství turistů a cyklistů.

Závěrečná **otázka č. 20** byla určena pro jakýkoliv další komentář, který respondent považoval za přínosný. Komentář tak nemusel souviset s otázkami uvedenými v dotazníku, ale mohl se týkat nabízených příkladových témat. Mezi tyto patřilo téma kultury, sportovního vyžití, volnočasových aktivit, informovanosti občanů, údržby veřejných prostranství, různých spolků, podnikání, odpočinkových míst s lavičkami, parkovacích ploch, tradic, historických hodnot obce, jejích staveb, památek, revitalizace, cestovního ruchu a dopravy, včetně té veřejné.

Tuto otázku zodpovědělo 24 respondentů z celkového počtu 90. Samotných komentářů pak bylo 33. Některé se opakovaly častěji, což bude znázorněno v následující Tabulce č. 13.

Tabulka č. 13 Přehled dobrovolných komentářů k obci Kuks

Komentář	Počet respondentů
Absence obchodu se základními potravinami	6
Absence zařízení hostinského charakteru pro místní obyvatele	4
Malá pospolitost občanů	4
Nespokojenost s nadměrným počtem turistů	2
Nesouhlas se zrušením sokolovny	2
Nízká frekvence počtu obecních hlášení	2
Nedostatek společných prostor pro setkávání obyvatel	2
Nesouhlas s nahrazením tradičního ohňostroje za světelnou show	2
Bezobsažné webové stránky obce pro občany	2
Příliš přísná kritéria pro schválení drobných staveb (přístřešky aj.)	2
Absence jednotného portálu pro lepší informovanost a orientaci občanů o pořádaných akcích	2
Nedostatek akcí pro místní obyvatele se zaměřením na děti	1
Absence upozornění cyklistů na dodržování bezpečnosti (např. více značek „Sesedni z kola“)	1
Cílené zaměření představitelů obce převážně na cestovní ruch a dotační politiku, nikoliv na kvalitu života místních obyvatel	1

Zdroj: vlastní zpracování z primárních dat získaných vlastním dotazníkovým šetřením, 2019

Vzhledem k tomu, že možnost volného komentáře využila jen menšina respondentů a většina z výše zmíněných komentářů obsahuje informace zahrnuté a diskutované v předchozích otázkách dotazníku, lze na tabulku pohlížet spíše jako na doplňující a souhrnnou část již uvedeného.

7.4.2 Vyhodnocení hypotéz

H1: *Větší počet obyvatel Kuksu vnímá uskutečněnou revitalizaci pozitivně a minimum má negativní stanovisko.*

Na základě dotazníkového šetření lze tuto hypotézu potvrdit, neboť 76 % respondentů zastává k uskutečněné revitalizaci pozitivní stanovisko (Graf č. 10). Současně s tímto prohlášením je možné konstatovat, že obnova/revitalizace památek je v očích obyvatel třetím nejlépe hodnoceným kritériem v rámci možnosti posouzení spokojenosti (Graf č. 5). Nelze opomenout ani skutečnost, že provedená revitalizace z 62 % nijak neovlivnila život obyvatel v obci (Graf č. 11).

H2: *Za nepříznivý faktor revitalizace ovlivňující život v obci většina obyvatel označuje zvýšený pohyb turistů a považuje tento faktor za významnější než všechny ostatní.*

Jako protiváhu k předchozí hypotéze lze uvést, že u osob, které revitalizace ovlivnila, převažuje negativní postoj ke zvýšenému počtu turistů a menšímu soukromí (Tabulka č. 12). Ze zpracovaných výsledků dotazníkového šetření lze i tuto hypotézu potvrdit, neboť respondenti prokazují, že velké množství turistů je nejčastější odpověď na otázku, co se jim v obci nelíbí (Tabulka č. 10). Nutno podotknout, že cestovní ruch obyvatelé uvádí jako třetí nejhůře hodnocené kritérium v rámci možnosti posouzení spokojenosti (Graf č. 5). Většina obyvatel vidí v rychlosti projíždějících aut a v nevhodném chování turistů největší riziko pro bezpečnost v obci (Graf č. 8). Navíc jediní 4 obyvatelé, kteří neplánují zůstat v obci, jako důvod uvádějí souhrn všech negativních vlivů s důrazem na vysoce frekventovaný cestovní ruch, velké množství turistů a cyklistů (Graf č. 12).

H3: *Větší počet obyvatel Kuksu je spokojený s životem v obci a minimum z nich má negativní postoj.*

Tuto hypotézu lze jednoznačně potvrdit, neboť obyvatelé na dotaz, jak se jim v obci žije, odpovídali ze 76 % kladně. Zápornou odpověď nevedl ani jediný respondent, 24 % osob má neutrální stanovisko (Tabulka č. 9). Zároveň výrazně převažuje počet předdefinovaných možností, které se respondentům na obci líbí, oproti těm, které se jim nelíbí (Tabulka č. 10). Z odpovědí na otázku zaměřenou na hodnocení spokojenosti s obcí dle vybraných kritérií je patrné, že mezi obyvateli v souhrnu převládá z velké části spokojenost, tedy hodnotí obec kladně (Graf č. 5).

H4: *Větší počet obyvatel chce zůstat v obci a minimum z nich zvažuje odstěhovat se.*

Potvrzení této hypotézy lze založit na získaných datech, kde se respondenti vyjadřují ke svému plánu zůstat v obci Kuks i do budoucna. Z nich je patrný vztah převážné většiny obyvatel k obci Kuks a jejich rozhodnutí žít zde i v budoucnu (Graf č. 12).

Po vyhodnocení dílčích hypotéz je možné přistoupit k ověření obecné hypotézy, že obyvatelé Kuksu vnímají provedené nebo připravované projekty obnovy venkova pozitivně a jsou spokojeni s životem v obci. Tuto hypotézu lze na základě výše uvedených skutečností potvrdit.

V ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ

Tato kapitola je věnována hodnocení souhrnu projektů v rámci obce Kuks a interpretaci výsledků vyplývajících z dotazníkového šetření. Dále se zaměřuje na možnosti, jak lze tyto výstupy uplatnit v praxi, a to formou doporučení pro obec. Nakonec si pokládá otázku, jaké jsou limity práce, a kam by se mohl výzkum dále ubírat.

8 Výsledky, doporučení, limity a náměty

8.1 Výsledky uceleného přehledu projektů v Kuksu

Přehledné zmapování realizovaných a plánovaných projektů obnovy venkova a jejich investorů v Kuksu ukázalo, že se na obnově největší měrou podílí společnost Revitalizace Kuks o. p. s., následuje obec Kuks a zapojují se i ostatní subjekty. Nejmasivnější realizace v rámci zapojení všech investorů probíhala v roce 2013. Od té doby došlo k mírnému poklesu počtu realizovaných projektů směrem k současnosti, existuje však několik projektů, které jsou teprve ve fázi přípravy, a lze očekávat jejich brzké uskutečnění.

Do projektů obnovy venkova jsou vynakládány nemalé prostředky, které jsou čerpány z různých zdrojů financování. Nejdražším projektem uskutečněným na území obce Kuks je projekt Kuks – Granátové jablko pod záštitou Národního památkového ústavu s vynaloženou částkou ve výši 440 082 059 Kč. Celková suma výdajů za všechny ukončené projekty v současnosti činí 546 967 992 Kč. Plánované výdaje na probíhající projekty obnovy venkova se pohybují v rozmezí 142 494 129 – 157 794 129 Kč. Nejdražší projekt v realizaci pod názvem Obnova a infrastruktura Braunova Betléma předpokládá vynaložení finální částky ve výši cca 60 000 000 Kč.

K financování projektů obnovy venkova v Kuksu jsou investory využívány nejrůznější zdroje, z nichž některé se opakují častěji. Vzhledem k jejich efektivnosti lze tedy předpokládat jejich využití a podíl na dalších plánovaných projektech i do budoucna. Nejčastěji využívaným finančním zdrojem jsou prostředky Královéhradeckého kraje, který se podílel na 7 ze 13 ukončených projektů. V rámci probíhajících projektů jsou hojně využívány Fondy EU i OPPS ČR-Polsko.

Je důležité si uvědomit, že většina zrealizovaných či probíhajících projektů souvisí s obnovou památek nebo mají nějakou souvislost s cestovním ruchem v obci. Při komunikaci s obyvateli i představiteli obce vyšlo najevo, že existuje jen minimální množství budov, které patří obci. Většina z nich byla v minulosti prodána soukromým vlastníkům nebo dalším subjektům v rámci průběhu revitalizace Kuksu. Jedná se i o budovy, ve kterých dříve fungoval obchod s potravinami, výroba vánočních ozdob, místní sokolovna nebo například obecní hostinec. Zde je třeba vidět potenciál pro případné další jednání s vlastníky o zpětném odkupu, popřípadě o pronájmu nevyužitých prostor.

8.2 Výsledky dotazníkového šetření

Tento výzkum prokázal tvrzení, že obyvatelé vnímají uskutečněné i plánované projekty v rámci revitalizace Kuksu pozitivně, a jsou spokojeni s životem v obci. Život v obci nebyl u převážné většiny respondentů revitalizací ovlivněn. Respondenti z řad obyvatel obce, kteří tvořili vzorek zkoumání, prokázali, že většina z nich má k revitalizaci i obci samotné kladný vztah. Ten jim pomáhá při překonání některých záporných jevů, které s sebou revitalizace a s ní spojený rozvoj cestovního ruchu v obci přináší. Jejich pozitivní náhled z velké části ovlivňuje blízkost přírody, příznivé životní prostředí, klidný život, sportovní vyžití, kulturní a společenský život i vzhled obce. Jako negativum nejčastěji vidí velké množství turistů, ale také rychlost projíždějících cyklistů, nedostatek pracovních příležitostí, málo parkovacích míst, nedostatečné spoje veřejné dopravy, nezájem lidí o obec i špatný stav místních komunikací.

V některých z uvedených záporů spatřují respondenti ohrožující faktory ovlivňující bezpečnost v obci. Největší bezpečnostní ohrožení vnímají obyvatelé obce u rychle projíždějících vozidel, dále v nevhodném chování turistů a v chování, respektive bezohlednosti cyklistů. Všechna tato bezpečnostní ohrožení jsou zcela jednoznačně spojena s turistickým ruchem. Řidiči nerespektující dopravní značení a vjíždějí do centra obce bez patřičného oprávnění, davy turistů nerespektují domácí obyvatelé a často narušují jejich soukromí a cyklisté velmi rychle sjíždějí z kopce bez ohledu na plné ulice lidí.

Právě vztah k obci působí v mnoha případech motivačně. Všechny oslovené respondenty alespoň v obecné rovině zajímá dění v obci, kdy informace nejčastěji získávají přes obecní zpravodaj a úřední desku, často také osobní komunikací se zastupiteli a na webových

stránkách obce. Sociální sítě jsou využívány méně vzhledem k věkové struktuře obyvatel, kdy největší skupinu tvoří osoby starší 65 let. I přesto, že mají respondenti zájem o informace týkající se obce, na dění v Kuksu se polovina z nich vůbec nepodílí a nadpoloviční většina respondentů není vůbec ochotna podílet se na péči o vzhled obce. Aktivní účast na dění v obci potvrdilo minimum dotazovaných, ale je zde velké množství respondentů, kteří se na dění podílí alespoň příležitostně, a také ti, kteří by se rádi podíleli, pokud by byli osloveni. Zde lze spatřovat potenciál pro obec k zabezpečení nejrůznějších akcí a zároveň k většímu propojení místních lidí.

Kulturní prostředí přitom obyvatelé vnímají jako příznivé, a to i z důvodu posilování pospolitosti místních obyvatel. V obci jsou kulturní akce pořádány celoročně. Jedná se o různé koncerty, divadelní představení, trhy, vinobraní apod. Většina dotázaných obyvatel se účastní pouze vybraných akcí. Z rozhovorů s respondenty vyplynulo, že je často komplikované najít informace o konání nejrůznějších akcí, protože neexistuje jednotný portál, který by akce prezentoval. Vzhledem k tomu, že pořadatelů akcí je více (Hospitál Kuks, obec Kuks, informační centrum, soukromé osoby apod.), je třeba neustále hledat na různých webových stránkách. To může způsobit, že se na kulturních akcích sejde mnohem méně místních obyvatel než za optimálních podmínek.

Velice důležité jsou i přání a očekávání obyvatel Kuksu do budoucna. Z navrhovaných akcí, které by měly být podpořeny ze strany obecního úřadu, nejvíce respondentů zvolilo „Udržení tradic a identity“. Ač většinu respondentů tvoří přistěhovalí obyvatelé, je patrná jejich touha po zachování totožnosti Kuksu s jeho nevyčíslitelnou historickou hodnotou. Další navrhovanou akcí, podstatnou pro obyvatele obce, jsou „Opravy místních (obecních) komunikací“. V tomto případě jsou míněny obecní komunikace mimo centrum obce, neboť komunikace v centru, kde se soustředí největší počty turistů, již prošly obnovou. Zde by tedy bylo vhodné zaměřením nejen na potřeby návštěvníků, ale i na spokojenost místních obyvatel. Významnou otázkou je počet parkovacích míst v době konání nejrůznějších akcí. Vzhledem ke zvyšující se návštěvnosti dochází k přeplnění kapacity současného parkoviště a zahlcení vrchní části obce auty. V současné době je vyhotoven projektový záměr parkovacího systému v Kuksu, kdy je v plánu rekonstrukce starého parkoviště a výstavba nového.

Ne tak četné, ovšem i přesto důležité, jsou návrhy na zavedení obchodu s potravinami, vyhrazení parkovacích míst pro obyvatele, lepší spolupráci mezi hospitélem, obcí a dalšími

organizacemi, zavedení infrastruktury podporující místní život (obecní hospoda, školka, škola, sokolovna, společné prostory k setkávání, funkční hřbitov apod.) a zřetelné označení o nevjíždění do obce.

Vzhledem k převažující spokojenosti s životem v obci je logické, že většina obyvatel plánuje zůstat v obci Kuks i do budoucna. Mezi obyvatele, kteří ještě nevědí, patří všech 6 studentů. To je vzhledem k jejich věku a široké škále možností uplatnění v budoucnu pochopitelné. Pouhé 4 % respondentů uvádějí, že dlouhodobější setrvání v obci pro ně nemá další smysl. Jako důvod uvádějí souhrn všech negativních vlivů s důrazem na vysoce frekventovaný cestovní ruch, velké množství turistů a cyklistů.

Zcela zásadní úlohu v pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů obnovy venkova a ve spokojenosti s životem v obci Kuks sehrává vliv místa jako takového. To se prokázalo nejen v dotazníkovém šetření, ale i při krátkých rozhovorech s obyvateli. Většina obyvatel vnímá Kuks jako místo s příznivým životním prostředím v blízkosti přírody, s množstvím unikátních památek a s možností bohatého kulturního vyžití. Výzkum tedy poukázal na venkov, jako rozhodující faktor při volbě vhodného místa pro život provázaného s přírodou, což se shoduje s většinou definic charakterizujících právě venkov.

8.3 Doporučení pro obec

Na základě předchozího zhodnocení analýzy projektů obnovy venkova a dotazníkového šetření zaměřeného na spokojenost obyvatel s revitalizací a životem v obci Kuks, by měla obec své úsilí a volné finanční prostředky investovat do dalšího rozvoje či obnovy, které přispějí ke zkvalitnění obce pro své občany a k odklonění hrozeb plynoucích z narůstající koncentrace turistů. Z názorů respondentů vyplynulo několik zásadních témat, která obyvatelé považují za slabou stránku snahy o obnovu obce. Konkrétně se jedná o absenci infrastruktury podporující místní život (obchod s potravinami, obecní hospoda, školka, škola, sokolovna, společné prostory k setkávání, funkční hřbitov apod.), nedostatek pracovních příležitostí, málo parkovacích míst, nedostatečné spoje veřejné dopravy, nezájem lidí o obec, špatný stav místních komunikací, rychle projíždějící vozidla, bezohlednost cyklistů, nerespektování dopravního značení, neexistenci jednotného portálu pro prezentaci akcí, špatnou spolupráci mezi hospitém, obcí a dalšími organizacemi. Vnímanou příčinou je snaha obce o revitalizaci Kuksu jako ideálního místa pro rozvoj cestovního ruchu. Aby

obec více pečovala o potřeby svých obyvatel, měla by od nich pravidelně získávat zpětnou vazbu. Toho lze docílit vzájemnou komunikací s občany formou opakovaných dotazníků, pravidelných veřejných setkání, akcí pro veřejnost, soutěží, prostoru pro realizaci zájmů, apod. Reakcí na tyto podněty mohou zastupitelé přispět k větší spokojenosti obyvatel a zároveň k efektivnímu rozvoji obce. Následující doporučení jsou výsledkem zpětné vazby občanů Kuksu, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření.

Rozvoj infrastruktury podporující místní život

Respondenti vyslovili výtku, že obec soustřeďuje většinu pozornosti na zařízení pro turisty. Zde byla několikrát zmíněna například stylová restaurace Baroque, která nahradila velice oblíbenou místní hospodu U Prd'oly, zřízení informačního centra namísto vytvoření bytů pro občany, prodej obecních budov a s tím spojený zánik sokolovny i místního obchodu s potravinami. Je proto důležité, zaměřit se na vytvoření společných prostor pro setkávání občanů a zároveň zlepšit jejich občanskou vybavenost a infrastrukturu. Pro přistěhování mladých občanů a spokojenost těch stávajících, je rozhodující i dostupnost mateřské školy. Klíčové je tedy zajistit prostor, kam by bylo možné tato zařízení umístit. Doporučením pro obec je zaměřit se na jednání s vlastníkem bývalé sokolovny na případném odkupu budovy, s cílem jejího následného využití pro pohybové aktivity občanů, popřípadě na zřízení malé mateřské školy. Nebude-li to možné, snažit se dojednat pronájem prostor. Dalším využitelným objektem je budova bývalé výrobní vánočních ozdob (viz Příloha č. 14 a 15), rovněž nyní vedená v soukromém vlastnictví a užívaná pouze jako sklad. Jelikož se jedná o rozsáhlou budovu, v případě odkupu obcí by zde bylo možné zřídit multifunkční objekt s obecními byty, prostorem pro sportovní aktivity i setkávání obyvatel, malým obchodem s potravinami a případně i menším hostinským zařízením. Tím by vznikla i nová pracovní místa pro obyvatele.

Zaměření na obnovu místních komunikací a řešení počtu parkovacích míst

Cestovní ruch napomáhá nejen k pozvednutí atraktivity místa, ale také zvyšuje příjmy do rozpočtu obce. Kromě jiného se jedná se o daňové příjmy za užívání veřejných prostor, kterým je právě místní parkoviště. V současné době je počet parkovacích míst nevyhovující. Projevuje se to především v době konání nejrůznějších akcí, kdy vzhledem ke zvyšující se návštěvnosti dochází k přeplnění kapacity současného parkoviště a zahlcení vrchní části

obce auty. Mimo vliv na občany, kteří parkování aut na soukromých pozemcích neschvalují, obec rovněž přichází o cenný příjem. Navíc chybí i parkovací místa pro obyvatele bez vlastních pozemků. V současné době je vyhotoven projektový záměr parkovacího systému v Kuksu, kdy je v plánu rekonstrukce starého parkoviště a výstavba nového. Doporučením pro obec je tedy pokračovat v tomto záměru a na parkovišti vyhradit několik míst pro občany s parkovací kartou vystavenou obcí. Provozem parkoviště získané finanční prostředky by měla obec použít na obnovu rozbitých komunikací mimo centrum obce, na které si respondenti stěžují.

Existuje reálný předpoklad, že ani po vytvoření nového parkoviště nebude kapacita pro všechny návštěvníky stačit a další rozšiřování zřejmě v důsledku ustanovení národní kulturní památky, památkové rezervace, a z toho vyplývajících omezení nebude možné. Proto je vhodné propagovat i další formy dopravy na úkor automobilové. Vzhledem k nedostačujícím spojům veřejné dopravy lze tedy jednat o posílení autobusových a vlakových spojů, případně se pokusit zajistit, aby v Kuksu zastavovaly i rychlíky, které doposud obcí pouze projíždí.

Zvýšení bezpečnosti v obci

Jedním z nejčastěji zmiňovaných negativ v rámci bezpečnosti obce byla bezohlednost projíždějících cyklistů, kteří velmi rychle sjíždějí z kopce bez zřetele na plné ulice lidí. Dotázaným se rovněž nelíbí, že návštěvníci vjíždějí do centra obce bez patřičného oprávnění, davy turistů nerespektují domácí obyvatele a často narušují jejich soukromí. Obec by se měla postarat o bezpečí občanů, ale i návštěvníků. Toho lze dosáhnout větším množstvím přechodů pro chodce, vytvořením označených retardérů korespondujících s dlážděnou vozovkou, četnějším umístěním značek upozorňujících na povinnost sesednout z kola, na přehledných místech zabudováním zábran pro cyklisty, zřetelným označením o nevjíždění do obce, vyžádáním dohledu z řad Policie ČR v době konání akcí se zvýšeným počtem návštěvníků, vytvořením kodexu chování návštěvníka a jeho vyvěšením na frekventovaných místech.

Zřízení jednotného portálu pro prezentaci akcí

Z rozhovorů s respondenty vyplynulo, že je často komplikované najít informace o konání nejrůznějších akcí, protože neexistuje jednotný portál, který by akce prezentoval. Vzhledem

k tomu, že pořadatelů akcí je více (Hospitál Kuks, obec Kuks, informační centrum, soukromé osoby apod.), občané musí neustále hledat na různých webových stránkách. Aby nedocházelo k tomu, že se na kulturních akcích sejde mnohem méně místních obyvatel než za optimálních podmínek, je třeba vytvořit jednotný portál, který by tyto akce sdružoval. Z toho vyplývá i zajištění lepší spolupráce mezi hospitálem, obcí a dalšími organizacemi. Sjednocení informací přispěje k větší pospolitosti místních obyvatel, kteří se mohou na společných akcích lépe poznat. To může vést i k další aktivní účasti na dění v obci, na kterém se v současnosti podílí jen minimum dotazovaných. Doporučením pro obec je dotázat se občanů, například formou letáků, zda jsou ochotni aktivně se účastnit na dění v obci. Je zde mnoho těch, kteří by rádi pomohli, ale zatím nebyli osloveni.

8.4 Limity provedeného šetření a náměty pro další zkoumání

Tato diplomová práce vychází z výzkumných otázek a hypotéz, avšak při jejich zpracování je nutné počítat s omezujícími faktory, které mohou výzkum ovlivnit.

Mezi hlavní limitující faktory provedeného šetření patří neochota některých obyvatel ke spolupráci na výzkumu, stejně tak jako nedostupnost nebo neúplnost některých veřejně přístupných dat, např. ČSÚ. Dále je třeba počítat s možností, že někteří respondenti vyplňují dotazník za asistence jiného člena rodiny, případně, že celá rodina vyplňuje otázky stejně. Může se stát, že dotazník vyplňuje zcela jiná, třeba třetí osoba. Mezi další bariéry patří například zvolené výzkumné metody, volba výzkumného vzorku a jeho následné zobecnění výsledků diplomové práce.

Námětem pro další výzkum v oblasti spokojenosti s revitalizací a životem v obci Kuks může být rozšíření výzkumu o dotazníkové šetření po aplikaci navržených doporučení. Zde se nabízí otázka, zda se po zavedení doporučení skutečně zvýšila spokojenost obyvatel oproti současnému stavu, v opačném případě lze analyzovat příčiny neúspěchu. To může být předmětem dalšího zkoumání.

ZÁVĚR

Předložená diplomová práce se věnuje problematice obnovy venkova na příkladu malé obce Kuks. Protože většina návštěvníků vnímá Kuks pouze jako kulturní památku s barokním hospitém a řadou historických budov, často si neuvědomí, že obnova a s ní spojený rozvoj cestovního ruchu vždy nějakým způsobem ovlivňuje místní obyvatele. Cílem práce bylo na základě dotazníkového šetření ověřit hypotézu o pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů ze strany obyvatelstva a o jejich spokojenosti s životem v obci. Pro lepší představu měla práce přinést souhrnnou informaci o vybraných projektech obce Kuks, které již byly v rámci obnovy venkova realizovány nebo jsou ve fázi realizace či přípravy.

Za pomoci vyhodnocení dílčích hypotéz lze konstatovat, že převážná část respondentů zastává k uskutečněné revitalizaci pozitivní stanovisko a nemá pocit, že by je obnova obce nějak zásadně ovlivnila. Většina obyvatel je rovněž spokojena s životem v obci a plánuje v Kuksu zůstat i do budoucna. Tím dochází k potvrzení obecné hypotézy z úvodu diplomové práce. Výsledky výzkumu dále ukázaly, že zcela zásadní úlohu v pozitivním vnímání provedených nebo připravovaných projektů obnovy venkova a ve spokojenosti s životem v obci Kuks sehrává vliv místa jako takového. Většina obyvatel vnímá Kuks jako místo s příznivým životním prostředím v blízkosti přírody, s množstvím unikátních památek a s možností bohatého kulturního vyžití.

Vytvořením souhrnného přehledu ukončených či probíhajících projektů obnovy venkova vyšlo najevo, že většina z nich souvisí s obnovou památek nebo mají nějakou souvislost s cestovním ruchem v obci. Nejčastějším investorem je Revitalizace Kuks o. p. s. a finanční zdroje jsou čerpány zejména v rámci prostředků Královéhradeckého kraje. Zároveň bylo zjištěno, že jen minimální množství budov patří obci. Většina z nich byla v minulosti prodána soukromým vlastníkům nebo dalším subjektům. Jedná se o budovy, ve kterých dříve fungoval obchod s potravinami, výroba vánočních ozdob, místní sokolovna nebo obecní hostinec. V současné době tato infrastruktura podporující místní život v obci chybí. I přesto, že občasně vnímají revitalizaci z větší části kladně, cestovní ruch v obci a s ním spojené množství návštěvníků patří mezi nejčastěji zmiňovaná negativa. Souvisí s tím i bezpečnostní rizika při zvýšené frekvenci aut a rychle projíždějících cyklistů. Z názorů respondentů vyplynulo i několik dalších témat, která obyvatelé považují za slabou stránku snahy o obnovu obce. Konkrétně se jedná o nedostatek pracovních příležitostí, málo parkovacích

míst, nedostatečné spoje veřejné dopravy, nezájem lidí o obec, špatný stav místních komunikací, neexistenci jednotného portálu pro prezentaci akcí, špatnou spolupráci mezi hospitém, obcí a dalšími organizacemi.

Výstupem diplomové práce jsou konkrétní doporučení pro obec, která vyplynula z výzkumu. Představitelé obce by měli své úsilí a volné finanční prostředky investovat do dalšího rozvoje či obnovy, které přispějí ke zkvalitnění obce pro své občany a odklonění hrozeb plynoucích z narůstající koncentrace turistů. Na základě výsledků diplomové práce lze uvedeného dosáhnout formou rozvoje infrastruktury podporující místní život, zaměřením na obnovu místních komunikací a řešení počtu parkovacích míst, zvýšením bezpečnosti v obci a zřízením jednotného portálu pro prezentaci akcí.

Tuto práci lze použít jako podklad pro další výzkum spokojenosti s revitalizací a životem v obci Kuks. Námětem může být rozšíření výzkumu o dotazníkové šetření po aplikaci navržených doporučení. Provedení průzkumu, zda se skutečně zvýšila spokojenost obyvatel a případná navazující analýza příčin neúspěchu, může být předmětem dalšího zkoumání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

knižní zdroje

BAŠE, M. *Sídla a stavby na venkově*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2006. 80 s. ISBN 80-01-03390-2.

BERNARD, J. a kol. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 236 s., ISBN 978-80-7419-069-8.

BEZDĚK, F., KOVAŘÍK, J. *František Antonín hrabě Sporck a jeho řád svatého Huberta*. 1. vyd. Kuks: Řád svatého Huberta se sídlem v Kuksu, 1998. 80 s. ISBN 80-238-3664-1.

BINEK, J. a kol. *Synergie ve venkovském prostoru: Paradoxy rozvoje venkova*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2011. 64 s. ISBN 978-80-904308-6-0.

BINEK, J. a kol. *Venkovský prostor a jeho oživení*. In HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. Transformace venkova. *Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

BRYMAN, A. *Social Research Methods*. 4. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2012. 766 s. ISBN 978-0-19-958805-3.

HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. *Transformace venkova. Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

HUDEČKOVÁ, H. a kol. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1. vyd., dotisk. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2015. 193 s. ISBN 978-80-213-1413-9.

ILBERY, B. The Geography of Rural Social Change. In HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. Transformace venkova. *Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

JANČÁK, V., PILEČEK, J. *Lidský kapitál v českém zemědělství*. In HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. Transformace venkova. *Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

KLUFOVÁ, R. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 276 s., ISBN 978-80-7478-733-1.

MAJEROVÁ, V., MAJER, E. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství část II.* 1. vyd., 4. dotisk. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2007. 275 s. ISBN 978-80-213-1698-0.

MAŘÍKOVÁ, H. a kol. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 1627 s. ISBN 80-7184-310-5.

PERLÍN, R. a kol. *Typologie venkovského prostoru*. In HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. *Transformace venkova. Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

ROBERTS, L., HALL, D. *Rural Tourism and Recreation. Principles to Practice*. In HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. *Transformace venkova. Turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 398 s. ISBN 978-80-7380-537-1.

TOMŠÍK, K. *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 208 s., ISBN 978-80-7357-495-6.

elektronické zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze [online]. [cit. 10.11.2019]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=>

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM. *Představujeme IROP* [online]. [cit. 11.9.2019]. Dostupné z: <http://www.irop.mmr.cz/cs/Pro-media/Predstavujeme-IROP>

INTERREG V-A ČESKÁ REPUBLIKA – POLSKO. Základní informace o programu [online]. [cit. 8.9.2019]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu>

KAŠPAROVÁ, L. a kol. *Rozvoj vesnice* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2005, [cit. 6.9.2019]. Dostupné z:

<https://www.uur.cz/images/publikace/metodickeprirucky/plnezneni/vesnice-7-rozvoj/Vesnice-7-rozvoj.pdf>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje pro období 2009-2013* [online]. [cit. 11.9.2019]. Dostupné z:

<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/granty-dotace/program-obnovy-venkova/program-obnovy-venkova-2013-58110/>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Program rozvoje Královéhradeckého kraje pro období 2011-2013* [online]. 6. října 2010. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z:

<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/program-rozvoje-kralovehradeckeho-kraje-2011---2013-39601/>

Místní akční skupina Královédvorský. *Co je to místní akční skupina* [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <https://www.maskd.cz/co-je-to-mistni-akcni-skupina>

Místní akční skupina Královédvorský. *Kdo je členem* [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <https://www.maskd.cz/clenstvi>

Obec Kuks. *Historie* [online]. 30. listopadu 2002. [cit. 16.9.2019]. Dostupné z: <https://www.kuks.cz/obec-174/informace-o-obci/historie/>

Obec Kuks. *Obec* [online]. 1. listopadu 2019. [cit. 2.11.2019]. Dostupné z: <https://www.kuks.cz/obec-174/>

Obec Kuks. *Procházka obcí* [online]. 1. listopadu 2019. [cit. 2.11.2019]. Dostupné z: <https://www.kuks.cz/turistika/informace-pro-turisty/prochazka-obci/>

O Euroregionu Glacensis [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <https://www.euro-glacensis.cz/uvodem.html>

O spolku Podzvičinsko [online]. 26. ledna 2016. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <http://www.podzvicinsko.cz/cs/podzvicinsko-z-s.html>

O spolku pro obnovu venkova [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <http://www.spov.org/o-spolku/default.aspx>

O svazu měst a obcí České republiky [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/>

Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje pro období 2014-2020 [online]. [cit. 11.9.2019]. Dostupné z: <http://dotace.kr-kralovehradecky.cz/Modules/DOTIS/Data/Download/Program%20obnovy%20venkova%202014%20-%202020.pdf>

Program obnovy venkova – novela [online]. [cit. 6.9.2019]. Dostupné z: <http://www.spov.org/data/files/pov1998.pdf>

REGIONÁLNÍ RADA NUTS II SEVEROVÝCH. *Prioritní osy ROP SV* [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>

REGIONÁLNÍ RADA NUTS II SEVEROVÝCH. *Regionální operační program NUTS II Severových verze 4.0* [online]. [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/file/304>

Revitalizace Kuks. *Kdo jsme* [online]. 11. října 2019. [cit. 2.11.2019]. Dostupné z: <http://www.revitalizacekuks.cz/kdo-jsme/>

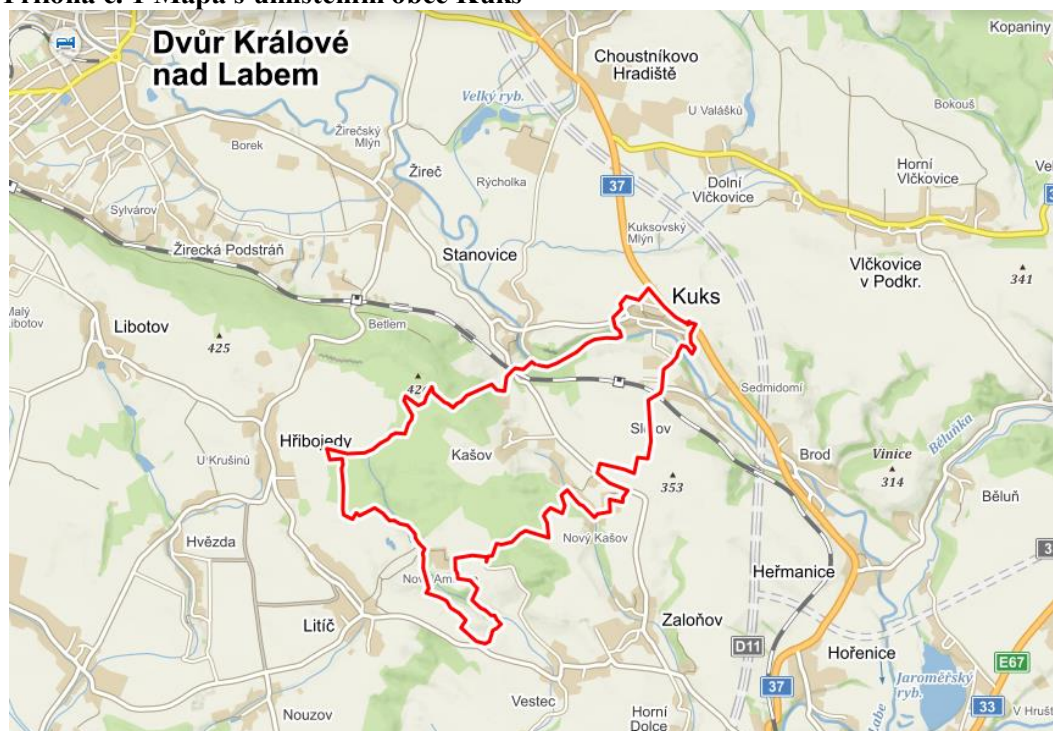
Strategický vize, cíle a rozvojové priority. Mikroregion Hustřanka [online]. [cit. 15.9.2019]. Dostupné z: <http://www.hustiranka.cz/informace-o-mikroregionu>

Škola obnovy venkova. *Co chceme* [online]. [cit. 15.9.2019]. Dostupné z: http://sov-libesice.wms.cz/co_chceme.html

Vesnice roku. *O soutěži* [online]. [cit. 15.9.2019]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/o-soutezi/soutez>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Mapa s umístěním obce Kuks

Zdroj: vlastní úprava z www.mapy.cz, 2019

Příloha č. 2 Most přes Labe

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 3 Fasáda lázeňského domu č. p. 3, 4

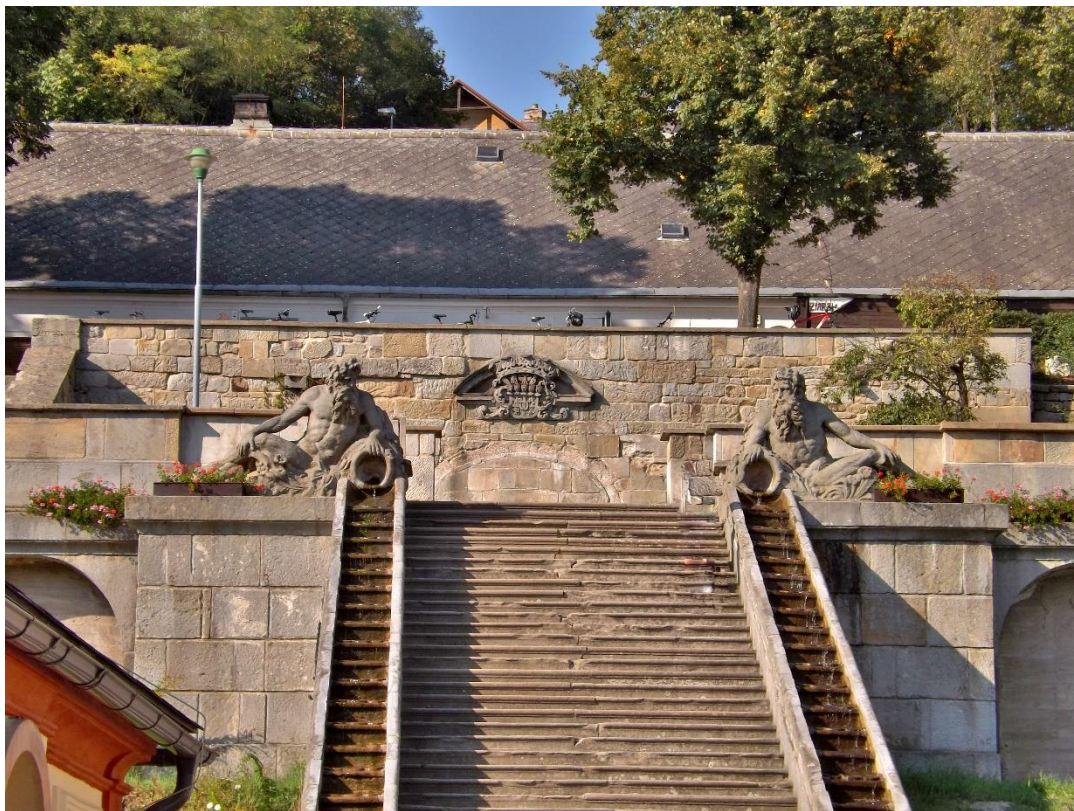
Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 4 Jeschkeho vila

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 5 Kaskádové schodiště

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 6 Socha poustevníka Garina v Braunově Betlémě

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 7 Kukský vinohrad Nad zámekem

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 8 Hospitál Kuks

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 9 Bylinná a ovocnářská zahrada

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 10 Rentzovo muzeum barokního tisku Kuks

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 11 Ucelený souhrn projektů obnovy venkova

Projekty obnovy venkova		Stav projektu	Období realizace	Výdaje v Kč	Zdroj financování
O B E C K U K S	Zajištění dostupnosti atraktivit cestovního ruchu v obci Kuks	ukončen	2011 – 2013	24 000 000	ROP NUTS II SV, KHK, Kuks
	Oprava mostu přes Labe	ukončen	2015 - 2017	5 930 000	KHK, Kuks
	Čerpací stanice a vodovodní přívaděč Kašov	ukončen	2017 - 2018	3 850 231	KHK, Kuks
	Obnova dětského hřiště	ukončen	2019	250 000	Kuks, Nadace ČEZ
	Obnova a údržba pískovcového kříže v Kašově	ukončen	2019	82 000	Kuks, MZe ČR
	Obnova fasády lázeňského domu č. p. 3, 4	ukončen	2017 - 2018	2 144 822	Kuks, MKČR, KHK
	Oprava opěrné zdi torza zámku	realizace	2019 - 2020	1 894 129	KHK, Kuks
R E V I T A L I Z A C E K U K S O P S	Záchrana drobné architektury	ukončen	2010 - 2013	3 848 200	KHK, EU PRV
	Braunův kraj II.	ukončen	2013 - 2014	45 767 125	ROP NUTS II SV, KHK
	Kukská Madona	ukončena I. etapa	2014 - 2015	72 000	FD ERA, Veřejná sbírka
	Obnova ploch před informačním centrem Kuks	ukončen	2015 - 2016	100 000	ROP NUTS II SV, KHK
	Revitalizace kaskádového schodiště	žádost	2019 - 2022	11 500 000	OPPS ČR-Polsko
	Poznej baroko	realizace	2018 +	1 100 000	OPPS ČR-Polsko, KHK
	Obnova a infrastruktura Braunova Betléma	příprava PD	2020 - 2022	60 000 000	MMR ČR, Fondy EU
	Parkovací systém v Kuksu	projektový záměr	2019 +	10 – 20 mil.	Fondy EU
	Obnova Kaple sv. Anny	projektový záměr	2019 +	1 000 000	MMR ČR, Fondy EU
	Dveře do baroka	žádost	2019 - 2022	56 000 000	OPPS ČR-Polsko
Veřejné osvětlení a mobiliář	projektový záměr	2019 +	1 – 5 mil.	Fondy EU	
O S T A T N Í	Kukský vinohrad Nad zámkem	ukončen	1999 - 2005	1 680 000	PRV (EAFRD), adopce veřejností
	Kuks – Granátové jablko	ukončen	2010 - 2014	440 082 059	IOP
	Rekonstrukce objektu č. p. 58 – Rentzovo muzeum barokního tisku Kuks	ukončen	2012 - 2014	19 170 555	ROP NUTS II SV

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018 a webových stránek obce Kuks, 2019

Příloha č. 12 Ucelený souhrn projektů cestovního ruchu ovlivňujících život v obci

	Projekty cestovního ruchu	Stav projektu	Období realizace	Výdaje v Kč	Zdroj financování
R E V I T A L I Z A C E K U K S O P S	Kuks – Braunův kraj	ukončen	2010 - 2014	8 076 564	ROP NUTS II SV, KHK
	Labská cyklostezka z Hradce králové do Kuksu	ukončen	2012 - 2013	52 228 525	ROP NUTS II SV, KHK
	Česko-polská informační centra	ukončen	2014 - 2015	4 464 045	OPPS ČR-Polsko, KHK
	Kukská biketower	vyhotovena vyhledávací studie	2019 +	18 000 000	OPPS ČR-Polsko

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv Revitalizace Kuks o. p. s. z let 2010 – 2018, 2019

Použité zkratky

ROP NUTS II SV	Regionální operační program NUTS II Severovýchod
KHK	Královéhradecký kraj
ČEZ	České energetické závody
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
MKČR	Ministerstvo kultury České republiky
EU	Evropská unie
PRV	Program rozvoje venkova
FD ERA	Fórum dárců ERA
OPPS ČR-Polsko	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
IOP	Integrovaný operační program

Příloha č. 13 Dotazník „Spokojenost s životem a revitalizací v obci Kuks“

DOTAZNÍK

„Spokojenost s životem a revitalizací v obci Kuks“

Dobrý den,

věnujte prosím 10 minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

Jmenuji se Monika Richtrová a jsem studentkou 5. ročníku České zemědělské univerzity v Praze. V současnosti zpracovávám diplomovou práci na téma Obnova venkova příklad malé obce, pro kterou jsem si zvolila právě obec Kuks. V souvislosti s tím se na Vás obracím s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku, který je zaměřený na zjištění Vašich názorů na život ve Vaší obci Kuks, primárně na Vaši spokojenost s revitalizací a změnami s ní spojenými. Dotazník je dobrovolný a zcela anonymní, výsledky budou použity pouze k výzkumným účelům.

Vaše názory a návrhy rovněž poslouží představitelům obce Kuks k lepší představě o smýšlení obyvatel, případně jako pomoc při rozhodování a směřování obce v následujících letech.

Dotazník mohou vyplnit obyvatelé Kuksu s přechodným i trvalým bydlištěm vyjma chalupářů. Níže uvedený dotazník prosím vyplňte nejpozději **do 10. 11. 2019 včetně**. Ti z Vás, kteří mi ho nepředali při osobní návštěvě, prosím o jeho naskenování a odeslání na e-mailovou adresu knebartova.m@seznam.cz.

Práce s dotazníkem: Vaše vybrané odpovědi kroužkujte, případně křížkujte, pokud je uvedeno u otázky více možností, můžete zakroužkovat více odpovědí. Na otevřené otázky odpovídejte na vyhraněné místo u otázky. V případě, že se Vaše odpověď nevejde k otázce, využijte poslední stránku dotazníku, kde napíšete číslo otázky a vaši odpověď. Poslední stranu využijte i k případným postřehům, vašim komentářům a názorům.

Za Vaši ochotu a čas věnovaný dotazníku Vám velice děkuji.

---

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Muž

Žena

2. Jaký je Váš věk?

15 – 24 let

35 – 44 let

55 – 64 let

25 – 34 let

45 – 54 let

65 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní vzdělání

Vyšší odborné vzdělání

Střední vzdělání bez maturity

Vysokoškolské vzdělání

Střední vzdělání s maturitou

4. Od kdy žijete v obci?

Od narození

Přistěhoval/a jsem se s rodiči v dětství

Přistěhoval/a jsem se v dospělosti před více než 10 lety

Přistěhoval/a jsem se v posledních 10 letech

5. Kde pracujete?

- Pracuji přímo v obci Kuks
- Pracuji mimo obec Kuks ve vzdálenosti do 10 km včetně
- Pracuji mimo obec Kuks ve vzdálenosti nad 10 km
- Jsem osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)
- Jsem nezaměstnaný
- Jsem na mateřské/rodičovské dovolené
- Jsem student
- Jsem v invalidním/starobním důchodu

6. Jak dojíždíte do práce/školy?

- Nedojíždím
- Autobusem
- Vlastním dopravním prostředkem
- Vlákem
- Jinak (vypište) .....

7. Jak se Vám v obci žije?

- Velmi dobře
- Ani dobře ani špatně
- Velmi špatně
- Spíše dobře
- Spíše špatně

8. Co se Vám na obci líbí? (maximálně 5 odpovědí)

- Klidný život
- Dobrá dopravní dostupnost
- Dobré mezilidské vztahy
- Kulturní a společenský život
- Příznivé životní prostředí
- Sportovní vyžití
- Blízkost přírody
- Vzhled Obce
- Dostupnost pracovních příležitostí v okolí
- Jiné: .....

9. Co se Vám na obci nelíbí? (maximálně 5 odpovědí)

- Špatné mezilidské vztahy
- Nedostatečná bytová výstavba
- Nezájem lidí o obec
- Nepořádek v obci
- Málo kvalitního životního prostředí
- Neudržovaná zeleň
- Nedostatek pracovních příležitostí
- Veřejné osvětlení
- Nedostatečný kulturní a společenský život
- Větší množství turistů, aut
- Nedostatečné spoje veřejné dopravy
- Jiné: .....

10. Kde získáváte informace o obci? (lze zvolit více možností)

- Úřední deska
- Osobní komunikace se zastupiteli
- Obecní zpravodaj
- Z doslechu
- Webové stránky obce
- Nezajímá mě dění v obci
- Sociální sítě (fb, instagram)
- Jiné: .....

11. Vyhodnořte obec na základě níže uvedených kritérií.

	Velmi spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Velmi nespokojen	Nemohu posoudit
Kultura v obci					
Sportovní vyžití					
Další nabídka pro volný čas					
Obecní knihovna					
Práce obecního úřadu					
Informovanost o dění v obci					
Čistota obce					
Celkový vzhled/údržba obce					
Činnost spolků a sdružení					
Nabídka pracovních míst					
Bezpečnost v obci					
Rozvoj v posledních 10 letech					
Obnova/revitalizace památek					
Životní prostředí					
Stav komunikací v obci					
Počet parkovacích míst v obci					
Cestovní ruch v obci					

Místo pro komentáře k předchozí otázce (lze konkrétně uvést, čeho se nespokojenost týká):

12. Podílíte se na dění v obci?

- Ano, aktivně se podílím   Rád/a bych, ale není příležitost, nebyl/a jsem osloven/a
 Ano, příležitostně   Ne, vůbec

13. Byli byste ochotni ve svém volném čase se aktivně podílet na péči o vzhled obce?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Jiné (uveďte): .....

14. Účastníte se akcí pořádaných na Kuksu? (Koncerty, divadelní představení, vinobraní, atd.)

- Pravidelně   Nechodím, nezajímá mě to
 Vybírám si jen určité akce   Jiné (uveďte): .....

15. Co z Vašeho pohledu ohrožuje bezpečnost v obci? (maximálně 3 odpovědi)

- Rychlost projíždějících vozidel   Nevhodné chování spoluobčanů
 Nebezpečí při přecházení silnice   Nevhodně chování turistů
 Volně pobíhající psi   Nedostatečně pouliční osvětlení
 Podomní prodejci   Jiné (uveďte): .....

16. Vyberte z návrhů akcí, které by dle Vás měl obecní úřad podpořit (maximálně 3 odpovědi)

- Opravy místních (obecních) komunikací
- Výstavba dalších parkovacích míst (navrhněte)
- Udržení tradic a identity
- Revitalizace zeleně (redukce dřevin, výsadba nových apod.)
- Další revitalizace památek a budov
- Jiné (uveďte): .....

17. Jak vnímáte uskutečněnou revitalizaci v rámci obce Kuks?

- Velmi pozitivně
- Ani pozitivně ani negativně
- Velmi negativně
- Spíše pozitivně
- Spíše negativně

Místo pro komentáře k předchozí otázce (čeho se případné pozitivní/negativní hodnocení týká):

18. Ovlivnila nějak revitalizace Kuksu Váš život v obci?

- Ano
- Ne
- Jak? .....

19. Plánujete zůstat v obci Kuks i do budoucna?

- Ano
- Ještě nevím
- Ne (z jakého důvodu) .....

20. Zde můžete napsat jakýkoliv komentář k obci Kuks, považujete-li ho za přínosný. Může, ale nemusí se to týkat dotazů, které byly položeny v dotazníku. Příklad témat: kultura, sportovní vyžití, volnočasové aktivity, informování občanů, údržba veřejných prostranství, spolky, podnikání, odpočinková místa s lavičkami, parkoviště, tradice, historická hodnota obce – staveb, památek, revitalizace, cestovní ruch a doprava v obci, veřejná doprava apod.

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Příloha č. 14 Bývalá výrobná vánočních ozdob spodní pohled

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019

Příloha č. 15 Bývalá výrobná vánočních ozdob vrchní pohled

Zdroj: vlastní fotodokumentace, 2019